

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI PAZARLAMA İLETİŞİMİ ve HALKLA
İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

POSTMODERNİZM EKSENİNDE YENİ MEDYA
ve NİHİLİZM İLİŞKİSİ: “ARAYIŞ DİZİSİ”
ÖRNEĞİ

Oğuzcan KARATAŞ

Zonguldak 2025

**T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
DİSİPLİNLERARASI PAZARLA İLETİŞİMİ ve HALKLA
İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

Yüksek Lisans Tezi

**POSTMODERNİZM EKSENİNDE YENİ MEDYA
ve NİHİLİZM İLİŞKİSİ: “ARAYIŞ DİZİSİ”
ÖRNEĞİ**

**Hazırlayan
Oğuzcan KARATAŞ**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Tuğba AKDAL**

Zonguldak 2025

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Hazırladığım Yüksek Lisans Tezimin bütün aşamalarında bilimsel etiğe ve akademik kurallara riayet ettiğimi, çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak kullandığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, yazımda ve basımda enstitü tez yazım ve basım yönergesine uygun davranıldığını taahhüt ederim.

Oğuzcan KARATAŞ

15.07.2025

T.C.
ZONGULDAK BÜLENT ECEVİT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ ONAYI

Enstitümüzün Disiplinlerarası Pazarlama İletişimi ve Halkla İlişkiler Anabilim Dalında 225282136001 numaralı Oğuzcan KARATAŞ'ın hazırladığı **“POSTMODERNİZM EKSENİNDE YENİ MEDYA ve NİHİLİZM İLİŞKİSİ “ARAYIŞ DİZİSİ” ÖRNEĞİ”** başlıklı YÜKSEK LİSANS tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği uyarınca 24/06/2025 Salı günü saat 11:00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda tezinin onayına OY ÇOKLUĞUYLA / OY BİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

Doç. Dr. Tuğba AKDAL
Başkan
(Tez Danışmanı)

Doç. Dr. Zöhre AKYOL
Üye

Prof. Dr. Mustafa İNCE
Üye

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 20...

Prof. Dr. Yücel NAMAL
Enstitü Müdürü

ÖZET

Kurum	: BEUN Sosyal Bilimler Enstitüsü Disiplinlerarası Pazarlama İletişimi ve Halkla İlişkiler Anabilim Dalı
Tez Başlığı	: Postmodernizm Ekseninde Yeni Medya ve Nihilizm İlişkisi: “Arayış Dizisi” Örneği
Tez Yazarı	: Oğuzcan KARATAŞ
Tez Danışmanı	: Doç. Dr. Tuğba AKDAL
Türü, Yılı	: Yüksek Lisans, 2025
Sayfa Adedi	: 111

Bu araştırma, postmodernizmin etkisi altındaki yeni medya düzeninde nihilist düşüncenin nasıl temsil edildiğini ve bu temsil biçimlerinin bireylerin yaşam tarzı ve bakış açıları üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle dijital platformlarda üretilen içeriklerin, bireylerde anlam arayışına dair nasıl bir etki yarattığı sorunsalından yola çıkılarak, nihilizmin günümüz medya ürünlerinde ne şekilde görselleştirildiği ve anlatı dünyasında nasıl konumlandığı araştırılmıştır. Bu bağlamda, araştırmanın örnek olayını oluşturan Arayış dizisi, içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir.

Yeni medya, yalnızca bilgiye ulaşım biçimimizi değil, aynı zamanda dünyayı algılama ve anlamlandırma yollarımızı da dönüştürmektedir. Bu dönüşüm sürecinde bireylerin değer sistemleri, varoluşsal sorgulamaları ve hayata dair beklentileri medya aracılığıyla yeniden şekillenmektedir. Araştırmada, Arayış dizisinde yer alan karakterler, olay örgüsü ve anlatı biçimi üzerinden nihilist düşüncenin izleri sürülmüş; özellikle bireyin toplumla ve kendisiyle kurduğu ilişkideki kırılmalar, aidiyet sorunları, geleneksel değerlerin reddi, anlam kaybı ve ruhsal yabancılaşma gibi temalar ön plana çıkarılmıştır.

Araştırmanın sonucunda, postmodern dönemin birey üzerindeki etkilerinin medya anlatıları aracılığıyla daha görünür hale geldiği, özellikle de dijital diziler aracılığıyla nihilist düşünce biçimlerinin normalleştirildiği ve içselleştirildiği gözlemlenmiştir. Bu durumun, bireylerin yaşam tarzlarında ve değer yargılarında önemli değişimlere yol açtığı gözlemlenmiştir. Araştırma, medya içeriklerinin yalnızca birer eğlence aracı değil, aynı zamanda bireylerin ve toplumların dönüşümünün bir etkeni olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Nihilizm, Postmodernizm, Yeni Medya, Arayış Dizisi, İçerik Analizi

ABSTRACT

Institution : BEUN, Institute of Social Sciences, Department of
Interdisciplinary Marketing Communications and
Public Relations

Thesis Title : The Relationship Between New Media and Nihilism in
the Axis of Postmodernism: The Example of the
"Search Series"

Thesis Author : Oguzcan KARATAS

Thesis Adviser : Assoc. Prof. Dr. Tuğba AKDAL

Type, Year : MSc Thesis, 2025

Number of Pages : 111

This study aims to examine how nihilist thought is represented within the framework of postmodernism in the new media landscape, and how these representations influence individuals' perspectives and lifestyles. Based on the problematization of how digital content affects individuals' search for meaning, the research investigates how nihilism is visualized and positioned in contemporary media narratives. In this context, the internet series *Arayış* (The Search) is analyzed through content analysis methodology. New media not only transforms our access to information but also reshapes our ways of perceiving and interpreting the world. In this process of transformation, individuals' value systems, existential questioning, and life expectations are restructured through media. In this study, traces of nihilist thinking are explored through the characters, plot, and narrative structure of *Arayış*, with a focus on themes such as the breakdown of the individual's relationship with society and the self, identity crises, loss of meaning, and psychological alienation.

As a result of the research, it has been observed that the effects of the postmodern era on the individual become more visible through media narratives. Especially through digital series, nihilistic perspectives are increasingly normalized and internalized. This phenomenon is thought to lead to significant changes in individuals' lifestyles and value judgments. The study ultimately argues that media content functions not only as a means of entertainment but also as a vehicle for both individual and societal transformation.

Keywords: * Nihilism, * Postmodernism, * New Media, Arayış (Search) TV Series, * Content Analysis

ÖN SÖZ

Bu tez, postmodernizmin etkisi altındaki yeni medya düzeninde nihilist düşüncenin nasıl temsil edildiğini ve bu temsil biçimlerinin bireylerin yaşam tarzı ile bakış açıları üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Özellikle dijital platformlarda üretilen içeriklerin, bireylerde anlam arayışına yönelik nasıl bir etki yarattığı sorunsalından hareketle, nihilist düşüncenin günümüz medya ürünlerinde ne şekilde görselleştirildiği ve anlatı dünyasında nasıl konumlandığı araştırılmıştır. Bu doğrultuda çalışmanın kapsamını, dijital bir platformda yayınlanan "Arayış" adlı internet dizisi oluşturmaktadır.

Araştırmanın ele alınış nedeni, dijitalleşme süreciyle birlikte bireylerin maruz kaldığı medya içeriklerinde nihilist düşüncenin giderek daha görünür hale gelmesidir. Özellikle internet ortamında üretilen ve tüketilen içeriklerde nihilizmin; anlamsızlık, varoluşsal boşluk, aidiyetsizlik ve amaçsızlık gibi temalar üzerinden nasıl işlendiği; bu temsillerin bireylerin düşünsel dünyasını ve yaşam tarzlarını nasıl etkilediği araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu çalışmayla birlikte, dijital medyada nihilist anlatıların hem estetik hem de anlatı düzeyinde nasıl kurgulandığı, bireylerin anlam arayışına nasıl müdahale ettiği sorgulanmıştır.

Tezin hazırlanma sürecinde verimli ve sorunsuz ilerlemesinde, desteklerini esirgemeyen kişilerin katkısı büyük olmuştur.

Başta, eğitim hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini daima yanımda hissettiğim sevgili annem Türküz Karataş'a ve babam Emrah Karataş'a en içten teşekkürlerimi sunuyorum. Bununla birlikte, motivasyonumu yüksek tutmamda önemli katkıları bulunan Öznur Karataş, Halenur Karataş, Onur Karataş ve İrem Özbayındır'a teşekkür ederim. İyi ki varsınız.

Tezimin akademik niteliğini güçlendiren, bilimsel bilgi ve tecrübeleriyle yolumu aydınlatan, danışmanlığımı üstlenen değerli hocam Doç. Dr. Tuğba Akdal'a en içten şükranlarımı sunarım. Hocamın rehberliği ve yönlendirmeleri, çalışmanın ortaya çıkmasında büyük rol oynamıştır.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
ÖN SÖZ.....	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
RESİMLER LİSTESİ.....	x
GİRİŞ	1
1. NİHİLİZM.....	4
1.1. Nihilizme Kavramsal Bakış	4
1.2. Nihilist Düşünürler ve Yaklaşımları	13
1.3. Nihilizm Türleri	19
1.3.1. Aktif Nihilizm-Pasif Nihilizm	20
1.3.2. Saydam-Postmodern Nihilizm.....	23
1.3.3. Politik Nihilizm	25
1.3.4. Ahlaki Nihilizm	27
1.3.5. Epistemolojik Nihilizm.....	28
1.3.6. Kozmik Nihilizm	30
1.3.7. Varoluşsal Nihilizm.....	31
1.3.8. Metafizik Nihilizm	33
2. MEDYA ve NİHİLİZM	33
2.1. Geleneksel Medya ve Dijital Medya Kültürü	38
2.2. Nihilizmi Besleyen Bir Faktör Olarak Medya Uygulamaları	43
2.3. Geleneksel Medya	45
2.3.1. Gazete	46
2.3.2. Dergi	47
2.3.3. Kitap	48
2.3.4. Televizyon	50
2.3.5. Sinema	52
2.3.6. Radyo.....	53
2.4. Dijital Medya/Yeni Medya.....	54
2.4.1. İnternet Haber Siteleri	55
2.4.2. Sosyal Medya Platformları.....	55
2.4.3. Eğlence Platformları (Dizi/Film)	57
2.4.4. Bloglar.....	58
2.5. Türkiye’de Tercih Edilen Ulusal ve Uluslararası Eğlence Platformları.....	59
3. NİHİLİZM PERSPEKTİFİNDE ‘ARAYIŞ’ DİZİSİNİN İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ.....	63
3.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi	63
3.2. Araştırmanın Yöntemi, Sınırları ve Kısıtlılıklar	63
3.3. Araştırmanın Örneklemi	64

3.4 Arayış Dizisinin Künyesi ve Karakterler.....	64
3.5 Araştırma Soruları ve Varsayımlar	66
3.6 Arayış Dizisi Bölümlerinin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular.....	67
3.6.1 Arayış Dizisi İçerik Analizi Şeması	67
3.6.2 Arayış Dizisinin Birinci Bölümü.....	69
3.6.3 Arayış Dizisinin İkinci Bölümü	79
3.6.4 Arayış Dizisinin Üçüncü Bölümü	84
3.6.5 Arayış Dizisinin Dördüncü Bölümü.....	89
3.6.6 Arayış Dizisinin Beşinci Bölümü.....	94
3.6.7 Arayış Dizisinin Altıncı Bölümü.....	99
SONUÇ.....	105
KAYNAKÇA	108
ÖZ GEÇMİŞ.....	112

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo-3.1: Arayış Dizisi İçerik Analizi Tablosu.....	67
--	----

RESİMLER LİSTESİ

Resim 3.6.1: Arayış Dizisinin Birinci Bölüm Sahnesi.....	69
Resim 3.6.2: Arayış Dizisinin İkinci Bölüm Sahnesi.....	79
Resim 3.6.3: Arayış Dizisinin Üçüncü Bölüm Sahnesi.....	84
Resim 3.6.4: Arayış Dizisinin Altıncı Bölüm Sahnesi.....	99

GİRİŞ

İnsanlık tarihi boyunca bireylerin anlam arayışı, içinde bulundukları dönemin sosyal, kültürel ve teknolojik donanımı ve koşullarıyla şekillenmiştir. Bu anlam arayışı, tarihsel akış içinde kimi zaman inanç sistemleriyle, kimi zaman felsefî düşünce akımlarıyla yön bulmuş, modern ve postmodern dönem ise anlamın giderek daha fazla sorgulandığı bir resim çizmiştir. Anlamın sorgulandığı sürecin geldiği noktada ise nihilist düşünce biçimi kendini göstermekte, bu düşünce biçimi anlamın sorgulanmasından adeta anlamın anlamsızlaştırılmasına varan bir geçişin köprüsü olma vazifesini görmektedir. Özellikle 20. yüzyılın ortalarından itibaren belirginleşen nihilist düşünce biçimi, bireylerin yaşamla kurduğu anlam ilişkisini, değer sistemlerini ve varoluşsal bağlarını köklü biçimde dönüştürmeye başlamıştır. Anlamın giderek artan bir devinimle ve farklı alanlar üzerine yayılmasıyla sorgulandığı bu düşünsel süreç; anlamın, değer ve amacın reddine dayanan bir tutum olarak kendini gösterirken, yalnızca bireysel düzeyde değil, toplumsal yapıların ruh halinde de derin izler bırakması sebebiyle önem taşımaktadır. Kitle iletişim teknolojilerinin tıpkı bir ağ gibi etrafımızı çepeçevre sardığı ve küreselleşme olgusunun en belirgin haliyle kendini gösterdiği postmodern toplum düzeninde daha aktif hale gelen bu düşünce biçimi, varlığa yüklenen anlamı kökten etkilemesi itibarıyla bireylerin bakış açılarına, ilişki biçimlerine ve yaşam tarzlarına doğrudan etki etmekte, somut ve görünür biçimine ise bu şekilde kavuşmaktadır. Geleneksel dönemden postmodern toplum düzenine uzanan süreçte, nihilizm eşliğinde meydana gelen dönüşüm sürecinde, kitle iletişim teknolojilerinin adeta ihtiyaç duyulan tetikleyici ya da araç olma görevini üstlendiği ifade edilebilmektedir. Bilgi ve iletişim toplumu olarak da adlandırılabilen bu çağda özellikle internet ve yeni medya, temel bilgi sağlayıcıları olma

konumunun da ötesine geçerek, bireylerin tutum, davranış, kimlik ve değer algılarını şekillendiren güçlü bir kültürel yapıya dönüşmüştür. Bireyin dünyayı algılama biçimini ve gerçeklikle kurduğu ilişkiyi

gitgide yönlendiren bu dijital ortam, sunduğu içeriklerle ya da içerik paylaşımında yarattığı kolaylık ve olanaklar sayesinde nihilist düşünce biçimini, diğer pek çok şey de olduğu gibi daha yaygın ve olağan hale getirerek, bu düşünce eğiliminin içselleştirilmesine ve hatta sıradanlaştırılmasına kapı açmıştır. Özellikle internet dizileri gibi popüler kültür ürünleri, postmodern bireyin yalnızlık, yabancılaşma, anlam kaybı ve varoluşsal bunalım gibi deneyimlerine ayna tutan yapılar haline gelmiştir. Bu diziler, sadece birer kurmaca ürün değil; aynı zamanda bulunduğu çağın düşünsel yapısının, toplumsal sıkışmaların ve bireysel kırılmaların gösterimi olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın temel inceleme nesnesi olan “Arayış” dizisi, bu bağlamda, modern bireyin ruh hâlini, metafizik sorgulamalarını ve toplumsal bağlarla olan gerilimli ilişkisini önemli biçimde yansıtan bir örnek olarak öne çıkmaktadır.

We Are Social’ın 2025 yılına ait Dijital Türkiye raporuna göre, 77.3 milyon kişi aktif internet kullanıcısı vardır. Bu da ülke nüfusunun %88.3’üne karşılık gelmektedir. 2025 yılı itibarıyla Türkiye’de 58.5 milyon sosyal medya kullanıcı kimliği tespit edilmiş durumdadır. Bu sayı, ülke nüfusunun %66.7’sine karşılık gelmektedir (We Are Social, 2025). Bu oranlar, bireylerin yaşamlarının yeni medya araçlarıyla ne derece iç içe geçtiğini ve medya içeriklerinin birey üzerinde ne kadar derin bir etkiye sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Aynı şekilde dijital eğlence platformları olan; YouTube, Netflix, BluTV, Gain ve Disney+ gibi platformların yaygınlaşması, boş zamanların değerlendirilme biçimini etkilemiş, dijital platformlardaki içeriklerin tüketimindeki artış, bir yandan bireylerin duygu dünyalarını ve değer sistemlerini etkilerken, diğer yandan her türlü varlığın sorgulandığı, anlamın anlamsızlaştırıldığı, hiçliğin anlam değeri kazandığı bir girdaba ve paradoksların dünyasına kapı aralamıştır. Gündelik hayatın en basit pratiklerinden, en derin uygulamalara kadar neredeyse her alana nüfuz eden yeni medya uygulamalarına dair bilimsel araştırma ve incelemeler, toplumları değiştirip dönüştürme gücü dolayısıyla ayrı bir önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, yeni medya ve nihilizm ilişkisini postmodern çağın kültürel ve düşünsel özellikleri doğrultusunda ele almak ve özellikle yeni medya ortamında bu ilişkinin nasıl ifade edildiğini ve bireylerde nasıl bir farkındalık ya da etki oluşturduğunu ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada ayrıca bireyler arasında giderek yaygınlaşan anlam arayışının ve bununla birlikte gelen varoluşsal boşluk hissinin yeni medya içerikleri üzerinden nasıl ifade edildiğinin tespiti hedeflenmiştir. Bu amaç ile çalışmanın örneklemi olarak çağdaş bireyin içsel çatışmalarını simgesel bir anlatımla izleyiciye sunan ve Disney+ platformunda yayınlanan “Arayış” dizisi seçilmiştir. Karakter derinliğine ve tematik yoğunluğa sahip olan dizide, karakterlerin yaşadığı varoluşsal boşluk, aidiyet arayışı, modern yaşamın anlamsızlığına dair duyumsanan kayıtsızlık, yalnızlık, yabancılaşma, geleneksel değerlerin reddi ve inanç boşluğu gibi temalar, dijital platformlardaki içerikler üzerinden nihilist bakış açısının izler kitleye eğlenme ve dinlenme zamanı ve etkinliği aracılığı ile nasıl aktarıldığının tespiti açısından önem taşımaktadır.

1. NİHİLİZM

1.1 Nihilizme Kavramsal Bakış

Varlığı uzun bir geçmişe sahip olan nihilizm, kişinin iç dünyasının anlamını ve değerlerini temelden sarsan felsefi bir düşünce akımı olarak karşımıza çıkmaktadır. Nihilizm temel kavramların anlamını kaybettiği bir durumu ifade etmektedir. *"Nihilizm anlamın ve amacın eksikliğini ifade eden felsefi veya yaşam anlayışı olup iyi ile kötü, güzel veya çirkin, daha iyi veya daha kötü, asil veya basit arasında bir ayrım yapmanın temel bir dayanağının olmadığı anlamına gelmektedir"* (Devran, 2020, s.144). Nihilizm, herhangi bir varlık ya da değer ayırmaksızın, her birinin kendi nezdinde varoluşunun esas anlamını ya da amacını reddetmeye dayalı bir bakış açısı sunmaktadır. Genellikle insan kendi varlığını veya evrenin anlamını sorgular. Bu felsefi yaklaşım, geleneksel değerlerin veya inanç sistemlerinin boş, anlamsız veya geçersiz olduğunu savunmaktadır. Nihilist bireyler, evrenin bir tesadüf olduğunu, insanın varlığının ise anlamsız olduğunu düşünmektedirler. Bu eksende ise nihilist anlayışın geçmiş ile şimdi ve şimdi ile gelecek arasında bağ kurmayı ve birikmişliği anlamsızlaştırdığı söylenebilmektedir. Postmodern toplum düzeninde gitgide artan düzeyde kendini hissettirmeye başlayan nihilizm, bir yandan iyi ile kötü, güzel ile çirkin arasındaki keskinliği bulanıklaştırırken, diğer yandan ise somut ve soyut varlıklar arasındaki bağı ve bunların kendi içindeki oluşum değerlerini anlamsızlaştırarak ya da dayanaksızlaştırarak, kitleleri hiç sonu gelmeyen iyiyi, güzeli ya da diğer şeylerin anlamını arama girdabına sürüklemektedir. Bu insan için çok doğal bir süreçtir, çünkü hem zeki hem de duygusal olan insan kendi de dahil olmak üzere bir şeyleri anlamlandırabildiği ölçüde konumlandırmakta, değer yüklemekte ve sorgulayabilmektedir. Anlam, adeta var olmanın bir ön koşulu ve eylemlerin gerekçesidir. Bu konuda insan üzerinde bıraktığı tesir ile nihilizm sürekli bir arayış haline işaret etmektedir. Nihilizm sözcüğünün acıyı, çatışmayı ve antagonizma kabul edememe halini anlattığını söyleyen Nietzsche'ye göre *"acısız bir yaşam arayışı, dünyayı olduğu gibi kabul etmemekle aynı kapıya çıkar. Çünkü"*

acı, çatışma ve antagonizmanın artık var olmadığı yanılısamalı bir dünya, aşkın bir cennet icadıdır" (Diken, 2009, s.13). Nietzsche'nin görüşünde, nihilizm sadece yokluğu içermemekte, aynı zamanda acı ve çatışmanın reddini de içermektedir. Acı, çatışma ve antagonizma, Nietzsche'nin düşüncesine göre, insanın gelişmesi ve güçlenmesi için en önemli etkenlerdir. Nietzsche için nihilizm, bu öğelere itiraz etmesinden dolayı bir tehlike oluşturmaktadır.

Nihilizmin en büyük temsilcilerinden olan Friedrich Nietzsche, her şeyi olumsuzlayan bir bakış açısı içerdiğini söylediği bu felsefi düşünce anlayışının bireyi sürekli bir arayışın içinde mutsuz ve boşlukta hissettirmesinden kurtaracak gücü yine bireyde görmektedir. Sanayi Devrimi döneminde yaşamış ve toplumdaki köklü değişikliklerin izlerine tanık olan Nietzsche, bu kapsamda nihilizmin birey ve toplum üzerinde bırakabileceği olumsuz izlerin silinmesi çözümünü geleneksel toplumdan modern topluma geçen bireyin oluşturduğu yeni değerlerde aramaktadır. Modern topluma geçişe eleştirel bir bakış açısıyla yaklaşan Nietzsche, bu görüşünü nihilizmi "en yüksek değerlerin değerini yitirmiş olması" şeklindeki açıklamasıyla ortaya koymaktadır.

"Nihilizm insanın, bir istem konusu olan değer ve amaçlardan yoksun kalınca hiçliği istemesidir" (Küçükalp, 2005, s.51). Yalnız hiçliğin istenmesi, bireyin değer ve gayelerden yoksun kaldığını anlamasıyla ve bu yoksunluğun bireyde boşluk ve bunalımlı bir hal yaratmasıyla görülebilmektedir. Yoksunluk halini anlaması bireyde eleştirel yönü de uyandırabilir. Bu ise modern toplum düzeninin denetimini elinde tutan güç sahiplerini ve onlar tarafından kurulan yeni düzenin devamlılığını tehlikeye atabilmektedir. İşte tam da bu noktada nihilizmin hiçliğin peşinde koşmak tanımı, modernite ve postmodernitenin ilkeleriyle birleşmektedir. Nietzsche'ye göre *"Nihilizmin üstesinden gelinebilmesi, onun aynı zamanda onaylanmasına bağlı olduğundan, nihilizmin sorun olmanın yanı sıra fırsat olarak da görülmesi gerekmektedir. Çünkü değerlerin değersizleşmesi yeni değerlerin yaratılması için gereklidir"* (Küçükalp, 2005, s.3). Yalnız Nietzsche'nin birey açısından fırsat olarak değerlendirdiği nihilizm, toplumların gelenekselden kitle toplumuna geçişinde gücün denetimini elinde tutmak isteyenler tarafından fırsat olarak değerlendirilmiş ve modern bireye bir yandan bu anlayışın yarattığı yeni ve yapay değerler aşılanırken, birey artık var olanla yetinmeyen, sürekli yeni

olanın peşinden koşan ve iyi ile güzeli yeni olanda arayan doyumsuz bir tüketiciye dönüşmüştür. Bu yönüyle acıyı, çatışmayı, çelişkiyi ve boşluğu bir yandan insanın gelişimi adına bir fırsat olarak gören Nietzsche'nin bu görüşü, adeta yeni toplum düzeninin denetimini elinde tutanların işine yaramış, bu boşluk, yoksunluk ve devamında gelen mutsuzluk hali, modern ve postmodern toplum bireyi için adeta bir meta gibi her gün yenisi üretilen yeni yapay değerlerin kabulünü kolaylaştırmıştır. Kapitalizmin uzantısı olan modern ve postmodern düzende ayrıca sürekli meşgul edilmesiyle bireyin yoksunluk hissetmesinin önüne geçilmiş ve anlık geçici mutluluklar yoluyla da değer, bağın ve birikmişliğin anlamsızlaştırılmasına kapı açılmıştır. Kısacası temel bir değer haline dönüştürülen nihilizm, kitle toplumunun yaratılmasında ve bireyin seri üretimin seri tüketicisi haline getirilmesinde kitleler üzerinde denetim kurmak isteyen sermayedarlar için adeta bir fırsat halini almıştır.

"Nihilizm, anlamsızlık, boşluk ve hiçlik duygularının telkin ettiği bir düşünme ve yaşama biçimini ifade eder. Batılı düşünce ve yaşama biçimlerine özgülenmediği sürece çok daha gerilere götürülebilecek bir anlama sahiptir" (Çevikbaş, 2010, s.28). Bu durum, bireylerin dini inançlar veya kişisel hedefler gibi unsurlarla ilişkilerini sorguladıkları ve bu bağlamların geçersiz olduğunu düşündükleri noktada ortaya çıkmaktadır. Nihilizmin etkisi altındaki bireyler genellikle yaşamın temel anlamını aramaktadır. Nihilizm, kişinin yaşam ve düşüncesinin anlamsız ve boşluk hisleriyle bütünleştiği bir yaklaşımı ifade etmektedir. Bu yaklaşım sadece Batı toplumlarına özgü olmayıp, tarihsel olarak birçok dönemde rastlanan bir durumdur. Özellikle insanların kendisini en yüksek değerlere kendilerini adadıkları halde bu değerlere ulaşamadığında ortaya çıkması en muhtemel olan yaşam biçimini ifade etmektedir.

Nietzsche, nihilizmin gelişimiyle ilgili söylediği; *"burada gözler önüne sermeye çalıştığım, gelecek iki yüzyıldır. Gelecek olanı tarif ediyorum, artık farklı gelemeyecek olanı: Nihilizmin gelişini... Bu gelecek daha şimdiden yüzlerce işaretlerle konuşmaktadır (...)"* (Nietzsche, 2010, s.21). Friedrich Nietzsche, önümüzdeki iki yüzyıl boyunca ortaya çıkmasını öngördüğü nihilizmin gelişimini açıklamaktadır. Nietzsche'ye göre nihilizm ileride dört bir yanımızı çepeçevre saran bir olgu olacaktır ve Nietzsche'ye göre bunun işaretleri geçmişte olmuştur. Örneğin;

değerlerin değersizleşmesi... Nietzsche, nihilizmin temel nedenlerinden birinin geleneksel ahlaki ve dini değerlerin yıkıma uğraması olduğunu savunmuştur. İnsanlar bu değerleri sorgulamaya başladıkça, toplumsal değerlerin çökmesi ve anlamsızlaşma süreci başlamaktadır. Postmodern dünyanın temel yaşam felsefesi ve alışkanlığı haline gelen bu düşünce biçiminin altında yatan ana neden belki de Nietzsche'nin bu görüşünde yatmaktadır.

"Nihilizm, Türkçe'de moral gerçeği ve değerleri reddeden öğretidir; her türlü gerçek varlığı inkar eden, toplumun birey üzerinde hiçbir baskısını kabul etmeyen görüş anlamına gelir" (Türk Dil Kurumu, e.t: 21.10.23). Nihilizm, toplumun formel ve informel yapılarının varlığı ve etkisini reddetme eğilimindedir, ancak daha derin düşünüldüğünde belki de toplumsal yapı ve düzenin kendisini de reddettiği ifade edilebilir. Çünkü toplum, pek çok yapıyı içine alan ve bireyi doğduğu andan itibaren düzenin korunması adına kontrol eden ve çoğu zaman baskılayan en üst sosyal yapıdır. Bu yönüyle nihilizmin özgürlüğü, bağımsızlığı ve esnekliği destekleyen ya da tetikleyen bir görüş olduğu söylenebilir. Ancak bu durumun, bireyin özellikle ait olma ihtiyacı göz önüne alındığında mutsuzluk hali yaratabileceği savunulabilir. Çünkü sürekli bir arayış bağlantısızlık hali yaratır ve nereye ait olduğunu tanımlayamayan birey için hiçlik duygusunun en sonunda bireyin kendi varlığını ele geçirebileceği ifade edilebilir. Nihilist fikir, kişinin yaşamının anlamsız olduğunu ve değerlerin kesin olmadığını savunmaktadır. Bu fikrin temel dayanaklarından birisi ise genellikle toplumsal düzen ve değerlerin kişiler tarafından inşa edilmiş olması ve bu sebepten subjektif ve değişken olduğunu iddia etmesidir. Bir yönüyle özgürlüğü destekleyen nihilist düşüncenin derinine inildiğinde, bu felsefi yaklaşımın diğer taraftan değişimin ve hareketliliğin itici gücü olduğu söylenebilmektedir.

Nihilizm teriminin ilk kullanıcısı Alman filozof Friedrich Nietzsche olmuştur. Yalnızca Danimarkalı filozof Søren Kierkegaard, nihilist düşüncüyü daha ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve yeni düşünceler öne sürmüştür. Nihilizm, başlangıçta ilahi ve ahlaki değerlerin reddedilmesiyle ortaya çıkmıştır ve 1800'lerde hem siyasi hem de felsefi bir akım haline gelmiştir. Bu dönemde, nihilist düşünce akımı büyümüş ve önemli düşünürler tarafından desteklenmiştir. Bu akımın tesiri altına giren önemli figürler arasında Neyzen Tefik, Friedrich Nietzsche, Henry

Thomas Buckle, Arthur Schopenhauer, Max Stirner, Ludwig Andreas Feuerbach, Albert Camus, Jean-Paul Sartre ve Herbert Spencer gibi dönemin önde gelen filozofları ve düşünürleri bulunmaktadır. Bu düşünürler, nihilizmi kabul etmiş, desteklemiş ve bu felsefî akımın tartışılmasına ve gelişmesine katkıda bulunmuşlardır.

"Nihilizm terimi son yüzyıllarda idealizmin ve aynı zamanda materyalizmin, Hristiyanlığın ve aynı zamanda ateizmin, solipsizmin ve aynı zamanda panteizmin ve bunlara ek olarak pesimizmin ve septisizmin benzerlerinin eş anlamlısı olarak kullanıldı" (White. 1990. s.15). Bireyin kendi varlığının, evrenin ve ilahi yaratıcının tanımlanması, dünya görüşü, olay ve gelişmelerin ve hatta bilginin açıklanması gibi konularda şüphecilik yaklaşımını karşılayan nihilizmin, tüm bu kavramları buluşturduğu ortak nokta ise her birinin varlık, anlam ve değerlerle ilgili kesin bilgiden yoksun olduğunu ya da böyle bir bilginin varlığını reddettiğini ifade etmesidir. Nihilizmin bu geniş türdeşleri farklı düşünce sistemlerine ve kültürlere göre çeşitlendirilmiş olsa da, temelde bir tür hiçlik veya anlamsızlık durumuyla ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda nihilizm, farklı dünya görüşleri arasında ortak bir temelde var olan belirsizlik ve kuşku durumunu vurgulamakta, bu da insanın varlık ve anlam arayışını karmaşıktırmaktadır. Bu, nihilizmin farklı düşünceler ve felsefî yaklaşımlarda geniş bir kullanım alanına sahip olduğunu göstermektedir.

"Baudrillard'a göre nihilizm; tepkisizlik yazgısının hüküm sürdüğü tıkanmış bir dünyada, bu tepkisizlik aşamasına bir ayrıcalık tanıyarak, sistemlerin tersine çevrilemezliğini sonuna kadar götürerek çözümlemeler yapmaktan ibarettir" (Baudrillard, 2003, s.187). Tepkisizlik, bireylerin ve toplumun yaşadığı olaylara, değerlere ve sistemlere karşı kayıtsızlığı olarak ifade edilmektedir. Tepkisizlik durumunu nihilizm ile ortak paydada buluşturan Baudrillard'a göre nihilizm, bu tepkisizlik durumunu çözümlemekle ilgilenmektedir. Baudrillard nihilizmin tepkisiz ve duyarsızlık durumunun baskın olduğu tıkalı bir dünyada ortaya çıktığını savunmaktadır. Tepkisiz bir dünyada insanlar, çevredekilere karşı duyarsızlaşır, ilgisiz kalır ve bir süre sonra da sistemin baskın ve değiştirilemez olduğunu kabul eder. Baudrillard ise nihilizmin böylesi bir düzende, bu duyarsızlık adımı bir tür ayrıcalık atfettiğini ifade etmektedir. Bu duyarsızlık hali içinde nihilizm bireylere sistemi daha derinlemesine anlama ve analiz etme fırsatı sunmaktadır. Nihilizm,

sistemi ve toplumsal normları sonuna kadar eleştirmekte ve onları anlamsızlaştırmaktadır. Baudrillard'a göre bu düşünce akımı, modern toplumların tıkanmışlığına, anlamsızlığına ve sistemlerin değiştirilemezliğine bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Nihilizmin temel amacı, bu tür bir dünyada derinlemesine analizler yaparak, sistemlerin ve toplumsal normların anlamsızlığını ve çözümsüzlüğünü açığa çıkarmaktır. Bu yönüyle Baudrillard'ın, Nietzsche ile benzer anlayışa sahip olduğu söylenebilir, keza Nietzsche de nihilizmin sorun olarak görülmesi yanında yeni değerlerin keşfi ve gelişim için bir fırsat olduğunu savunmaktadır.

Stepniak'a göre "*Nihilizmin temel prensibi mutlak bireyciliktir; bireysel özgürlük adına toplum, aile ve din tarafından bireye empoze edilen yükümlülüklerin reddidir. Stepniak nihilizmin politik despotizme karşı değil, bireyin özel ve manevi hayatına yük bindiren moral despotizme karşı da tutkulu ve güçlü bir reaksiyon olduğunu ileri sürer*" (Kuçlu, 2018, s.28). Bu bağlamda, nihilizm bireyin kendi varoluşunu, değerlerini ve özgürlüğünü savunmaktadır. Toplumsal normlar, aile kurumları ve dini inançlar gibi geleneksel kurumlar, bireyin özgürlüğünü kısıtladığı için nihilist bakış açısına göre reddedilmelidir. Ancak Stepniak'ın vurguladığı gibi nihilizm sadece politik despotizme değil, aynı zamanda bireyin özel ve manevi alanına müdahale eden moral despotizme karşı da bir tepki olarak ortaya çıkmaktadır. Bireyin kendi değerleri, ahlaki inançları ve manevi yaşamı konusunda özgür olması gerektiği düşüncesi, nihilizmin temel motivasyonunu oluşturmaktadır. Stepniak, nihilizmin ana prensibini mutlak bireycilik olarak ifade etmektedir. Bireyin özgürlüğünü ve kişi haklarını savunma ilkesinin olması gerektiğini vurgulamaktadır. Nihilistler toplumun, ailenin ve dini kurumların bireylere dayattığı vazifeleri reddetmektedir. Stepniak, bu noktada bireyin özel ve manevi yaşamına müdahalede bulunan ahlaki otoriteye karşı güçlü bir reaksiyonu olduğunu vurgulamaktadır. Yani nihilistler siyasi baskılara ve bireyin düşünce, görüş ve yaşam tarzı üzerindeki ahlaki baskılara karşı da mücadele ederler. Stepniak nihilizmin temel ilkesini ve onun toplumsal ve bireysel özgürlüğü savunma amacının bu olduğunu düşünmektedir.

Kierkegaard'a göre nihilizm, "*düşüncenin düşünemeyeceği şeyleri keşfetme teşebbüsüdür, bu anlamda da düşünmenin en yüce paradoksudur*" (Kierkegaard,

1985, s.46.). Kierkegaard'a göre nihilizm, düşüncenin sınırlarını zorlayarak, düşünme yetisinin kavrayamayacağı veya çözümleyemeyeceği konuları keşfetmeye çalışma girişimidir. Bu sebeple nihilizm, düşünmenin en büyük paradokslarından biri olarak kabul edilmektedir.

Will Slocombe "*nihilizm Nietzsche ile başlamadı, üstelik onunla da son bulmadı. Nietzsche'den önce nihilizm felsefeleri, Klasik Yunan'dan Avrupa'sına kadar aşıkardır; Nietzsche'den beri ve bilhassa Holokost'tan beri nihilizm marjinalleştirilmiş bir felsefe değildir, aksine modernitenin ve yirminci ve 21. yüzyıl kültürünün tarihini anlamak için merkezi hale gelen bir felsefedir*" (Slocombe, 2006, s.1). Nihilizmin Nietzsche'den önce de var olduğunu ve Klasik Yunan'dan Avrupa'ya giden bir kronolojiye sahip olduğunu ifade eden Slocombe, nihilizmin tarihsel kökenlerinin oldukça eskiye dayandığını vurgulamaktadır. Slocombe, özellikle Holokost'tan sonra nihilizmin bir marjinal felsefe olmadığını vurgulamakta, aksine modernitenin ve 20. ve 21. yüzyıl kültürünün tarihini anlamak için kilit bir felsefe haline geldiğini savunmaktadır. Bu, nihilizmin günümüzdeki düşünsel ve kültürel önemini yansıtır. Slocombe, yeni bir yüzyılda nihilizmin nasıl anlaşılacağına, onun tarihini ve evrimini anlamakla ilgili olduğunu ifade eder. Yani nihilizmin anlamını kavramak için tarihsel bağlamını anlamak gerektiğini vurgulamaktadır. Slocombe nihilizmin tarihsel bir bağlama sahip olduğu ve değişik dönemlerde ve biçimlerde ortaya çıktığını vurgulamakta ve günümüzde hala devam eden önemli bir felsefi konu olduğunu ifade etmektedir.

"Goudsblom, nihilizmi önemsiz soyutlamalara dayandırmaktan kaçınır ve nihilizmi bir kültürün ürünü olarak görür; insanın nihilistik bir tarzda düşünmesinin nedeni kültürlerinden devşirdikleri nihilistik motifler tarafından kışkırtılmalarıdır" (Kuçlu, 2018, s.37). Goudsblom nihilizmin kültürel bir olgunun içinden çıkmış olduğu kanısındadır. Ona göre insanların nihilistik bir tarzda düşünmelerinin sebebi, kendi kültürlerinden gelen nihilist fikirlerin tesiri altında olmasıdır. O, nihilizmi sadece soyut bir kavram olarak değil de bir kültürün sonucu olarak görmemiz gerektiğine işaret etmektedir. Goudsblom nihilizmin tarihsel ve kültürel bağlamının dikkate alınması gerektiğini söyler. Çünkü bu tarz düşünmenin sebepleri, toplumun kendi içindeki dinamikleriyle bağlantılı olduğunu ifade etmektedir. Bu bakış açısı, nihilizmi sadece bireysel soyutlamaların bir sonucu

olarak değil, daha geniş bir kültürel çerçevenin ürünü olarak anlamaya çalışmaktır.

Varoluşsal nihilizm ile çıkarımlarıyla bilinen Crosby, bireyin varoluşu ve hayatın anlamı ile ilgili şu açıklamalarda bulunur: *İnsan varoluşunun hiçbir amacı, değeri ve gerekçesi yoktur; dolayısıyla hayatta kalmak, hayatı sonlandırmamak için de herhangi bir gerekçe yok demektir. Böyle bir durumda hayatlarında anlam bulmaya çalışanlar iki yüzlü veya aldatılmış olanlardır çünkü böyle bir hayatta hakikaten anlamlı bir hayat imkansızdır*" (Crosby, 1988, s.30). Varoluşsal nihilizm, insan varoluşunun herhangi bir amacı, değeri veya anlamı olmadığına inanmaktadır. Bu düşünceye göre hayatta kalmak veya yaşamı devam ettirmek için herhangi bir gerekçe bulunmamaktadır. Crosby'e göre varoluşsal nihilistler bu anlamsızlığı kabul eder ve bu sebeple yaşamlarında anlam arayışında olan insanları ikiyüzlü veya aldatılmış olarak görmektedirler. Özetle ona göre esasında yaşamın hiçbir anlamı veya amacı yoktur. Bu söylem, varoluşsal nihilizmin temel yapı taşını yansıtır ve hayatın anlamsızlığını kabul eden bu görüşün sonuçlarını açıklamaktadır. Buradan çıkarılabilecek mana, yaşamımızı sürdürürken deneyimlediğimiz olaylar, başımıza gelenler, başkalarının yaşadıkları veya meydana gelebilecek gelişmeler hakkında neden-sonuç ilişkisi kurmamamız gerektiği şeklindedir. Varoluşsal nihilizme göre bağlantısız şekilde her şey bir neden, her neden de yine ilişkisiz başka bir şeyin sonucu olabilir. Bu bakış açısının, her şeyin tesadüfler üzerine kurulu olduğunu savunduğu söylenebilir. Egsiztansiyal nihilistlere göre insanların yaşamlarına anlam kazandırmaya çalışmaları anlamsızdır çünkü temelde herhangi bir anlam kaynağı bulunmamaktadır.

Simon Critchley "*nihilizm anlam düzeninin çöküşüdür, eskiden ahlaki değerlendirmenin ilahi aşkın temeli olduğunu tahayyül ettiğimiz her şeyin anlamsızlaşmasıdır*" (Critchley, 2010, s.12) diyerek, içinde doğup büyüdüğümüz toplumsal yapının kendine özgü kültürü, dini ve diğer değerleriyle bizlere aşıladığı ahlaki değerlendirmeleri ve anlamları sorgulamamızı ve sonunda da bu anlamları anlamsızlaştırmamızı önermektedir. Nihilizm, bu yönüyle bir tür ahlaki ve anlamsal temellerin uğradığı yıkıma işaret etmektedir. Bu sebeple değerlerin ve anlamların anlamsızlaştığı bir dönemde nihilizm ortaya çıkar. Diğer yandan ise nihilizmin, toplumun doğduğu andan itibaren aşıladığı dini ve ahlaki değer anlayışı üzerinden bireyi denetim altına alan yaklaşımına karşı çıktığı ifade edilebilir. Dolayısıyla

Critchley'in yalnızca ilahi varlığı ve dini değerleri değil, onun koruyucusu ve taşıyıcısı olan toplumu da bütünüyle reddettiği söylenebilmektedir. Critchley, nihilizmin geleneksel anlam yapılarının zayıfladığı veya çöktüğü bir bağlamda ortaya çıktığını ve insanların artık bu eski temellere dayalı olarak yaşamadığını vurgulamaktadır. Modern toplum teorisyenlerinin çoğu, modern toplumun temel yaşam felsefesini ve modern toplum bireyinin özelliklerini, manevi olan her şeyin satılığa çıkarıldığı bir toplum ve gerçek ile sahte olanın yer değiştirdiği bir anlayış olarak açıklarken, adeta Critchley'i destekler niteliktedir.

Jünger'e göre "*Nihilizm bir son olarak tasavvur edilemez. Daha ziyade kapsamlı manevi bir süreçteki bir aşama olarak tasavvur edilir: Tarihi seyrinde kültürün aynı zamanda şahsi varoluşunda bireyin arkasında bırakabileceği tamamlayabileceği veya belki bir yara gibi çarçabuk kabuk bağlayabilen bir aşamadır*" (Jünger, 2016, s.69). Jünger, nihilizmi bir aşama olarak değerlendirmekte ve onu kapsamlı bir manevi sürecin parçası olarak tanımlamaktadır. Jünger, nihilizmin sadece sona eren bir durum olmadığını, bilakis tarihsel bir gelişme sürecinin parçası olarak düşünülmesi gerektiğini ifade etmektedir. Jünger'e göre bu süreçte kültür ve bireyin kişisel varoluşu birbiriyle bağlantılı olmaktadır. Nihilizm, kültürel değerlerin sorgulanması ve hatta çökmesi anlamına gelmektedir ve kültürel değerlerin çöküşe uğradığı bu süreç bireyin de çökmesine yol açan aşamalardan meydana gelmektedir.

1.2 Nihilist Düşünürler ve Yaklaşımları

Varoluşun anlamı, ahlaki değerlerin geçerliliği ve insan bilgisi üzerindeki kesinlik iddialarına karşı köklü bir şüphe barındıran felsefi bir akım olarak nihilizm üzerine antik dönemden modern felsefeye kadar birçok düşünür, bu kavram üzerine teoriler üretmiş, bu düşünce biçiminin insan yaşamı ve toplumsal yapı üzerindeki yansımalarını ve etkilerini incelemiştir. 19. yüzyılda yaşanan bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, dinin toplum üzerindeki etkisinin azalması ve üretimde makineleşme gibi süreç ve deneyimler insanları anlam ve değer bulma konusunda da değişime sürüklemiştir. Bu dönemde birçok düşünür, insanlığın anlam ve değer kaybı yaşadığı dünyada nasıl yaşayabileceği ve nasıl hareket edeceği sorusunu ele almıştır.

Modern felsefeye nihilizm kavramını kazandıran kişi Friedrich Heinrich

Jacobi'dir. Jacobi, Alman bir filozof, yazar ve politik düşünürdür. Felsefi kariyerinde özellikle akılcılık, panteizm (Tanrıçılık), rasyonalist sistemler ve Aydınlanma Felsefesine yönelik eleştirileriyle tanınmaktadır. "*Jacobi aydınlanmanın, rasyonel akla duyduğu sonsuz güvenin ve bu güven temelinde yükselen rasyonel açıklama takıntısının insan yaşamı için oldukça tehlikeli sonuçlar doğurduğunu iddia eder. Her şeyden önce aydınlanmanın mekanik ve salt rasyonel evren anlayışı, insan yaşamını boğan ve insanı ruhsal bir boşluk içinde bırakan bir anlayıştır. Yaşadığı dönemde Avrupa kültürüne hâkim olmaya başlayan bu boşluk duygusunu Jacobi nihilizm kavramı ile ifade eder. Bu bağlamda söz konusu kavramı modern felsefeye kazandıran filozof Jacobi olmuştur*" (Rutli E.E, 2020, s.58). Bu görüş, günümüz toplumlarının içinde bulunduğu durumu adeta özetler niteliktedir. Sanayi devriminde başlayan makineleşme ve yeni dünya düzeninde toplumlar değişime uğramış, kırsal alanlardaki esnek ve daha özgür yaşam süren insanlar fabrikaların bulunduğu yerlere göç etmiş ve bu insanların en büyük problemleri kurulan yeni sistemin içinde var olmak olmuştur. Evrenin anlamı ve değeriyle ilgili tanımlamalar değişmiş, insanoğlunun kendisi ve diğer insanlarla ilgili tanımlamaları da farklılaşmıştır. Bir yandan uzun çalışma saatleri içinde sistemin izin verdiği kadarıyla yaşayan insanlar bulunurken, diğer taraftan sosyal ilişkilerden uzaklaşmış, ayrılmış ve bireyselleşmiş insanlar bulunmaktadır. Jacobi'nin nihilizm eleştirisi, büyük ölçüde onun akılcılık ve felsefi sistemlere yönelik şüpheciliği ile iç içedir. Jacobi, rasyonalist felsefenin insanı yalnızca akıl düzeyine indirgediğini ve bu durumun nihayetinde varoluşun tüm anlamını kaybetmesine neden olduğunu savunmaktadır. Ona göre, eğer her şey akılla açıklanabiliyorsa, nihai değerler ve anlamlar ortadan kalkar ve de dünya bir hiçliğe indirgenir. Ayrıca Jacobi, Aydınlanma döneminin akılcı felsefesine derin eleştiriler getirmiş filozoftur. Jacobi, saf aklın insanı anlam ve inançtan kopararak nihilizme sürüklediğini savunmaktadır. Bu görüş, modern felsefenin nihilizm tartışmalarına önemli bir zemin sağlamış ve aşağıda konu aldığımız diğer düşünürlerce daha da derinleştirilmiştir.

Nihilizm hakkında görüşleri olan bir diğer düşünür ise Friedrich Nietzsche'dir. "*Nietzsche felsefesi açısından nihilizm; değer, anlamın ve arzu edilebilirliğin radikal bir biçimde reddedilmesidir. Nihilizm bakımından yaşam anlamsız görülür ve arzu edilebilecek hiçbir şey geride kalmaz*" (Dürre M, 2020, s.

84). Nietzsche; Alman filozof, filolog ve kültür eleştirmenidir. Özellikle modern Batı düşüncesine dair radikal eleştirileri ve felsefi fikirleriyle tanınan Nietzsche, çağdaş felsefenin en etkili düşünürlerinden biri olarak kabul edilmektedir. Ahlak, din, metafizik ve Batı kültürüne yönelik sert eleştirileri, onun düşüncesinin merkezini oluşturmaktadır. Nietzsche, nihilizm kavramını sıkça kullanmıştır. Ona göre nihilizm, yaşamın anlamını oluşturan değerlerin yok olması ve insanın evrende anlam bulamama durumunu ifade etmektedir. Nietzsche, modern toplumun bu duruma geldiğini savunur ancak nihilizmi aşmanın mümkün olduğunu söylemektedir. Ona göre insan, yeni değerler yaratmalı ve bu çöküşü bir fırsat olarak görmelidir. Friedrich Nietzsche, Batı düşüncesine köklü eleştiriler getiren, ahlak, din ve metafizik konularında devrim niteliğinde görüşler geliştiren bir filozoftur. Onun felsefesi, geleneksel değerlerin çöküşünü ve yeni değerlerin yaratılmasını savunan radikal bir düşünce sistemidir. Nietzsche, modern düşünceyi derinden etkileyen bir filozof olarak çağdaş dünyadaki anlam, değer ve varoluş tartışmalarına yön vermeye devam etmektedir.

Bir diğer nihilizm hakkında görüşü olan düşünür ise Emil Cioran'dır. Cioran, insan varoluşunun en derin, en huzursuz sorularını dile getirmiştir. Kendisi Nietzsche'nin etkisi altında kalmış yazarlardandır. Cioran, insanın varlıkla kurduğu tüm anlam ilişkilerini sorgulamaktadır. Tanrı, tarih, ilerleme, umut ve ahlak gibi kavramları birer yanılsama ve teselli mekanizması olarak görmektedir. Cioran, yaşamda görülenin, duyulanın yani mevcut olanın olduğu gibi kabul edilmesi gerektiğini, üzerine yeni anlamlar eklemenin ya da mevcut anlamı geliştirme çabalarının yersiz olduğunu savunmaktadır. Bir nevi anı yaşamanın gerekliliğine vurgu yapan Cioran, yaşanan zamanın geri gelmeyeceğini savunduğu gibi yaşamın birikimli olarak ilerlediği fikrine de karşı çıkmaktadır. *“Kendi kendine günde bin kere şu dünyada hiçbir şeyin kıymeti yok,” diye tekrarlamak; kendini ebediyen aynı noktada bulmak ve bön bön, bir topaç gibi fırlanmak... Zira her şeyin beyhudeliği fikrinde ne ilerleme vardır, ne de bir sonuca varma; bu geniş getirme içinde ne kadar uzağa gidersek gidelim, bilimiz hiç artmaz: şimdiki haliyle de, başlangıç noktasındaki kadar zengin ve o kadar hükümsüzdür”* (Cioran, 2013, Gündüz Laneti). Emil Michel Cioran'a göre, varoluş üzerine düşünmek ve yok saymak, iyileşmeyen bir yara açmak veya bir girdabın içinde sürüklenmek gibidir. Her sorgulama ve sonunda varılan kanı insanı yeniden hiçliğin eşğine getirmektedir.

Bu noktada Cioran toplum düzeninin kabulü ya da reddinin, her şeyin mümkün olduğu ya da mümkün olmadığı fikrinden birini benimsemenin birbirinden farklı olmadığını savunur, çünkü ona göre her yol aynı kapıya çıkmaktadır, o ise anlamsızlık ve hiçliktir, ona göre evren de içindeki insan da bir hiçtir. Cioran, umudu insan ruhunun en büyük aldanişı olarak görmektedir; çünkü umut, insanı bir sonraki hayal kırıklığına hazırlayan oyalayıcı bir yalandan ibaret olduğunu söylemektedir.

Bir başka nihilist düşünür ise Albert Camus'tur. Camus, nihilizmi kabul eden bir filozof değildir. Bilakis o nihilizme karşı bir duruş geliştirmeye çalışmıştır. Camus, hayatın anlamının olmadığını kabul eder lakin buradan umutsuzluk veya değersizlik çıkarımı yapmaz. Camus'un farkı, bu anlamsızlık karşısında başkaldırmayı ve yaşamayı seçmesidir. *“Camus'ye göre saçma bilinci, bireyin dünyada anlam aramasıyla başlar ve hissedilen kopukluk duygusuyla sürdürülür. Varoluşa ilişkin herhangi bir gerçek bilginin olamayacağını anlayan kişi, uyumsuz uslamaya ulaşır. Birey, içinde bulunduğu bilinç durumunun farkında olmadan, bu uslamaya yalnızca deneyim yoluyla da ulaşabilmektedir”* (Karataş, 2019, S.574). Bu uyumsuzluk, insan aklının düzen ve anlam arayışıyla, evrenin kayıtsız ve suskun doğası arasındaki çatışmadan doğmaktadır. Albert Camus'a göre insan, bu çelişkiyi fark ettiği anda saçmayla yüzleşmektedir. Ancak bu fark ediş, bir son değil; aksine yeni bir bilincin başlangıcıdır. Uyumsuz insan, evrenin anlamsızlığına rağmen anlam aramaktan vazgeçmez. Varoluşun anlamı ve sorgulanması üzerine kafa yoran Camus'a göre insan, çelişkilerle dolu bir varlıktır, kendini, içinde yaşadığı dünyayı ve başkalarını sorguladıkça çelişkisi, dışlanmışlık fikri ve ait olamama sorunu daha da artmakta ve her şeye yabancılaşmaya başlamaktadır. Kısacası hayatın anlamını sorgularken, her şeyin anlamsız olduğunu kabul etmek Camus'a göre bireyi daha iyiye götürmeyecek, aksine onu bunalımlı bir hale sürükleyecektir. Nihilizmi reddetmemekle birlikte Camus, her şeyin anlamsız olduğu gerçeğini kabullenip beklemek yerine, yaşama tutunmak için bir şekilde kendisine göre anlamlar araması gerektiğine dikkat çeker. Yani o bireyi eyleme yönlendirir. Fakat bireyi çelişkili yaratıklar olarak tanımlayan Camus, nihilizme yönelik savunularında kendi çelişkili halini de ortaya koymakta ve diğer yandan anlam aramanın da anlamsız olduğunu düşünmektedir.

İlerleyen zaman ve değişen toplumsal koşullara bağlı olarak nihilist düşüncenin kapsamı genişlemiş ve yönelimi yeni alışkanlıklar ve sorunlarla harmanlanmıştır. Bu noktada Gianni Vattimo, 20. yüzyılın nihilizm temsilcilerinden biri olarak ön plana çıkmaktadır. İtalyan bir filozof ve düşünür olan Gianni Vattimo, postmodern felsefe ve nihilizm üzerine olan çalışmalarıyla bilinmektedir. Gianni Vattimo'nun nihilizmi, modern dünyanın aşırı kesinliklerinden ve mutlak hakikat iddialarından bir kurtuluş olarak değerlendirilebilir. Vattimo, Nietzsche'nin "Tanrı'nın ölümü" ve Heidegger'in "Varlığın Unutulmuşu" kavramlarını geliştirerek nihilizmi daha pozitif bir çerçevede yeniden ele almayı hedeflemiş bir düşünürdür. Vattimo'nun nihilizm anlayışı, Nietzsche'nin "Tanrı'nın ölümü" metaforundan esinlenmiştir. Nietzsche'ye göre, Tanrı'nın ölümü, geleneksel değer sistemlerinin çöküşü anlamına gelmektedir ve nihilist düşünce tam da böyle durumlarda görünürlük kazanır. Vattimo bu durumu, insanlık için yeni bir özgürlük alanı olarak yorumlamaktadır. Vattimo'nun bu yorumu, Nietzsche'nin nihilizmin yarattığı yokluk, hiçlik ve boşluk halinin aslında ilerleme için bir fırsat yarattığı düşüncesini destekler niteliktedir. *"Vattimo'ya göre, nihilizm meselesi aslında bir tarih yazımı meselesi değildir olsa olsa Heidegger'in Geshichte (Tarih) ile Geschick (Kader) arasında kurduğu ilişki anlamında geschichtlich (Tarihi) bir meseledir"* (Kuçlu, 2018, S.57). Vattimo, nihilizmin sadece felsefi bir sorun değil, aynı zamanda toplumsal ve politik bir süreç olduğunu savunmaktadır. Modern dünyada, özellikle postmodern dönemde, büyük anlatıların çöküşüyle birlikte, insanlar kendilerini daha fazla çoğulculuk ve özgürlük içinde bulmuştur. Vattimo'ya göre bu, hem özgürlük getirir hem de belirsizlik yaratır. Çünkü Gianni Vattimo, nihilizmi olumsuz bir varoluş durumu olarak değil, modern dünyanın katı yapılarından özgürleşme süreci olarak değerlendiren bir filozoftur.

Nihilizm hakkında önemli görüşleri olan bir diğer düşünür ise Martin Heidegger'dir. Heidegger 20. yüzyılın en önemli ve etkili Alman filozoflarından biridir. Heidegger, nihilizmi modern çağın en önemli problemlerinden biri olarak görmüş ve felsefi düşüncelerinde bu kavramı kapsamlı bir şekilde ele almıştır. Heidegger'in felsefesi, varlık ve varoluş kavramlarıyla yakından ilişkilidir. En önemli çalışmasından biri olan "Varlık ve Zaman" (1927), varlığın anlamını ve insanın dünyadaki varoluş biçimlerini anlamaya yönelik derin bir incelemedir. *"...Örneğin Heidegger, 'Nietzsche'nin nihilizm anlayışı nihai olarak nihilisttir.' der.*

Çünkü Nietzsche'nin felsefesiyle birlikte modernliğin özneye biçtiği ayrıcalık ve üstünlük, bilgi yoluyla edinilen hakikatin kesinliği ve değerleyici düşüncenin her şey üzerindeki egemenliği varolanları ve hatta insanın kendisini bile nesneleştirerek nihilizmin şiddetlenmesine neden olur" (Cılız F., 2022, s.97). Heidegger'in Nietzsche yorumunda özellikle vurguladığı nokta, Nietzsche'nin modernliğin temel dinamiklerini aşmaya çalışırken, nihayetinde bu dinamiklerin içinde kalmasını düşünmesidir. Nietzsche'nin üst insan ve ebedi dönüş gibi kavramları, insanın kendini aşma çabasının simgeleri olarak görülebilir. Ancak Heidegger'e göre, bu kavramlar bile modernliğin öznesinin merkezietini ve üstünlük iddiasını pekiştiren düşüncelerin devamı olmaktadır. Nietzsche, modern nihilizmi eleştirirken onun sunduğu çözümle bu nihilizmin derinleşmesine neden olmaktadır.

Tarih boyunca birçok düşünürün eleştirilerine ve derinlemesine analizlerine konu olan nihilizm; Jacobi, Nietzsche, Vattimo ve Heidegger'in öncüllüğünde Jean-Paul Sartre, Arthur Schopenhauer, Soren Kierkegaard, Neyzen Teyfik, Albert Camus, Ludwig Andreas Feuerbach tarafından da eleştirilmiş ve yapıtlarında konu edinmiştir. Bu düşünürler nihilizmin insan yaşamı ve modern dünya üzerindeki etkilerini farklı bakış açılarıyla ele almış; bu akımın karanlık yönlerini, bunu aşma durumlarını ve kimi durumlarda yeni anlamların ve değerlerin yaratılması için fikirler sunmuşlardır. Sonuç olarak nihilizm, yalnızca bir yok oluşu simgelememekle birlikte dinamik bir felsefi tartışma alanı olmaktadır.

Jan Jack Rousseau'ya göre toplumlar modernleşme adına adımlar attıkça barbarlaşmış, fazlaca dünyevileşmiş ve dünyevi olmayan ile bağları gitgide kopmuştur. *"Çünkü bir ulus barbar kaldığı sürece özgürlük elde edebilir ama uygarlık yayı gücünü kaybetti mi özgür olamaz artık. O zaman ayaklanmalar yıkabilir, devrimler bile yeniden ayağa kaldıramaz onu. Kölelik zincirleri kopar kopmaz halk dağılıp var olmaktan çıkar. Artık ona gereken, bir kurtarıcı değil, bir efendidir. Ey özgür uluslar! Şu özdeyişi aklınızdan çıkarmayın: Özgürlük elde edilebilir ama kaybedildi mi bir daha ele geçmez artık"* (Rousseau., 2000 s.42). Jan Jack Rousseau burada özgürlüğü hedef almış durumdadır. Özgürlüğün elde edilmesinin zor ama kaybedilmesinin ise geri dönüşü olmayan bir süreç olabileceğini savunmaktadır. Rousseau, bir ulusun barbarlık döneminden çıkıp özgürlüğü kazandıktan sonra, uygarlığın gerileyip gücünü kaybetmesiyle birlikte,

özgürlüğün kaybolmasını ifade etmektedir. Özgürlük bir kez kaybedildiğinde ise halkın eski gücünü ve iradesini geri kazanmasının mümkün olmayacağını ve bu durumda da halkın ihtiyaç duyacağı şeyin bir kurtarıcı değil, efendi olacağını vurgulamaktadır. Rousseau burada bir kurtarıcı değil efendi ifadesi, halkın kendi iradesini kaybettiğinde otoriter bir liderliğe ihtiyaç duyacağına dair görüş sunmaktadır. Ancak bazı tarihsel örneklerde halk, güçlü bir liderin önderliğinde değil, toplumsal dayanışma ve halk hareketleriyle özgürlük mücadelesi yapmıştır.

1.3 Nihilizm Türleri

Nihilizm kapsamı geniş ve çok yönlü bir yaklaşımdır, bu da nihilizmin farklı türlerinin gelişmesini sağlamıştır. Nihilizm, temelde değerlerin veya anlamların reddedilmesini ifade eder, ancak bu reddetme farklı bağlamlarda ortaya çıkmaktadır. Bu bağlamlar ise üç şekilde ifade edilebilir: Felsefi perspektif, tarihsel bağlam ve kültürel bağlamdır. Felsefi perspektif, her düşünürün farklı bağlamlara odaklanarak, açıklamaya çalıştığı bu odak noktaları üzerinden nihilizme yaklaşması şeklinde açıklanabilir. Tarihsel bağlamda, belirli bir dönem veya değişim süreçlerinde nihilizmin nasıl ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Diğer yandan değişen ve dönüşen toplumların zamana bağlı olarak kazandıkları yeni özellikler ve ortaya çıkan yeni toplumsal sorunlar perspektifinde nihilist düşüncede beliren yeni yönelimler de bu sınıflandırma içine yerleştirilebilir. Kültürel bağlam ise nihilizmin belirli bir kültür veya toplumsal özelliklerle ilişkisini içine almaktadır. Bu bağlamlar, nihilizmin geniş bir konu olduğunu ve farklı düzeylerde ve çerçevede ortaya çıktığını göstermektedir. Nihilizm hakkında çalışmalar yürüten bazı sosyolog, filolog ve yazarların nihilizm türleri hakkında farklı yorumlamaları vardır.

Filolog Friedrich Nietzsche, nihilizmi; aktif ve pasif nihilizm olarak ikiye ayırmaktadır. Sosyolog Jean Baudrillard, postmodern süreçte saydam nihilizmi ön plana çıkarmaktadır. Değişim ve gelişmelere bağlı olarak toplumlarda yaşanan dönüşümlerin nihilizmin de karakterini değiştirdiğini savunan Baudrillard, bu değişimi saydam nihilizm kavramıyla desteklemektedir. Buna göre postmodern süreç toplumlarda anlam ve algı değişimi yaratmış, gerçeğin yerini simülasyona bıraktığı, gerçeklik ile sahte olanın iç içe geçtiği bir toplum düzenine geçiş yapılmıştır. Şeffaflığın önemli bir değer olarak yükseldiği post modern toplumlarda

insanların her alanda bilgiye anında erişebilir hale gelmesi, toplumsal yapının denetimini elinde bulunduranlar için şeffaf olmayı da adeta bir zorunluluğa dönüştürmüştür. Görünen ve duyulan şeylere önem veren bu toplumlarda Baudrillard'a göre diğer yandan bilgi anlamsız bir hale bürünmüştür. Baudrillard, gerçekliğin kaybedildiği bir dönüşüme işaret eden ve 'simülasyonlar dünyası' olarak tanımlanabilecek olan postmodern toplumun taklitler üzerine kurulu olduğunu ileri sürmektedir. Bireylerin gerçeğe değil, simülasyonu taklit etmeye odaklandığı böylesi toplumlarda nihilizmin pek çok özelliği değişime uğramıştır ve Baudrillard bu durumu saydam nihilizm kavramı ile açıklamaktadır. Saydam nihilizm, gerçeklik ile taklit arasındaki farkların belirsizleştiği bir durumu ifade etmektedir. Yazar Shane Weller ise bu nihilizm türünü postmodern nihilizm olarak adlandırmaktadır. '

Çalışmada incelenecek diğer nihilizm türleri ise politik, ahlâkî, epistemolojik, kozmik, varoluşsal ve metafizik nihilizmdir.

1.3.1 Aktif Nihilizm-Pasif Nihilizm

Aktif nihilizm; hayatın anlamı, değerler ve ahlaki ilkeler konusunda geleneksel otoriteleri ya da sabit fikirleri reddetme durumunu ifade etmektedir. Aktif nihilizm, mevcut değerleri reddederken, buna ek olarak bireyin kendi değerlerini ve anlamlarını oluşturma çağrısını içermektedir. 'Ben'in ön plana çıkarıldığı bu yaklaşımın, bireyin varoluşu ve kendi anlam yaratımı üzerinde durduğundan bahsedilebilir. Bu felsefi akım Nietzsche'nin felsefi düşüncesinde, bireysel özgürlük ve yaratıcılık gibi temel kavramlarla ilişkilendirilmektedir. Pasif nihilizm ise; değerleri, anlamların veya amaçların bir anlam taşımadığını kabul eden bir felsefi yaklaşımı ifade etmektedir. Günümüzde aynı anda iki türün yaşandığı görülebilmektedir. Özellikle zıtlıkların bir aradalığına işaret eden ve 'paradoksların birlikteliği' olarak tanımlanabilecek olan günümüz toplumlarında bir yandan kendi değer ve anlamlarını yaratma çabasında olan, diğer yandan ise anlamlandırma çabalarının gereksiz olduğunu düşünen ve akışı olduğu gibi kabul eden birey profillerine rastlanmaktadır. Ancak bunun da ötesinde bu paradoks toplumlarında bir bireyin aynı anda anlam arama çabası içinde olduğu, hemen ardından ise anlamlandırdığını anlamsızlaştırdığı bir perspektife geçiş yaptığı görülebilmektedir. Toplumun genel yapısı, kültürel özellikler ve bireyler arasındaki

farklı görüşler, aktif ve pasif nihilizmin aynı anda var olmasına olanak verirken, postmodern toplumların akışkan yaşamı ve uçuculuğu ise bir bireyin aynı anda farklı eğilimler arası geçişini de olanaklı kılmaktadır.

"Nietzsche, radikal ve etkin nihilizm olarak da adlandırılan aktif nihilizmi, ruhun artan gücünün işareti olarak ve edilgin olarak da adlandırılan pasif nihilizmi de ruhun gücünün azalması ve gerilemesi olarak tanımlamaktadır" (Nietzsche, 2010, s. 37-38).

Aktif nihilizm, Nietzsche'ye göre, mevcut değerleri ve inanç sistemlerini reddetme eylemini içermektedir. Bu reddetme, yeni ve daha güçlü değerlerin yaratılması sürecini de kapsamaktadır. Yani, aktif nihilizm, var olan anlamları ve değerleri sorgularken, aynı zamanda yeni anlamlar ve değerler oluşturmayı da hedeflemektedir. Bu, Nietzsche'nin 'Übermensch' veya 'Ötesi İnsan' kavramıyla da bağlantılıdır, çünkü Nietzsche'ye göre aktif nihilist birey, kendi değerlerini yaratma sürecinde daha yüksek bir varoluşa doğru ilerlemektedir. Nietzsche'ye göre aktif nihilizme yönelim, mevcut değerleri ve inançları bilinçli bir şekilde reddetmek anlamına gelmektedir. Bu, insanın yeni değerler ve anlamlar yaratma sürecine itmektedir. Nietzsche'ye göre çöken mevcut değerlerin yerine yeni ve daha güçlü değerlerin inşası için aktif nihilizm bir fırsattır. Günümüz toplum bireylerinin kendi varoluşunu ve toplumsal yapının anlamını sorguladığı ve devamında toplumsal düzenin dayattığı statü ve rolleri terk ederek kendisi için en üst değeri aradığı yaşam deneyimlerine sıklıkla tanık olunmaktadır. Bu bireylerden bazılarının şehir hayatını ve iş dünyasındaki konumlarını terk ederek doğayla kucaklaştığı, bazılarının cinsiyet rollerine başkaldırdığı, ancak bazılarının ise kendini toplumsal düzenin hatta dünyanın dışında bir yabancı gibi tanımladığı görülmektedir. Fakat Nietzsche'nin savunduğu gibi bu deneyimlerin çoğu hem bireyin kendisi hem de toplumsal yapı için yenilik ve değişimlerin kapısı olmaktadır. Belki de böyle bir yaklaşım sayesinde kadın hareketleri başlamış, kadınların kendilerini erkeklik kimlikleriyle kıyaslayarak kendilerine biçilen rol ve statüleri sorgulaması ve devamında toplumların tarihten bu yana temel sorunlarının başında gelen kadın-erkek eşitsizliğinin gitgide azalması nihilist bir bakış açısının sayesinde olmuştur. Bu konuya dair ırksal köken, dini inanç ve sosyoekonomik statüye dayalı ayrımcılığı reddeden pek çok sosyal hareket örnek verilebilir.

Pasif nihilizmde; bireyin gücü ve enerjisi zayıftır, bu da bireyi umutsuzluğa sürüklemektedir. Pasif nihilizmde birey, bulunduğu toplumda mevcut değerleri ve yaşamın anlamsızlığını kabul etmekte, ancak zayıf olarak konumlandırılan birey söz konusu mevcut durumu tersine çevirecek gücü ve inancı da kendinde bulamamaktadır. Birey bu kabulleniş karşısında umutsuzluğa kapılıp, eylemsizlik içinde kalmaktadır. Bu düşünce biçiminde insan değerlerin yokluğu ile anlamsızlık ve boşluk hissetmekte, ait olma ve kök salma sorunu yaşamakta ve devamında hem çevresini hem de kendisini tanımlayamamaktadır. Bunalımlı bir hal yaratmaya doğru giden bir sürecin göstergesi olan bu yaklaşım, bireyleri intiharın eşiğine dahi getirebilmektedir.

Nietzsche'ye göre pasif nihilizm, aynı zamanda bireyin hayatın anlamsızlığına karşı çaresiz hissettiği bir durumu ifade etmektedir. Pasif nihilizm, insanların tüketim çağında para kazanmaya zorunlu tutulduğu, insanların farkında olmadan belirlenmiş bir sistemde yaşamlarını sürdürdükleri, zamanın denetiminin dahi toplumsal kurum ve kurallarının eline geçerek bireyin kendi hayatı üzerindeki kontrolünün en aza indirildiği bir duruma işaret etmektedir. Bazı pasif nihilistler, hayatın anlamsız olduğunu düşünerek tüketim alışkanlıklarına veya çeşitli kaçış yollarına yönelmektedir. Örneğin aşırı alışveriş yapma veya madde kullanımı gibi davranışlarla duygusal boşluğu doldurmaya çalışmaktadırlar.

"Nietzsche'ye göre aktif nihilizm, nispi gücün en üst noktasına şiddetli bir yok etme gücü olarak ulaşırken; bunun karşısında olan pasif nihilizm ise saldırmayan, bitkin ve bu bağlamda da zayıf nihilizmdir. Pasif nihilizmde değerlerin bulunmadığı bir dünya, aktif nihilizmde ise dünyası olmayan değerler söz konusudur" (Diken, 2011, s.45-46). Nietzsche, pasif nihilizmi bir tür değer yokluğu olarak görürken aktif nihilizmi daha radikal bir biçimde, varlık anlamının ve değerlerinin tamamen ortadan kaldırılması olarak tanımlamaktadır. Ona göre, aktif nihilizmin temsil ettiği güç değerleri yok etme noktasına ulaşırken; pasif nihilizm sadece mevcut değerleri reddetmektedir. Nietzsche'nin bu ayrımı, nihilizmin farklı yüzlerini ve potansiyellerini anlamada perspektif sunmaktadır.

Nihilizmin kültürel etkileri, insan düşüncesi ve toplumsal yapı üzerinde derin etkiler bırakmaktadır. Nihilizm, bireyin yaşamına, toplumsal düzene ve insanın kendisine dair temel sorulara yönelik çeşitli ve karmaşık bir bakış açısı

sunmakta; bu perspektiflerin günümüz toplumlarındaki etkileri, bireylerin değerlerini ve anlamlarını sorgulama ve yeniden inşa etme süreçlerini etkilemektedir. Aynı zamanda nihilizmin farklı türleri, farklı düşünürlerin ve kültürlerin bakış açılarına yansımakta; bu çeşitlilik, nihilizmin çeşitli bağlamlarda ortaya çıkabileceğini göstermektedir. Nihilizm genellikle postmodern düşünce sistemleriyle ilişkilendirilen bir terimdir ve genellikle geleneksel toplumların görüşleriyle uyumsuz gibi görünebilmektedir. Ancak bazı açılardan bakıldığında geleneksel toplumlarda da izler bulmak mümkündür. Lakin nihilizmin tam anlamıyla ortaya çıkması genellikle postmodern düşünceyle ilişkilendirilmektedir. Geleneksel toplumlarda zamanla değişen koşullar bazı geleneksel değerleri sorgulamaya ve değiştirmeye çalışabilir.

1.3.2 Saydam-Postmodern Nihilizm

Postmodernizm, genel olarak özneliği vurgulayan, toplumsal değerlerin dönüşüm yaşadığı, özgürlük, bağımsızlık, bireysellik ve tüketimin ön plana çıktığı, buna karşın üretmek, birliktelik, çoğunluk, aile, iyilik ve sadakat gibi değerlerin anlamını yitirdiği bir değişimi ifade etmektedir. Uçuculuk ve geçiciliğin hakim olduğu, buna karşın ait olma, bağ kurma ve kalıcılığın ortadan kalktığı postmodern toplum düzenindeki hakim düşünce, herhangi bir anlamın veya gerçekliğin olmadığı yönündedir. Postmodern nihilizm tam da bu anlam yokluğunu bir nihilist bakış açısıyla ele almaktadır.

"Baudrillard günümüzde sözünü edebileceğimiz tek kavramın 'saydamlaşmış nihilizm' olduğunu ve bu nihilizmin bir anlamda kendinden önce var olmuş tarihsel biçimlerden çok daha acımasız ve radikal olduğunu söyler. Bunun nedeninin saydamlığın bir boşlukta yüzer gibi olma halinin hem sistem, hem de onu çözümlediğini iddia eden tüm kuramların ayrılmaz bir parçasına dönüşmüş olmasından geldiğini söyler" (Baudrillard, 2003, s.213). Saydam nihilizm; gizlilik, sır ve derin anlam arayışının ortadan kalktığı bir durumu ifade etmektedir. Baudrillard'a göre, modern toplumlarda tüm bilgilerin serbestçe dolaşması, her şeyin herkes tarafından bilindiği bir ortam yaratmıştır. Ancak bu saydamlık beraberinde boşluğu getirmektedir. İnsanların her şeyi bilmelerine rağmen bu bilgi fazlalığı, anlamı derinleştirmemektedir. Tam aksine, saydamlaşmış nihilizmde bilgi ve gerçeklik arasındaki bağlantı gevşemekte, bilgi kaynağıyla gerçek arasında

belirgin bir kopukluk ortaya çıkmaktadır. Bu durum Baudrillard'a göre, modern toplumun paradoksal bir şekilde hem aşırı bilgiyle boğulmuş hem de anlamın açlığını çeken bir durumu temsil etmektedir. Bilgi teknolojisi çağı olarak tanımlanan günümüz toplum düzeninin temel özellikleri arasında dijitalleşme, bilgiye hızlı erişim, küreselleşme ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler bulunmaktadır. Baudrillard'ın düşünceleri ise bu çağın bazı yönleriyle ilişkilendirilebilmektedir. Örneğin; Baudrillard'ın Hipergerçeklik kavramı, gerçeğin ve simülasyonun birbirine karıştığı durumu ifade etmektedir. Bilgi teknolojisi çağında, sanal ortamlar aracılığıyla deneyimlenen şeyler, sıklıkla gerçek dünyadaki deneyimlerden daha çekici görülmektedir. Bu durum, hipergerçekliğe işaret etmektedir. Bilgiye erişim kolaylaşmış ama bireylerde bilgiyi işleme yetisi azalmıştır. Bu çağın ayrıca bir tüketim çağı olduğu değerlendirildiğinde bilginin de tüketilen bir meta olarak görülmeye başlandığı ve bu yüzden bilginin birey üzerindeki işlev ve etkisinin de anlam değişimine uğradığı söylenebilmektedir. Keza iletişim teknolojilerindeki kapasitesizlik yani sınırsızlık özelliği bilgi paylaşımındaki özgürlükle birleşince bilginin doğruluğu ve bilgi kaynağının anonimlik özelliği ile kim tarafından paylaşıldığının bilinmemesi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Baudrillard'a göre saydamlaşmış nihilizm, toplumun değerlerinin, inançlarının ve anlamlarının tükenmiş olduğu bir durumu ifade etmektedir. Bu, nihilizmin daha önceki biçimlerinden daha kesin bir şekilde tüm toplumun içine girdiği bir duruma işaret etmektedir. Artık insanlar, eski anlamların ve değerlerin yerine koyacak yeni bir şey bulamadığı için bu durum toplumun saydam hale gelmesine yol açmaktadır. Baudrillard, saydamlaşmış nihilizmin insanların içinde bulunduğu bir boşluk hissiyle bağlantılı olduğunu belirtmekte olup toplumun, eski değerlerin anlamsızlığı ve tükenmişliği karşısında bir boşluğa düştüğünü ve bu boşluğun kendisi, toplumu saydam hale getirmesine neden olduğunu varsaymaktadır. İnsanlar, toplumlarında anlam arayışı içinde olabilirler çünkü anlam, insan yaşamına yön veren temel bir ögedir. Toplumlar; ortak değerler, inançlar ve anlamlar etrafında bir araya gelir. Ancak, Baudrillard'ın ifade ettiği gibi modern çağın getirdiği değişimler ve eski değerlerin anlamsızlaşması bir boşluk hissi yaratmaktadır. Gidenin yerine koyulan her yeni şey insanlar ve onların oluşturduğu toplumlar tarafından yeni bir değer olarak benimsenmektedir. İnsanların boşluğun karşısına bir şeyler koyma çabası birkaç nedenle açıklanacak olunursa bunlardan ilki anlam arayışıdır. İnsanlar doğası gereği anlam ararlar.

Anlamsızlık hissi, bu arayışı tetiklemektedir. Yeni değerler ve anlamlarla içsel boşluğu dolduran insanlar yaşamlarına yön vermektedir. Bir diğer neden ise içsel huzur arayışını ele alabiliriz. Boşluk hissi, insanların içsel huzur ve tatmin arayışını artırmaktadır. Yeni değerler ve anlamlar, bireylerin bu boşluğu doldurarak dengeyi bulmalarına yardımcı olmaya çalışmaktadır. Son olarak kimlik oluşturmaya neden olarak ele alabiliriz. İnsanlar, kendilerini tanımlamak ve toplumsal bağlantılarını sürdürmek için anlam ararlar. Bu nedenle yeni değerler ve anlamlar, bireylerin kimliklerini oluşturmalarına ve toplumları içinde bir yer edinmelerine yardımcı olmaktadır. Saydam nihilizmi günlük yaşamla desteklemek gerekirse örneğin bir kişi, Instagram veya TikTok gibi platformlarda, kendisini olduğundan daha mükemmel ve başarılı gösteren fotoğraf veya videolar paylaşabilir. Bu paylaşımlar, gerçek hayattaki deneyimleri değil de daha çok kendisi için yarattığı ve olmayı istediği imajı yansıtmaktadır. Bu durumun yaşanmış bir örneği Londra'da hayatını sürdüren 19 yaşındaki Byron Denton'dur. Sosyal medyada kendini zengin biri gibi göstermek için bir dijital uygulama programı ile kendini pahalı markalardan giyinen, özel jeti ile uçan, lüks bir yaşam süren biri gibi gösteren Byron Denton, bu şekilde on binlerce takipçi toplamayı başarmıştır. Ancak gerçek farklıdır, simülasyon gerçeğin yerini almıştır ve duyulan hazzın ön plana alındığı günümüz toplumlarında bu hazzı ve doyumunu gerçeğin ya da sahte olanın sağladığı ile ilgilenilmemektedir. Günümüzün görünürlük dünyasında bu görünürlüğün neyle ve nasıl doldurulduğuyla da ilgilenilmemektedir.

1.3.3 Politik Nihilizm

Politik nihilizm, genel olarak politik değerlerin veya sistemlerin geçersiz olduğunu savunan bir felsefi görüşü simgelemektedir. Politik nihilizm, toplumu çepeçevre saran ideolojileri ve onun koyduğu kurallarla düzenin hakimiyetini sağlayan bir anlayışı reddetmekte ve bu tür kavramların insan yapımı, bu yüzden de yapay ve anlamsız olduğunu ileri sürmektedir.

"Politik nihilizm genel olarak, bir politik topluluğun benimsemiş olduğu ve bu yönüyle de hem politik yaşamı mümkün ve anlamlı kılan hem de politik iktidarın meşruiyetine referans teşkil eden değerlerin geçerliliğini kaybetmesinden kaynaklanan bir sorun olarak tanımlanabilir" (Küçükalp, 2005, s.133). Bu durumda politik nihilizm, toplumun temel değerlerine duyulan inancın yıkıma

uğradığı ve bu değerlerin, politik kararların temelini sağlayacak bir dayanak noktası olmaktan çıktığı bir durumu ifade etmektedir. Politik nihilizm; genellikle bireylerin, toplumun ve politik kurumların kendilerine anlam ve yönlendirme sağlayan değerleri sorguladığı bir fikri temsil etmektedir. Politik nihilizmin ortaya çıkışı toplumsal değişim, değerlerin sorgulanması veya politik kriz gibi faktörlere bağlı olarak gerçekleşmektedir. Politik liderler, özellikle karmaşık durumlarda toplumu etkileme ve yönlendirme fırsatı bulabilirler. Ancak bu süreçte politik aktörlerin kendi çıkarları ve ideolojileriyle toplumun genel çıkarları arasında bir denge kurmaları önemli hale gelmektedir. Aksi takdirde politik nihilizmin etkisi altındaki bir toplum, süregelen belirsizlik ve çatışma ile daha fazla mücadele etmek durumunda kalmaktadır. Bu durumda, politik yaşamda ortaya çıkan belirsizlik ve çatışma, politik nihilizmin etkisi altında yaşanan bir topluluğun politik süreçlerini derinden etkileyebilir. Politik yaşamın anlamsızlaştığı bir dönemde politik liderler ve gruplar, toplumu etkilemek ve yönlendirmek adına yeni anlamlar ve değerler sunmaya çalışmaktadır. Ancak bu sunulan değerler genellikle sembolik olabilir ve toplumun gerçek ihtiyaçlarına veya sorunlarına etkili çözümler sunmayabilir. Politik nihilizmin etkisi altındaki bir toplumda, politik krizler daha sık yaşanabilmekte ve toplumun genel yönetimine duyulan güven zayıflayabilmektedir. Politik nihilizm, politik düzenin temellerini sarsan bir güç olarak ortaya çıkabilir ve bu durum, toplumun politik bir bocalama içinde olduğunu gösterebilmektedir. Politik nihilizm, bir toplumun kabul ettiği ve politik yaşamı anlamlı kılan değerlerin yıkıma uğradığı veya geçerliliğini kaybettiği bir durumu ve boşluğu ifade etmektedir. Bu durum, politik yaşamın mevcut politik düzeni ve iktidarı sorgulamaya başladığı, meşruiyetin zayıfladığı ve politik yaşamın anlamsızlaştığı bir döneme işaret eder. Politika temelinde iknayı barındıran bir süreçtir ve politik aktörler ya da gruplar, bir toplumun yönetme gücünü ele geçirmek ya da elde ettiği bu gücü korumak adına kendi ideolojilerini toplumun mevcut değerleriyle ilişkilendirerek sunmakta ve bu yolla bir yandan bir boşluğun oluşumunu önlerken, diğer yandan krizi potansiyelini ortadan kaldırmaya katkı sunmaktadır. Özetle; bir toplumun siyasal sistemi bütünsel değil parçalara ayrılarak incelendiğinde, pek çok ideolojinin hakim değer olmak için birbiriyle yarıştığı ve bu bağlamda toplumun hiçbir zaman politik anlamda değersiz ve boşlukta bırakılmayacağı ifade edilmektedir. Politik nihilizme örnek olarak bir seçmenin politik ideolojileri, değerleri ve icraatları işe yaramaz, boş ve anlamsız bulması, siyasal sisteme,

uygulamalara ve vaatlere güven sorunu yaşaması ve devamında içe kapanık, pasif, kararsız ve isteksiz bir seçmen haline dönüşmesi gösterilebilir. Böylesi bir durum ise özellikle dijital iletişim teknolojileriyle beraber ikna stratejilerinin uygulanabilirlik alanının arttığı günümüzde politik kesim tarafından bir fırsata dönüştürülebilir ya da toplumsal denetimin gücü daha da artabilir. Ancak tam tersinin olması ve çeşitli toplumsal hareketliliklerin baş göstermesi de mümkün görünmektedir. Bunun örneklerinden biri 1994 yılında Meksika'daki Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusudur. Bu ordu geleneksel Meksika hükümetini ve neoliberal politikaları reddeden bir gerilla grubu olarak bilinmektedir. Hükümetin otoritesini reddeden ve yerel toplulukların kendi kendini yönetmesini savunan Zapatistalar, 1994 yılında Chiapas eyaletinde silahlı bir ayaklanma başlatmıştır. Aktivistlerin, grupların ya da örgütlerin hakim politik düzene karşı yaptığı böylesi girişimler politik nihilizmin yansımalarına örnek teşkil etmektedir.

1.3.4 Ahlaki Nihilizm

Ahlaki nihilizm, genel olarak ahlaki değerlerin ve normların anlamsızlığını savunan bir felsefi görüştür. Bu nihilizm türü, ahlaki değerler ve etik normların belli bir dönemde ve belirli bir kültür içindeki bireyler tarafından üzerinde uzlaşılarak oluşturulmuş olduğunu ve bu normların herkes için geçerliliğinin bulunmadığını savunmakta ve sadece insan yapımı kurallar olduğuna dikkat çektiği ahlaki değerleri bu nedenle reddetmektedir. Genel geçerliliği ve kapsamlılığının da ötesinde ahlaki değerlendirmelerin ve etik düşünüş ve davranışın bireyden bireye göre bile değiştiğini öngören bu yaklaşım, etik davranmayı reddetmemekte ama herkese uygulanabilir böylesi mutlak toplumsal kuralların kabul edilir olmadığını savunmaktadır. Örneğin; bir grup insan belirli bir olayı ahlaki yönden yanlış bulurken, diğer bir grup bu eylemi doğal olarak görüyor olabilmektedir. Bir birey her ne kadar doğduğu andan itibaren toplumsal yapının etik ve ahlaki değerleriyle yoğrulsa da olay ve durumları değerlendirmede bireysel ahlak anlayışı ile hareket edebilmektedir. Ya da aynı toplumda yetişmiş olmasına rağmen birine etik gelen bir davranış diğeri tarafından etik dışı yorumlanabilir. Aslında ahlaki nihilizmin bu yönüyle herkes için geçerli olmayan ya da mutlak doğru dışında kalan tüm olguları reddetme eğilimi gösterdiği ifade edilebilir.

Ahlaki nihilizme göre, etik değerlerin objektif bir temeli ya da evrensel bir

geçerliliği bulunmamaktadır. İyi ve kötü gibi kavramlar, toplumlar arası farklılıklar veya bireylerin kişisel tercihleri tarafından belirlenmektedir. Ahlaki nihilist, genellikle etik değerlerin sadece kültürel veya bireysel bir ürün olduğunu savunmakta ve bu değerlerin, mutlak bir gerçeklikle bağlantısı olmadığını ileri sürmektedir. Bir topluma hakim olan ahlak ve değer anlayışı başka bir toplumda farklı bir boyutuyla kendini gösterebilir, lakin söz konusu toplumdaki ahlak anlayışı o toplumda uzun yıllar boyunca üzerinde uzlaşılan ve ideal haline gelen toplumsal iyi olma halidir. Toplumun bireye sosyal kişilik kazandırdığı düşünüldüğünde, toplumun bireyi ortak ahlak anlayışı ile yetiştirdiği, diğer taraftan da bireysel değerleri ve eylemlerini şekillendirdiği söylenebilir. Bu bağlamda bireyin sahip olduğu ahlak ve değer anlayışı, o toplumun diğer bireylerinin de aynı ahlaki ve etik değerleri taşıdığı varsayımını oluşturmaktadır. Bunun sonucunda da etik ve ahlak, o toplum için nesnel bir nitelik kazanmaktadır. Diğer yandan her ne kadar yavaş olsa da toplumlar, dinamik ve zamanın ruhuna bağlı olarak değişim özelliği gösteren yapılardır. Dolayısıyla bir dönem ahlak dışı sayılan bir durum bir başka dönem etik ve ahlaki olarak değerlendirilebilmektedir. Bu da ahlaki nihilizm yaklaşımının dayandığı savı destekler bir nitelik taşımaktadır.

1.3.5 Epistemolojik Nihilizm

Epistemolojik nihilizm; bilgiye odaklanan ve sorgulamanın en derin biçiminin görüldüğü bir türdür. Bu felsefi akım, insanın bilgiye ulaşma çabaları karşısında belirsiz bir bakış açısı taşımaktadır. Epistemolojik nihilizme göre nesnel, tüm insanları ve tüm zamanları kapsayan, doğruluğu değişmeyen bilgi yoktur. Buna göre bilgi insan tarafından üretilmekte ve bu yüzden subjektif özellik taşımaktadır. Bu nihilizm türüne göre bilginin değişmezliği yani mutlaklığı sorgulanmalıdır ve diğer her şey gibi birey bilgiye de şüpheyile yaklaşmalı ve onu sorgulamalıdır. Bilginin çürütülebilir olduğunu savunan epistemolojik nihilizm, bireyin nesnel gerçekliği ve mutlak bilgiyi arama çabasının gereksiz olduğu tezini önermektedir. Bilgi çağı olarak da adlandırılan günümüz dijital medya çağı epistemolojik nihilizmin kendisini belki de en sık gösterdiği dönem olarak nitelendirilebilir. Günün önemli bir kısmını dijital platformlarda geçiren günümüz bireyleri geleneksel dönemden farklı olarak pasif konumdan aktif bir konuma geçmiştir. Bilginin oluşturulması, yayılması ve yeniden yorumlanması imkanına çok daha fazla sahip olan bireyler farkında olarak ya da olmayarak bilimsel bilgiye dahi

şüpheyle yaklaşmaya ve her türlü bilgiyi sorgulamaya başlamıştır. Her şeyin uçucu ve geçici olarak kabul edildiği günümüzde bilimsel bilgi de dahil olmak üzere her türlü bilgi kalıcılık değerini yitirmekte, anlık tüketilen bir meta gibi görölmektedir. Uçuculuk niteliği yüklenen ve gerekli değerin gösterilmediği bilginin geliştirilmesi ya da yeni bilgilerin keşfi konularında ise tıpkı epistemolojik nihilizmin önerdiği gibi davranılmakta, bunun için gösterilecek çabalar çoğu birey için beyhude olarak nitelendirilmektedir.

"Epistemolojik nihilizm, bilginin imkânının reddidir. Epistemolojik nihilizm bazen 'tüm bilgi iddiaları eşittir' savıyla ifade edilir. Ya da 'Her bilgi iddiası eşit bir şekilde geçer(siz)dir.' gibi ifade edilebilir. Epistemolojik nihilist, hakkı batıldan ya da bilgiyi yanlıştan ayırt etmek için hiçbir standardın olmadığını düşünür" (Carr, 1992, s.17-18.). Epistemolojik nihilizm, bilginin nesnel bir temele dayanmadığını ve herhangi bir bilgi iddiasının doğru ya da yanlış olarak ayırt edilemeyeceğini savunmaktadır. Bu, herhangi bir bilginin geçerliliği veya değerı olmadığı anlamına gelmektedir. Epistemolojik nihilizm bilginin imkânsız olduğunu iddia etmektedir. Örneğin; bir epistemolojik nihilist, bilim, felsefe veya diğer bilgi alanlarında ortaya atılan iddiaların hiçbirinin mutlak doğrusunun olmadığını ileri sürmektedir. Buna göre, herhangi bir bilgi iddiası sadece bir düşünce veya önerme olup gerçekliği yansıtmak gibi bir değerı bulunmamaktadır.

Epistemolojik nihilizmin bilgi ile ilgili önermeleri değerlendirildiğinde bilginin işlevsizliğini savunduğu görölmektedir. Ayrıca bilginin nesnel ve geçerli olmadığına dair önermeler bilimsel bilgiyi de geçersiz kıldığını göstermektedir. Bilgi, ulaşılmak istenen amaca, o amaca ulaşmak isteyen bakış açısına, bilginin kaynağına ve bilgiye ulaşmada kullanılan yolların farklılığına göre çeşitlilik gösterebilmektedir. Ancak aynı konuyla ilgili gösterilen çabalar ne denli çeşitlilik içerirse içersin o konuyla ilgili ulaşılan sonuç herkes için aynı olabilmektedir. Fakat bu noktada bilginin türü önem arz etmektedir. Örneğin; topluma ve sosyolojik olay ve durumlara ilişkin bilgi bağlamsal bir nitelik taşımakta yani toplumun ve olayın taşıdığı özelliklere ya da zamanın ruhuna göre etkisi ve kapsayıcılığı değişebilmektedir, ancak fen ve doğa olaylarına ilişkin bilginin herkes için genel geçer yani nesnel olma özelliği bulunmaktadır. Epistemolojik nihilist perspektif ise

bu bilgi türleri arasında ayrım yapmamaktadır.

1.3.6 Kozmik Nihilizm

Kozmik nihilizmin odak noktası genelde evrenin bütünü ve kozmik düzenin anlamsızlığıdır. Kozmik nihilizm, insanın evrende var olma durumu karşısında duyduğu çaresizlik ve anlam arayışına karşı bir tepki olarak ortaya çıkmıştır.

"Kozmosun anlamsızlığına işaret eden kozmik nihilizm, hem bilinebilir ve idrak edilebilir bir yapının reddini hem de insanın içinde ihtiyaç duyduğu değerlendirme biçimlerini ve varoluşsal anlamları bulabileceği bir yerin var olabileceği düşüncesinin reddini içerir" (Crosby, 1988, s.26). Kozmik nihilizm, evrenin temelde düzenli bir yapıya sahip olmadığını yani anlamsız olduğunu savunmaktadır. Bu görüşe göre, evrende herhangi önceden belirlenmiş amacın veya anlamlı bir düzenin olmaması, insanın varoluşunu anlamlandırma çabalarını da boşa çıkartmaktadır. Ancak, kozmik nihilizm sadece evrenin anlamsızlığına vurgu yapmamakta, aynı zamanda insanın içsel bir anlam veya değer bulma çabalarını da reddetmektedir. Kozmik nihilist bakış açısına göre, insanın varoluşsal çabaları anlamsızdır, çünkü evrenin kendisi zaten anlamsızdır. Bu durum bireyin varlık ve yaşamına dair geleneksel anlamları ve değerleri sorgulamasına yol açmaktadır. Bu sorgulama genellikle bir umutsuzluğa yol açar çünkü kozmik nihilizme göre, insanın varoluşu temelde anlamsızdır. Kozmik nihilizm insanın, kozmosun anlamsızlığını kabul ettiği bir dünyada varoluşsal anlamlar ve değerler bulabileceği düşüncesini reddetmektedir. Bu, insanın kendisine anlam ve değerler atfetme yeteneğini sorgular. Bu nihilizm türüne göre evren kaotik, düzensiz ve rastgeledir, böylesi bir karmaşanın içinde bireyin kendisi için planlar yapıp idealler belirlemesi ve bu ideallere kavuşmak için disiplin içinde hareket etmesi de anlamsızdır. Kozmik nihilizme göre ne yaparsa yapsın herkesin tek gerçekliği bir gün ölüme kavuşacak olmasıdır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, günümüz toplum bireyleri arasında yaygın olan ve post modern yapının temel değerlerinden biri olarak aşılana anı yaşamak, yani geçmişi düşünmemek ve geleceğe dair çıkarımlar yapmamak anlayışı adeta kozmik nihilizmin modern toplum düzeninde görünen yüzü gibidir. Bütünsel bakış açısını rafa kaldıran günümüz toplum bireyi ayrıca kimliğini tanımlama ve sosyal sistem içindeki yerini anlamlandırma çabalarını da zayıflatmaya başlamış, ' ne de olsa hepimiz bir gün ölmeyecek miyiz' sorusuyla

hayatı farklı açılardan sorgular hale gelen birey, anın getirdiği haz ile ilgilenmektedir.

1.3.7 Varoluşsal Nihilizm

Varoluşsal nihilizm, varlık ve insanın varoluşunu anlamlandırma çabalarının anlamsızlığına odaklanan bir felsefi görüşü ifade etmektedir. Bu görüş, özellikle 19. ve 20. yüzyıl felsefi düşünürler arasında etkili olmuştur. Varoluşsal nihilizm, genellikle insanın varoluşsal durumuyla, insanın karşılaştığı anlamsızlıkla ilgilenmektedir.

Varoluşçu filozoflar, özellikle Jean-Paul Sartre ve Albert Camus gibi düşünürler, varoluşsal nihilizmin temelini atmışlardır. Bu akım, insanın varoluşunun anlamsızlığını ve çoğu zaman çelişkili bir dünya ile yüzleştiğini vurgulamaktadır. Varoluşsal nihilizm, bireyin kendi değerleri ve anlamları üzerinde özgürce karar verme sorumluluğunu taşıdığı bir dünyada, varoluşun temelde boş ve anlamsız olduğunu savunmaktadır. Bu anlayış, insanın kendi varoluşunu anlamlandırma çabalarını sorgular ve bu çabalara bir anlam yüklemenin zorluğunu vurgulamaktadır. Çünkü varoluşsal nihilizme göre, anlam kendiliğinden gelmeyen bir olgu olarak kabul edilir ve bireyin bu anlamı inşa etmesi gerekmektedir. Bu bakış açısına göre, evren ve insan varoluşunun kendisi son derece anlamsız ve boş bir yapıdadır. Her türlü eylem, his ve düşünce, bir hiçlik içinde kaybolmaktadır. Bu düşünceye göre insanın varoluşunun herhangi bir derin anlamı ya da amacı yoktur. Örneğin varoluşsal nihilizmin temsilcilerinden Albert Camus'un Yabancı adlı eserinde, ana karakter Meursault'un hayatı boyunca yaşadığı olaylar ve duygusal deneyimlerin sonunda anlamsızlığa ve boşluğa dönüşmesi, varoluşsal nihilist bir perspektifi yansıtmaktadır. Olaylara duyarsız olan Meursault yaşamına anlam katmaktan uzak ve varoluşunun derin anlamını aramadan yaşayan bir karakter olarak karşımıza çıkmaktadır ve bu da varoluşsal nihilizmin temel öğelerini yansıtmaktadır. Bu hareket, varoluşun anlamsızlığını ve bu nedenle insanın kendi anlamını yaratma gerekliliğini vurgulamaktadır. Varoluşsal nihilizm, bu bağlamda insanın varoluşsal krizine ve anlamsızlığı keşfetme sürecine odaklanmaktadır. Örneğin; bir kişi sürekli olarak maddi kazanç elde etmek veya daha fazla mal satın almak için günlerini harcarken, bu gayret gösterdiği hedefler yaşamın asıl anlamını fark etmesine engel olabilir. Kendi yaşamını hem kendi hem de başkalarının

nezdinde daha anlamlı hale getirmek için büyük uğraşlar gösteren birey, bu uğraşların sonucunda istediği başarıyı yakalayabilir. Ancak bu süreçte belki de aile ve sosyal ilişkilerini zayıflatmakta, hayatında değer değişimleri yaşamakta ve farkında olmadan gitgide silikleşmektedir.

Varoluşsal nihilizm, evrende önceden belirlenmiş veya evrensel bir anlam bulunmadığını savunmaktadır. Bu yaklaşım, bireyin hayatındaki anlam boşluğunu fark ettiğinde içine düştüğü sorgulamayı ve belirsizliği temel almaktadır. Ancak tam da bu anlamsızlık iddiası, kişiye kendi anlamını yaratma özgürlüğü sunmaktadır. Dışsal otoritelerden ya da mutlak hakikatlerden bağımsız olarak, insan kendi değerlerini ve amaçlarını belirlemektedir. Bu hem büyük bir sorumluluk hem de özgürlüğün en saf halidir. Çünkü kişi, anlamını kendi varoluşunun merkezinden hareketle, özgür iradesiyle şekillendirmektedir. Anlam, artık verilmiş bir şey değil; bireyin sürekli yeniden inşa ettiği, kişisel ve benzersiz bir deneyim haline gelmektedir.

1.3.8 Metafizik Nihilizm

Metafizik nihilizm, genel anlamda varlığın temelinde hiçbir şeyin zorunlu olarak mevcut olmadığını savunan görüştür. “*Metafizikte nihilizm, bir yönüyle tanrı tanımazlık ile özdeşleşmektedir; bir diğer yönüyle tanrı inancının çöküşü ile ortaya çıkan anlamsızlık ve insan yaşamının bir değeri olmadığı duygusunu ifade etmektedir*” (Macit, (t.y)). Bu ifadeden anlaşılacağı üzere, metafizik nihilizm sadece Tanrı inancının reddiyle sınırlı kalmaz; aynı zamanda bu reddin insanın varoluşsal anlam arayışını da temelden sarstığını savunmaktadır. Tanrı’nın yokluğu fikri, insan yaşamının nesnel bir anlamdan ve değerden yoksun olduğu düşüncesini beraberinde getirmektedir. Dolayısıyla metafizik nihilizm, varoluşun mutlak bir temele dayanmadığını ve insanın evrende herhangi bir önemi ya da amacı olmadığını ileri sürmektedir. “*İnsan bu dünyanın, yani gerçek dünyanın, sadece psikolojik ihtiyaçlardan dolayı uy durulduğunu ve buna hiçbir hakkı olmadığını anladığında, nihilizmin son şekli oluşmaya başlar: bu herhangi bir metafiziksel dünyaya inanmamayı içerir ve bizzat bir gerçek dün yaya inanmayı yasaklar*” (Çevikbaş, 2010, s.37). Nietzsche’ye göre insan, gerçekliğin bir yanılsama olduğunu fark ettiğinde, nihilizmin en uç noktasına ulaşmaktadır. Bu aşamada birey, herhangi bir metafiziksel ya da aşkın dünya fikrini reddetmektedir. Bu nihilist bakış

açısı, yalnızca varoluşun anlamsız olduğu düşüncesiyle sınırlı kalmamakla birlikte aynı zamanda insanın değer atfettiği her kavramın geçerliliğini yitirmesi anlamına gelmektedir. Sonuç olarak, metafizik nihilizm, insanın evrende kendisine atfettiği anlam ve değerlerin temelsiz olduğunu öne sürerek, varoluşun herhangi bir nihai hakikat ya da amaç içermediğini savunan bir düşünce biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Metafizik nihilizme göre, evrende insanın varoluşunu yönlendiren mutlak bir amaç bulunmaz. Örneğin; bir kişi hayatın anlamını keşfetmeye çalıştığında, böyle bir anlamın var olmadığı sonucuna ulaşabilir. Bir astronot, evrenin derinliklerinde milyarlarca galaksiye bakarak, dünyanın ne kadar küçük ve önemsiz olduğunu fark edebilir. Eğer insanlık bir gün yok olursa, evrenin işleyişinde hiçbir değişiklik olmayacaktır. Bu durum, insan varoluşunun büyük ölçüde herhangi bir anlam taşımadığını göstermektedir

Metafizik nihilizm, ahlaki değerlerin objektif olmadığını, toplumlar tarafından üretilmiş kurallar olduğunu savunmaktadır. Eğer Tanrı gibi büyük bir otorite veya evrensel bir değer sistemi yoksa, ahlak kurallarının nesnel bir temeli olmadığı ileri sürülebilir. İki farklı toplumun aynı eylem hakkında tamamen zıt değerlere sahip olması, ahlaki ilkelerin insan ürünü olduğunu göstermektedir. Örneğin, eski bir kabilede bir ritüel kutsal sayılırken, modern bir toplumda bu ritüel ahlaksız olarak kabul edilebilir. Metafizik nihilizm, bu tür farklılıkları göz önünde bulundurarak, evrensel bir ahlakın olmadığını iddia etmektedir.

Metafizik nihilizm, insanın ve evrenin mutlak bir anlamdan, ahlaki zorunluluktan ve aşkın bir temelden yani duyularla algılanan fiziksel dünyanın ötesinde bir kaynağa bağlayan herhangi bir metafiziksel ya da ilahi güçten yoksun olduğunu savunan bir felsefi görüştür.

2. MEDYA VE NİHİLİZM

Medya; haber, bilgi, eğitim, eğlence ve kültür amaçlı çeşitli içerikleri kitlelere yayan iletişim araçlarının genel adıdır. Televizyon, radyo, gazete, dergi, internet siteleri ve sosyal medya gibi çeşitli ortamları bünyesinde barındıran medya; toplumu bilgilendirme, haberdar etme, kamuoyu oluşturma, eğitme, eğlendirme ve sosyalleştirme gibi pek çok işlev ve amacı yerine getirmektedir. Bunlarla beraber okur, izler ve dinler kitlelere farklı bakış açıları kazandıran ve kültürel etkileşimi olanaklı kılan medya, ayrıca heterojen yapıdaki kitleleri hızlı şekilde etkileyip yönlendiren, toplumun değerlerini şekillendiren bir güce sahiptir. *"Medya kavramı köken olarak ele alındığında Latince'den türediği görülmektedir. Latince; ortam, araç gibi anlamlara gelen medium sözcüğünün çoğulundan medya kavramı türetilmiştir. Kavram; her çeşit bilginin bireylere veya topluluklara aktarılması yoluyla gerçekleşen bilgilendirme, eğitme vb. temel sorumluluklara sahip olan görsel ve işitsel araçlar bütünü olarak tanımlanmaktadır"* (Soydan, 2014, s.7). Medya, toplum içinde iletişim ve bilgi transferini sağlayan araçlar bütünüdür. Bireylerin özellikle sıcak gelişmeler ve başkalarına soramadıkları fakat merakını gidermek istedikleri konular hakkında bilgi edindikleri temel bir kaynak olarak görülen medya; internet, televizyon, radyo, gazete, dergi gibi türleri üzerinden yaydıkları içeriklerle günlük yaşamda karşılaşılan enformasyonların büyük bir kısmını oluşturmaktadır.

Kamusal sorumluluk işlevine sahip medyanın en temel amacı bu sorumlulukla bağlantılı olarak hitap ettiği toplumu bilgilendirmektir. Haber kaynakları aracılığıyla güncel olaylar, politik gelişmeler ve diğer önemli konular hakkında bilgi sağlamayı misyon edinen medya ayrıca film, dizi, müzik ve diğer eğlence içerikleriyle de bireylere keyifli zaman geçirme imkanı sunmaktadır. Medyanın bir diğer önemli işlevi kültürel etkileşimi ve paylaşımı teşvik etmektir. Farklı toplum ve kültürlerden beslenen içerikleri yayarak, birbirinden kilometrelerce uzaklıkta olan gelişmeleri, yaşam tarzlarını ve toplumsal özellikleri bireylere ulaştıran medya,

bu sayede farklı bakış açılarının tanıtılmasına katkı sunmakta ve kültürel bir etki yaratmaktadır. Farklı toplumlar ve kültürleri ortak paydada buluşturma işlevinin yanında medya, aynı toplum bireylerinin özellikle kendilerini ilgilendiren ortak meseleler hakkında konuşup tartışabilecekleri ve iletişimi köprüsü kurarak birliktelik oluşturabilecekleri bir olanak da tanımaktadır. Medya yalnızca sıradan okur/izler kitle arasında değil, politik kesim ile seçmenler, iş dünyası ile tüketiciler arasında da köprü vazifesi görmektedir. Reklamlar geleneksel ve yeni medyanın ekonomik açıdan önemli bir kaynağını oluşturmaktadır. Ürün ve hizmetlerini tanıtmak, pazarlamak ve satmak için medyadan beslenen şirketler, özellikle reklam gibi içerikler üzerinden tüketiciye ulaşmakta, medya da bu sayede iş dünyası ve tüketiciler arasında bir köprü olmaktadır. Politik açıdan da bir yönüyle siyasi kesimin ideolojilerini ve vaatlerini seçmenlere duyurabilme ortamı olan medya, diğer yandan ise seçmenlerin istek ve taleplerini politik kesime ulaştırdıkları bir köprü işlevi üstlenmektedir. Günümüzde medya; bilgiye hızlı erişim, kültürel alışveriş ve toplumsal olaylara dair farkındalık yaratma gibi önemli roller üstlenmektedir. Ancak medyanın etkisi sadece bilgi iletmekle sınırlı değildir; aynı zamanda belirli bir bakış açısını yansıtarak ve belirli değerleri vurgulayarak toplumsal düşünceye de etki etmektedir. Medyanın etkisi iletişim teknolojilerindeki gelişmelerle birlikte hızlanmış, bu da bilgi akışının daha hızlı ve geniş kitlelere ulaşmasına olanak tanımıştır. Ancak kitle iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler ve değişimler beraberinde çeşitli sorunları da getirmiştir. Örneğin; haberin güvenilirliği, özel hayatın korunması ve bilgiye erişimde eşitsizlikler gibi konularda tartışmaları beraberinde getirmektedir. Medyanın toplumsal etkisi, katkısı, sorumlulukları ve meslek etiği gibi konular günümüz dijital medya çağında en sık değerlendirilip tartışılan konular arasındadır.

"Türkçede kitle iletişim araçları olarak adlandırılan medya; geniş bir kitleye seslenen ve bu kitle içinde bilgi, haber, düşünce, görüş alışverişini kapsayan araçlardır. McQuail'e göre medya, toplumda etki, denetim ve yeniliklerin potansiyel araçları olarak güç kaynağı; çoğu toplumsal kurumun çalışması için gerekli bilgilerin kaynağı ve aktarım aracıdır" (Türkoğlu, 2015, s.70). Medya türleri genel itibarıyla 'geleneksel medya' ve 'yeni medya' olarak ikiye ayrılmaktadır. 2000'li yılların başından itibaren iletişim teknolojilerinin hız kesmeden gösterdiği

yükseliş bu yıllardan itibaren böylesi bir ayrımı gerekli kılmıştır. Geleneksel medya telgraf, gazete, dergi, radyo ve televizyon gibi araçları içerirken yeni medya ya da diğer adıyla dijital medya internet üzerinden yayın yapan web siteleri, sosyal medya platformları, podcastler gibi türleri içermektedir. Medyanın birey ve toplum üzerinde pek çok etkisi bulunmaktadır. Liberal yaklaşım genel olarak medyanın olumlu etkileri ve katkıları üzerine odaklanırken, konuya eleştirel yaklaşım sergileyenlere göre medyaya sorgulayıcı ve şüpheci bakmak gerekmektedir. Olumlu perspektife göre medya güncel olay ve gelişmelere dair bilgileri hızlı bir şekilde ileterek toplumun haberdar olmasını ve kanaat geliştirmesini sağlamaktadır. Medya toplumsal konular hakkında bilinç oluşturabilir. Sosyal sorunlar, kültürel gelişmeler ve siyasi olaylar hakkında yapılan haberler ve programlar toplumun genel bilinç düzeyini artırabilmekte, medya bireylerin entelektüel bakış açısı kazanmasına katkı sunmaktadır. Televizyon, film, müzik ve diğer eğlence içerikleri; bireylerin gündelik yaşamın sıkıntılarından uzaklaşmasına, eğlenmesine ve dinlenmesine yardımcı olmaktadır. Eğlence araçları insanların boş zamanlarını daha keyifli hale getirebilmektedir. Medya, işletmelerin ürün ve hizmetlerini tanıtmaları için bir alan sağlarken, reklamlar sayesinde tüketicilerin yeni ürünleri keşfetmelerine ve markalara aşina olmalarına yardımcı olmaktadır. Sosyal medya insanların birbirleriyle bağlantı kurmasını, iletişim kurmasını ve paylaşımında bulunmasını sağlamaktadır. Bu uzak mesafedeki aile üyeleri, arkadaşlar ve topluluklar arasındaki iletişimi kolaylaştırmaktadır. Bu olumlu bakış açısına göre medya bilgiye erişimi kolaylaştırmakta, fikri takip ya da geriye dönük araştırmalar herkes için daha kolay hale gelmektedir. Özellikle dijital iletişim teknolojileri sayesinde insanlar herhangi bir zahmete girmeksizin dünyanın öteki ucundaki gelişmeleri anında takip edebilmekte, fikir beyan edebilmekte ve diğer insanlarla kolayca iletişim kurabilmektedir. İnternet teknolojisi sayesinde artık küresel kamuoyları oluşturmak mümkün hale gelmiştir.

Medyaya temkinli yaklaşan eleştirel perspektife göre ise öncelikle medyanın objektiflik ve tarafsızlığı konusuna odaklanılmalıdır. Buna göre sağlıklı kamuoyları tarafsız bir anlayışla mümkün olabilir. Bunun yanında medyanın kimi, nasıl temsil ettiği önemlidir. Özellikle geleneksel medyada söylem seçkinlerinin sıklıkla temsiline rastlanırken, sıradan bireylerin nasıl ve ne sıklıkta temsil edildiği değerlendirilmelidir. Ayrıca medya bireylerin boş zamanını değerlendirme imkanı

sunarken, onlara ne aşıladığı ve değerleri nasıl etkilediği önemlidir. Televizyon programları, filmler ve video oyunları, şiddet içeren sahneleri içerebilir. Bu tür içerikler, özellikle genç izleyiciler üzerinde şiddet eğilimini artırabilir ve agresif davranışlara neden olabilir. Eleştirel perspektife göre özellikle dijital dünya, onu kullanmayı bilmeyenlerin elinde pek çok zararı da beraberinde getirecek, bilgi kirliliği, dezenformasyon, kişi ve kurum imajının zedelenmesi ve özel yaşamın gizliliğinin ihlali gibi pek çok soruna yol açacaktır. Özel bilgilerin sızdırılması, çalınması veya kötü niyetli şekillerde kullanılması, bireylerin güvenliğini tehlikeye atmaktadır. Medya, haberler aracılığıyla sürekli bir endişe atmosferi yaratabilir. Negatif olayların sürekli vurgulanması, insanlarda anksiyete ve stres düzeylerini artırmaktadır. Sosyal medya sanal dünyada yoğunlaşmış etkileşimlerin, gerçek dünyadaki sosyal bağlantıları azaltma potansiyeline sahip bir organdır. Bu durum bireylerin gerçek dünya ilişkilerinden uzaklaşmasına ve sosyal izolasyonuna neden olabilir. Bu zararlar medyanın bilinçli ve eleştirel bir şekilde tüketilmediği durumlarda ortaya çıkmaktadır.

"Medyanın geçmişten günümüze gelen süreci incelendiği zaman kültürün devamlılığının sağlanması açısından da önemli bir faktör olduğu görülmektedir. Nitekim kültürün önemli parçalarının ne olduğunun veya nasıl olması gerektiğinin halka aktarılması ve bu şekilde kültürel faaliyetlerin yaşatılması açısından medya önemli bir yere sahiptir. Medyaya dahil olan araçların kullanılması yoluyla kimi zaman kültürel anlamda yozlaştırma, bireylerin kişilik yapılarının bozulmasına neden olan olayları ortaya çıkarma veya yapılarda bozulmalara neden olma, kimi zaman ise kültürü geliştirme, yaşatma ve bireylerin mental sağlıklarını iyileştirmeye katkıda bulunduğu bilinmektedir" (Scannell, 1994, s.13). Bu olumlu yaklaşıma göre medya; kültürel değerlerin, normların ve geleneklerin nesilden nesile aktarılmasına ve bu sayede korunmasına katkıda bulunmaktadır. Medya aracılığıyla kültürel içeriklerin yayılması, toplumun yeni üyelerinin de o toplum içinde oluşturulmuş ortak anlamları öğrenmesini sağlayacak, böylece medya bireyin istenen şekilde bir sosyal kişilik geliştirmesine destek sunacaktır. Ancak eleştirel yaklaşım duruma bu denli iyimser yaklaşmamakta, özellikle kitle toplumlarının ve tüketim kültürünün oluşumundan medyayı sorumlu tutmaktadır. Buna göre medya içerik çeşitliliği ve sunuş şekline bağlı olarak iknayı yüksek potansiyelde sağlayabilmektedir ve geçmişten bugüne pek çok değer yer değiştirmesinde ve yeni değerlerin yükselmesinde etkin rol oynamıştır. İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin de katkısıyla toplumların gösteri ve tüketim toplumlarına geçişi, emek, üretim, kalıcılığı,

beraberlik, dayanışma gibi geleneksel toplumlara özgü değerlerin yerini tüketim, uçuculuk, geçicilik, bireysellik ve özgürlüğe bırakmasında medya büyük bir etken olmuştur. Neyi ne kadar bilmesi gerektiğine toplum adına karar veren medyanın bilgiyi gitgide daha işlenmiş ve kolay anlaşılır hale getirmesi ise bilgi toplumu çağı olarak adlandırılan günümüz dünyasında bireyin bilgiyi işleme kabiliyetini zayıflatmış, bilginin kendisi de bir tüketim metası haline gelmiştir.

Sonuç olarak medya haberler, filmler, televizyon programları, reklamlar, internet içerikleri ve sosyal medya gibi kanallar aracılığıyla insanlara sürekli bilgi ve fikir sunmakta, bununla beraber de insanların düşüncelerini, alışkanlıklarını ve değerlerini şekillendirmektedir. Medya bazen nihilist fikirleri, özellikle de ölüm, kaos gibi temaları işleyen içerikleri sunabilir. Özellikle bazı sanat eserleri, filmler ve müzik parçaları nihilizmi yansıtabilir ve bu da toplumda bu fikirlerin yayılmasına katkıda bulunmaktadır. Bazı medya kanalları haberlerin manipülasyonunu ve sansasyonel yaklaşımlar sergileyerek toplumun umutsuzluğunu artırabilir ve nihilist bakış açısını güçlendirebilir. Medyanın en yaygın manipülasyon aracı reklam olarak bilinmektedir. Reklamlar, tüketim alışkanlıklarını yönlendirmek ve belirli ürünleri veya hizmetleri satın almaya teşvik etmek için psikolojik ve duygusal taktikler kullanmaktadır. Renkler, semboller ve müzikler reklamların bilinçaltına etki etmesi için özenle seçilmektedir. Bu şekilde insanlar istemeden de olsa belirli bir yaşam tarzını benimsemeye ve belirli ürünleri tercih etmeye yönlendirilmektedir. Aynı şekilde içerikler de insanların dönüşümünde önemli bir rol oynamaktadır. Televizyon dizileri, filmler ve diğer eğlence biçimleri toplumu şekillendirmede güçlü bir araç olarak kullanılır. Karakterlerin hikayeleri ve temaların sunumu, izleyicilerin düşünce tarzlarını ve değerlerini etkileyebilmektedir. Özellikle gençler medyanın etkisi altında kalarak belirli bir yaşam tarzını veya ideolojiyi benimseyebilirler. Örneğin; reytinglerde bir numaradaki dizinin içindeki başrol karakterinin saç stiline, dövmesine veya konuşma tarzına insanların gerçek hayatta özendiği, aynılarını kendilerinde görmek istediğine sıklıkla tanık olunmaktadır. Özellikle trendlerin aşılandığı, influencer'ın tanıtım yaptığı ve viral içeriklerin anında binlerce kullanıcıyla bulunduğu sosyal medya, günümüzde algı yönetimi ve toplumsal normların belirlenmesinde etkili bir araç olarak kullanılmaktadır.

2.1 Geleneksel Medya ve Dijital Medya Kùltürü

Medya; varoluşunun taşıdığı anlam, taşıdığı potansiyel ve yarattığı etkiler itibariyle ayrıntılı şekilde analiz edilmesi gereken bir alan olarak belirlemektedir. Özellikle toplumsal kùltür üzerindeki etkileri ve zamanla kendi yarattığı kùltür ile yerleşik kùltürlerde nasıl bir değişim ve dönüşüm yarattığı irdelenmelidir. Bu konunun geleneksel ve yeni/dijital medya olarak ayrı başlıklar halinde incelenmesi gerekmektedir, çünkü her biri birbirinden bağımsız ve kendine özgü bir kùltür taşımaktadır.

"Olayların görsel ve işitsel araçlar (televizyon, radyo, dergi, gazete) vasıtasıyla topluma iletildiği iletişim ortamına geleneksel medya adı verilmektedir. Geleneksel medya araçları; gazeteler, dergiler, radyolar ve televizyonlar, bunların hepsi de tekil ürün ya da programların kitle halindeki kullanıcılara dağıtıldığı birden-çoğa (one-to-many) biçiminde çalışan iletişim ortamlarıdır" (Çakır, 2007, s. 125). Geleneksel medya; gazete, dergi, radyo, televizyon ve sinema gibi uzun yıllar boyunca kitle iletişiminde temel rol oynayan kanalları içermektedir. Ancak dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte dijital medya bu düzeni değiştirmiştir. Geleneksel medya kùltürü 20. yüzyılın büyük bir bölümünde toplumsal bilgi paylaşımının ve eğlenmenin ana unsuru olmuştur. Geleneksel medyada içerik üretimi ve dağıtımı büyük medya kuruluşlarının kontrolünde olup, izleyici veya okuyucu pasif bir tüketici konumundadır. Radyo ve televizyon gibi araçlar içerik sağlayıcıdan kitlelere bilgi akışını tek yönlü olarak gerçekleştirmektedir. Sıradan bireylerin ise geri bildirimleri ya çok yavaştır ya da mümkün olmamaktadır. Çünkü tüketicilerin geri bildirim verebileceği bir ortam neredeyse bulunmamaktadır. Programlar belirli saatlerde yayımlanmakta olup gazeteler belirli tarihlerde basılmaktadır. Zamanlama, medya tüketiminin temel belirleyicisi konumundadır. Televizyon dizileri, radyo programları ve gazete köşe yazıları toplumsal değerlerin aktarımında önemli rol oynamaktadır. Gazete, dergi, televizyon, radyo gibi basılı materyalleri içine alan geleneksel medya; tüm bu yayınlar ile geniş kitlelere ulaşarak haber, bilgi veya eğlence sağlamaktadır. Geleneksel medya, belirli bir kontrol altında işlediği için hedef kitleyi de belirli bir fikir, ideoloji ya da amaç çerçevesinde yönlendirme potansiyeli yüksektir. Haber konularının seçimi, önem sıralaması ve sunum şekli gibi faktörler, insanların algılarını etkileyebilmekte ve algının istenen şekilde yönlendirilmesi olasılığı artmaktadır.

Geleneksel medya içinde bulunan kitle iletişim araçlarının her biri yayıncılık süreçleri içinde kitlelere kendi kültürünü aşlamış, toplumsal kültür, gündelik yaşam, bakış açıları ve alışkanlıkları etkilemiştir. Örneğin; gazete ve dergiler, bulvar basını adıyla anılan yayıncılık anlayışını benimsedikleri zamana kadar halkın bilgilendirilmesi, gelişmelerin onlar adına takip edilip sorgulanması anlayışıyla hareket ederken, bir zaman sonra magazinselleşerek, insanların evine hatta yatak odasına kadar girmeyi, çıplak kadın ve erkek görselleri sunmayı doğallaştırmış, az yazı bol fotoğraf ile okuma eyleminin zayıflamasına ve bilgi edinmeye dayalı talebin kitlelerde gitgide azalmasına yol açmıştır. Kitlelerin alışkanlıklarını da etkileyen yazılı basın Türkiye’yi İngilizlere özgü olan ikinci çayı ile tanıştırmış, Avrupa tipi ev döşeme stilleri ilk kez yine dergilerle tanıtılmıştır. Televizyon ise toplumlara gösteri kültürünü aşlamış, bu renkli ekranlarla adeta bir Show alanına dönüşen medya, siyasi kültürü dahi dönüştürerek politik aktör ve liderleri adeta bir star gibi sunar hale gelmiş, parti ve ideolojiyle bütünleşen politik aktörler, tüm bunlardan sıyrılarak kendilerini bireysel şekilde kitlelere kabul ettirme çabası içine girer hale gelmiştir. Televizyonlarla hız kazanan kültürel ve yaşamsal değişim ve dönüşümler, mühim değer değişimlerini beraberinde getirmiştir. Bağımsızlık, özgürlük, ünlü olma, zenginlik, geçicilik ve uçuculuğun toplumsal bir değer olarak yükselişi, özellikle televizyonun yarattığı kültürün toplumsal bir yansıması olarak nitelendirilebilmektedir.

Dijital medya, internet tabanlı etkileşimi mümkün kılan, kitle iletişimine kazandırdığı özelliklerle geleneksel medyanın yerini alan ve Y kuşağının ‘yeni medya olarak isimlendirdiği bir multimedya alanıdır. Geleneksel medya ortamından çok farklı özelliklere sahip olan dijital medya, televizyon ile başlayan değişim sürecine hız kazandırırken, bu sürece yepyeni boyutlar eklemiş, sunduğu olanaklar sayesinde de küresel bir kültür yaratmıştır.

Geleneksel medya ortamında pasif konumda olan bireyler dijital medya ortamında aktif konuma yükselerek içerik üretebilmeye, yayabilmeye ve tartışmalara istedikleri zaman katılabilmeye başlamıştır. Etkileşim potansiyelinin arttığı ve iletişimin çok yönlü bir özellik kazandığı dijital ortam, zamansızlık ve mekansızlık özelliğiyle de bilgiye istenildiği zaman ulaşabilmeyi mümkün kılmıştır. Sınırların önemini yitirdiği dijital medya, küresel kültür ve küresel kamuoyları

yaratarak dünyanın öteki ucundaki kültürlerin tanınmasına, meydana gelen olaylar için bireylerin o toplumda yaşamasa bile fikir bildirebilmesine olanak tanımıştır. Algoritmalar sayesinde kullanıcılar, ilgilerine ve tercihinine uygun içeriklerle karşılaşmaktadır. Beğeniler, yorumlar ve paylaşım mekanizmaları, izleyicilerin içerik üzerinde etkili olmasını sağlamaktadır. Enformasyon yoğunluğunun en hat safhada yaşandığı dijital medya, içerikleri kısa sürede geniş bir kitleye ulaştırabilmekte, günün 24 saati pek çok birey dijital dünyanın sunduğu enformasyonlarla iç içe olmaktadır. Bilgiyi hazır, işlenmiş ve çok boyutlu olarak kitlelere sunan dijital dünya bunların da ötesinde toplumların kültürünü, değer yargılarını ve alışkanlıklarını kökten değiştiren yepyeni bir kültür yaratmıştır. İnternetin ve mobil teknolojilerin yaygınlaşmasıyla birlikte bireyler artık her an ve her yerde çeşitli dijital platformlar aracılığıyla etkileşime girebilmekte, sanal dünyada, gerçek dünyanın sunduklarına duydukları ihtiyacı yüksek potansiyelde karşılamaya başlamıştır. Var olmak, kabul görmek, kendini ifade etmek, bir hareketliliğin parçası olmak gibi en temel sosyal ihtiyaçlarını sanal dünyada daha kolay ve yüksek doyumla karşılamaya alışan bireyler gitgide simüle olanı gerçek dünyanın yerine koymaya başlamış, gerçeklik ve hayal iç içe geçmiştir. Yalnızca sosyal alanda değil ekonomik alandaki alışkanlıkları ve toplumsal kalıpları da yerinden oynatan dijital medya, içerik üreticiliği, alternatif gazetecilik gibi postmodern iş alanları ortaya çıkarmış, geleneksel toplumun mekana dayalı bağlılık alışkanlıklarını silikleştirmiştir. Ancak fiziksel mekan bağlılığının gereksizliğine doğru kayış zamanla toplumun belirlediği kimlik, statü ve rol gibi olgularla aile, birliktelik, reel sosyal kabul gibi konulara yönelmiş, ait olma ihtiyacı zayıflayan birey bu ihtiyacını anlık ama yüksek potansiyelli etkileşimlerle gerçekleştirdiği sanal var olmayla karşılar hale gelmiştir. Dijital medya yalnızca değerlerin yer değiştirmesini sağlamamış, aynı zamanda var olan değerlerin ve olguların anlam değiştirmesine de yol açmıştır. Örneğin; aile hala kabul gören bir kurumdur, fakat aile birliği tıpkı bir şirket ortaklığı gibi görülmeye başlanmıştır, ölüm hala hüznü bir son olarak görülürken, diğer yandan ölümün kurtuluş ve yeni bir başlangıç olduğu düşünölmeye ve mutlulukla karşılanan bir durum halini almaya başlamıştır. Var olmak ve kabul görmek hala en temel sosyal ihtiyaçlardandır, ancak dijital medya gösterdikleriyle kabul görmenin koşullarını değiştirmiştir.

Dijital medya kültürü, iletişim ve bilgi teknolojilerindeki hızlı gelişmelere

bağlı olarak gitgide artan bir ivmeyle yayılmaktadır. Sanal gerçeklik deneyimleri ve internet üzerinden sunulan içerikler aracılığıyla gerçeklik algısını değiştirme potansiyeline sahip olan dijital medyanın söz konusu etkileri nihilist açıdan incelendiğinde pek çok örnek sıralamak mümkün görünmektedir. Dijital medya ortamının enformasyon akışındaki hızlı değişkenlik ve yoğunluğa olanak tanıyan yapısı bilginin derinliğini ve anlamını azaltırken, gitgide bireylerin yaşam alışkanlıklarına ve bakış açılarına doğru geçiş yapan bir yüzeysellik ve uçuculuk aşılmalıdır. Saydam nihilizme örnek teşkil edebilecek bu durumun yanında dijital platformların içerik oluşturma ve yaymada herhangi bir uzmanlık gerektirmeksizin herkese eşit şekilde sunduğu imkan, olumlu perspektifte kamusal alana aktif katılım ya da ifade özgürlüğünün herkes için kullanılabilir olması şeklinde yorumlanabilirken, bilginin çarpıtılması, bağlamından koparılması ya da gerçek ile sahte arasındaki ayrımın bulanıklaşması gibi risklere yol açması itibariyle de epistemolojik nihilizmi beslemektedir. Ayrıca dijital medya kültürü sunduğu içerikler üzerinden meydana getirdiği değer değişimleri ve kimlik tanımına dair oluşturduğu sorgulamalar ve yeni bakış açılarıyla da varoluşsal ve aktif nihilizm yaklaşımlarını birer yaşam felsefesi olarak benimsetmektedir. Özellikle kimliğe dair sorgulamaların ulaştığı son nokta, kadınlık ya da erkeklik kimliğinin komple reddedildiği kimliksizlik fikri olmuştur. Haber, dizi, film ve pek çok eğlenceli içerik platformlarında ardı ardına sunduğu örnekler sayesinde en geleneksel toplumlarda dahi başlangıçta kabul edilemez olarak görülen bu yaklaşım kısa süre içinde kabul edilir bir hal almıştır.

Dijital teknolojiler ve bu teknolojilerin etkisi gündelik yaşamın her anını ve her alanını çepeçevre sarmış durumdadır. Akıllı telefonlar, sosyal medya, internet, yapay zeka gibi araçlar ve olanaklar en basit işlerden en geniş eylemlere kadar pek çok şeyde her yaş grubundan ve her kesim tarafından kullanılmaktadır. Dijital ortam üzerinden yayılan bilgiler günün 24 saati bizlerle olmakta, üstelik bu içeriklerin tekrar tekrar ve çok çeşitli biçimlerde sunulması farkında olmadan tutumlarımızı etkilemektedir. Bu yönüyle dijital medya adeta kendi kültürünü yaratmakta, yaymakta ve kitlelere benimsetmektedir, dolayısıyla bu teknolojiler artık toplumsal ve kültürel süreçlerin temel bir bileşeni haline gelmiştir.

Günümüz koşullarında artık post-dijital çağa geçtiğimiz bir gerçektir. Post-

dijital çağ; dijital teknolojilerin hayatın her alanına entegre olduğu ancak bu teknolojilerin artık bir yenilik veya ayırt edici özellik olarak görülmediği, doğal bir parça haline geldiği bir dönemi tanımlamaktadır. Postdijital çağ, dijitalin günlük yaşamın bir parçası olduğu ama dijitalleşmenin artık merkezi bir özellik ya da devrim olarak algılanmadığı bir süreci ifade etmektedir. Dijitalleşme her şeyin dijital hale gelmesi değil, dijitalin toplumsal ve kültürel kurallar arasında entegre olması anlamına gelmektedir. “*Post-dijital kısaca dijitalin insan hayatı ile iç içe geçtiği, artık dijital kelimesini yepyeni bir teknoloji ve ayrı bir şeymiş gibi tanımlamadığımız bir hayat anlamına geliyor. Dijital dünyadaki deneyimlerle fiziksel hayattaki deneyimlerin birbirini tamamladığı, aradaki çizgilerin yok olduğu ve yeni bir anlam oluşturduğu bir dünyadan bahsediyoruz*” (Önemli, 2017) . Post-dijital çağda teknoloji artık dışsal bir etken olmaktan çok hayatımızın ayrılmaz bir parçasıdır. Netice olarak artık teknoloji bir araç olmaktan çıkıp varoluşumuzu şekillendiren ve kimliğimizi tanımlayan bir unsura dönüşmektedir. Bu dönüşüm bireylerin toplumsal ilişkilerinden iş yapma biçimlerine kadar her alanda yeni dinamikler ve değerler oluşturmaktadır.

Geleneksel ve dijital medya kültürü bireyler ve toplumlar üzerinde farklı etkiler yaratmaktadır, ancak yarattığı her etki şimdiye kadar iz bırakmıştır. Günümüzde geleneksel medya, dijital medya karşısında bir gerileme süreci yaşamış gibi görünse de tamamen yok olmamış, dönüşüm geçirmiş ve dijital dünyanın kültürüne entegre olmuştur. Gazeteler çevrimiçi platformlara taşınmış, televizyonlar dijital yayıncılığa yönelmiştir. Bu yüzden her ne kadar post-dijital çağda yaşasak da nihilizm de dahil olmak üzere pek çok perspektifte dijital medya yanında geleneksel medyanın da etkisini sürdüreceği söylenebilir. Çünkü kültür endüstrisinin en büyük araçlarından olan geleneksel medya günümüzde dijital iletişim teknolojilerinin nimetleriyle birleşmiştir. Kültürel öğelerin bir meta gibi pazarlandığı ve standartlaştığı bir duruma işaret eden kültür endüstrinin devamlılığına geleneksel medya organları bu sayede katkı sunmaya devam etmekte, ancak dijital ortam bu süreci daha da hızlandırarak yerleşik hale getirmektedir. “Televizyon, sinema, radyo ve basılı mecralarda çıkarılan yayınlardan oluşan kültürel ürünler artık dijital platformlarda bir sanayi malı gibi kitlesel olarak üretilmektedir. Bu bağlamda tüketiciler, geleneksel izleme, okuma veya dinleme alışkanlıklarını yavaş yavaş bırakarak, dijital yayın platformlarına yönelmeye başlamıştır” (Temelli, 2022, s.245-246). Ancak tüketicilerin geleneksel medyadan gitgide uzaklaşması, bu medya içeriklerinin etkisini yitirdiği anlamına gelmemektedir. Çünkü okur, izler ve dinler kitlesi geleneksel medya içeriklerinin tüketim eğilimini azalttıysa, geleneksel medya da dijital ortamın nimetlerinden yararlanarak hedef kitlesine gitmektedir.

2.2 Nihilizmi Besleyen Bir Faktör Olarak Medya Uygulamaları

Medyanın gelişimi birçok farklı faktörden etkilenmiş ve pek çok alanı da etkileyen karmaşık bir süreci temsil etmektedir. 15. yüzyılda matbaanın bulunmasıyla başlayan süreç bireysel ve toplumsal değişimleri de beraberinde getirmiş, medya yalnızca bilgi aktaran bir araç değil, aynı zamanda toplumsal dinamikleri şekillendiren ideolojik bir aygıt olmuştur. Bireylerin yaşam alışkanlıklarını, bakış açılarını ve beklentilerini biçimlendiren medya, toplumsal dönüşümlerin de temel anahtarı olarak gösterilebilmektedir. Bireysel ve toplumsal değişimler söz konusu olduğunda bu değişimlerin ilk örneklerini medya temsillerinde görmek çoğu zaman bu dönüşümlere hız kazandırmış, bireyler her zaman medyada gördüğü örnekleri daha kolay benimseme eğilimi sergilemiştir.

Çünkü medya gerek geleneksel gerekse dijital ortamdaki örneklerini herkes için cazip hale getirerek sunmakta, genellikle popüler unsurlarla desteklemekte ve defalarca tekrarlayarak vermektedir. Hızlı etkileme özelliğine sahip olan medya, toplumsal değişim isteyen kesimler için ilk başvurulacak alan olmuş, zamanla belirli kesimlerce denetim altında tutulmak istenen adeta ideolojik bir aygıt dönüşmüştür. Bu sebeple nihilist bakış açısının modern toplum bireyi perspektifinde değerlendirilmesi söz konusu olduğunda medyanın sürece dahil edilmesi ve medya uygulamalarında nihilist fikrin arayışı adeta bir gereklilik halini almaktadır.

Anlamların ve değerlerin reddedildiği, mutlak gerçekliğin olmadığı fikrinin benimsendiği ve hiçlik duygusunun temsil edildiği bir düşünce yaklaşımı olarak tanımlanabilen nihilizm, bu düşünce biçimini benimseyen bireylerin de anı yaşayan, geçmiş ve gelecekle bağı olmayan, sürekli sorgulayan ve reddeden, ancak mutluluğun bu boşluk ve serbestlik haliyle yakalanabileceğini düşünen varlıklar olarak tasvir edildiği bir duruma işaret etmektedir. Medya ise nihilizmi besleyen bir ortam olarak geleneksel ve dijital uygulamalarda sunduğu birey ve toplum tasvirleriyle de hiçlik duygu ve düşüncesini adeta modern ve postmodern dünyanın temel bir kültürü haline getirmiştir. Değişimin, geçiciliğin ve uçuculuğun bir değer olarak yükseldiği günümüz toplumlarında, sosyal bağlardan, kültürel ve tarihsel birikimlilikten kopuş ve hatta gerçekliğin reddi eğilimi üzerinde medya yayınlarının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Yalnızca dizi, film ve şov gibi eğlence içerikleriyle değil, haber gibi en ciddi içeriklerle dahi medyanın nihilizmi temel bir yaşam felsefesine dönüştürdüğü hatta kendisinin bile uygulamalarında bu yaklaşımı temel aldığı iddia edilebilir. Örneğin sunulan haberlerin çarpıtılarak verilmesi, gerçeğe en yakın içerikler olarak tanımlanabilen fotoğrafların çerçevelenerek sunulması, olay ve gelişmelerin belirli bir kısmının kesilmesiyle algıların yönlendirilmesi gibi eğilimler, okur ve izler kitlenin neye güveneceğini bilmemesine, bir süre sonra hakikatin her yönüyle sorgulanmaya başlamasına ve bu sorgulama halinin daha sonra gerçeğin reddi eğilimine dönüşerek her şeyin sahte olduğu algısının yerleşiklik kazanmasına yol açabilmektedir. Dijital medya ortamının sosyal içerikli uygulamalarında da benzer durumdan söz etmek mümkündür. Sosyal eğlence platformlarında kullanıcılar kendilerini gerçek sosyal konumlarından çok farklı tanıtabilmekte, çeşitli filtre uygulamalarıyla fiziki görünümelerini bambaşka hale getirmekte, buna karşın gerçek hem bireyin kendisi

hem de çevresindekiler tarafından reddedilmekte ve bu sayede sahte olanın kabulü söz konusu olmaktadır, devamında ise kişi bir sonraki gün kendini rahatlıkla bambaşka biri olarak tanıtabilmektedir. Çünkü gerçeklik ve sahteliğin iç içe geçtiği, ancak kimsenin bunu sorun olarak algılamadığı bir dünyaya geçiş yapılmıştır ki bu dünya çoğu eleştirel toplum teorisyeni tarafından 'gösteri çağı, şov dünyası ve akışkan yaşam' gibi kavramlarla tarif edilmektedir. Gerçekliğin önemini yitirdiği böylesi bir dünyaya geçişte hem iletişim teknolojilerindeki gelişmelerin hem de medya kuruluşlarındaki yaklaşımların büyük bir payı olduğunu söylemek büyük bir iddia olmayacaktır. Diğer yandan medya, sunduğu içeriklerle her şeyin arzu ve tüketim nesnesine dönüştürüldüğü bir durumu sıklıkla temsil ederken, bir süre sonra tüketimin temel değer haline geldiği bir anlayışı aşlamış, etik, ahlak ve kültür gibi en insani ve manevi değerlerin dahi maddi olanla yer değiştirdiği haz ve tüketim toplumuna geçişini tetiklemiştir. Özellikle görsel medyanın etkili olduğu bu süreçte pek çok ülkede aynı anda yayınlanan paket programlarda yer alan kişi ve konuları sıradan bireylerin örnek alması ve kendi hayatında uygulamak istemesiyle arzu ve tüketim eğilimi artmış, bir süre sonra da varoluşsal nihilizmin beslendiği bir boşluk hali doğmuştur. Nihilist anlayışa dair örneklerin hem haber gibi ciddi içeriklerde hem de dizi ve magazin gibi eğlenceye dayalı kurgusal içeriklerinde çoğaltılabileceği medya uygulamaları, bireyde gerçekliğin ve derin anlamların kaybolmasına yol açmakta ve nihilizmin gündelik yaşam ve alışkanlıklardan en derin konulara kadar temel bir değer olarak yükselişine katkı sunmaktadır.

2.3 Geleneksel Medya

Geleneksel medya basım veya yayın yoluyla geniş kitlelere haber ve bilgi ulaştıran medya türlerini ifade etmektedir. Bu medya türleri genellikle analog teknolojilere dayanmakta ve dijital medyanın yükselişinden önceki döneme işaret etmektedir. Geleneksel medya dijital medyanın ortaya çıkışıyla birlikte önemli değişimler geçirmiş, dijital iletişim teknolojilerindeki gelişmeler endeksinde de bu değişim süreci ivmesini artırmıştır. Ancak özellikle televizyon hala geniş bir izleyici kitlesine sahiptir.

"Geleneksel medya araçları içerisinde yer alan televizyon, radyo, gazete ve dergiler üzerinden bir iletişim stratejisi geliştirmek için profesyonel çalışmalar yapılması gerekmektedir. Bu nedenle hem profesyonel çalışma masrafları hem de

kanal, radyo istasyonu, dergi reklamı ve gazete reklamı gibi iletişim türlerinin masrafları bulunmaktadır. Bu sebeple geleneksel medyada maliyetlerin yüksek olduğunu söylemek mümkündür" (Ticimax, 2025). Yüksek maliyet geleneksel medyanın kendine özgü bir sorunu gibi görünmekle birlikte bu sorunun okur/izler kitleye yansıyan yönü, geleneksel medya organlarının maliyeti karşılamak için reklam verenlere bağımlı hale gelmesi neticesinde çerçevesi önceden çizilmiş içeriklerle kitleleri buluşturmasıdır. Bir zaman sonra dijital teknolojilerin imkanlarıyla da yarışmak zorunda kalan geleneksel medya, bilgilendirici içerikler yerine eğlenceli ve renkli içeriklerle ön plana çıkmaya başlamıştır. Sözü edilen bu yayın organlarının geniş bir kitleye hitap edebilme gücü nedeniyle hala önemli bir yere sahip olduğu göz önüne alındığındaysa, konunun derin bir perspektifte incelenmesi elzem hale gelmektedir.

2.3.1 Gazete

Gazete, genellikle günlük veya periyodik aralıklarla yayımlanan haber, makale, yorum, reklam ve diğer bilgileri içeren yazılı bir basın yayın organıdır. Gazetelerin modern anlamda şekillenmesi 1600'lerde Avrupa'da başlamıştır. İlk gazete *Relation aller Fürnemmen und gedenckwürdigen Historien*, 1605'te Strasbourg'da Johann Carolus tarafından yayımlanmıştır. "*Gazetenin doğuşunda hiç kuşkusuz insanoğlunun haber alma gereksinimi ve isteğinin büyük etkisi ve katkısı bulunmaktadır"* (Tokgöz, 2006, s.43). Avrupa'da ticaret ve siyaset haberlerini paylaşmak amacıyla küçük gazeteler yayımlanmaya başlamış; bu gazeteler toplumların haber alma ihtiyacını karşılayan temel araçlar haline gelmiştir. İngiltere'de *The Daily Courant* gazetesi, ilk günlük gazete olarak tarihe geçmiştir. 19. yüzyılın başında matbaa teknolojisindeki gelişmeler gazetelerin büyük kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Endüstri Devrimi ile birlikte gazete üretimi hızlanmış, maliyetler düşmüş ve okur-yazar oranının artması gazetelerin kitle iletişimde merkezi bir rol oynamasına olanak tanımıştır. Bu dönemde *The Times* (1785) ve *New York Times* (1851) gibi büyük gazeteler ortaya çıkmıştır. 20. yüzyılda gazetecilik daha profesyonel bir kimlik kazanmıştır. İnternetin yaygınlaşması gazetelerin dijital platformlara taşınmasını sağlamıştır. Geleneksel basılı gazeteler, internet siteleri ve e-gazete uygulamaları ile yeni bir forma dönüşse de birçok basılı gazete ekonomik sorunlar nedeniyle kapanmak zorunda kalmış veya yalnızca dijital versiyonunu sürdürebilmiştir. Gazeteler yazılı basın tarihi açısından geleneksel

medyanın en eski biçimidir ve kökenleri 17. yüzyıla kadar uzanır. Gazete düzenli aralıklarla yayımlanan ve okuyuculara haber, bilgi, makale, ilan ve diğer çeşitli içerikler sunan basılı veya dijital bir yayındır. Geleneksel olarak kağıda basılarak dağıtılan gazeteler, günümüzde internetin yaygınlaşmasıyla birlikte dijital ortamda da önemli bir varlık kazanmışlardır. Gazeteler toplumda güncel olayları takip etmek, bilgi almak, analiz yapmak ve eğlenmek isteyen okuyuculara yönelik bir iletişim aracıdır. Gazeteler genellikle geniş bir okuyucu kitlesine hitap etmekte ve farklı konularda çeşitli bölümlere sahiptir. Gazeteler, yerel, ulusal ve uluslararası olaylar ve gelişmeler hakkında güncel haberler sunar. Bu haberler genellikle politika, ekonomi, spor, kültür, sağlık, bilim ve teknoloji gibi çeşitli konuları kapsar. Bir gazete genellikle farklı bölümlerden oluşur. Örneğin; haber, spor, ekonomi, yaşam tarzı, kültür-sanat gibi bölümler. Ayrıca bazı gazeteler hafta sonları veya özel günlerde ek yayınlar sunar. Gazeteler, özgür ve bağımsız basının bir parçası olarak demokratik süreçlerin işleyişine katkıda bulunur. Kamuoyunu bilgilendirerek ve hükümetleri denetleyerek demokratik değerlerin korunmasına yardımcı olurlar. Gazeteciler haber yaparken belirli etik kurallara uymak zorundadır. Bu kurallar; doğruluk, tarafsızlık, bağımsızlık, insan haklarına saygı ve toplumsal sorumluluk gibi prensipleri içermektedir. Gazetecilik etiği kamuoyunun güvenini kazanmak ve korumak için hayati öneme sahiptir.

2.3.2 Dergi

Dergi; belirli bir konu veya konsept etrafında derlenen yazıları, makaleleri, resimleri ve diğer içerikleri içeren, konuları derinlemesine inceleyen, yani gazetelere kıyasla içeriklerin daha uzun olduğu ve okuma eyleminin daha fazla ön planda tutulduğu bir yayın türüdür. Düzenli periyodlarla yayınlanan derginin Türk Dil Kurumu'ndaki anlamı; "*Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın; bülten, mecmua*" (Türk Dil Kurumu, t.y)'dir. Dergiler genellikle haftalık, aylık veya üç aylık gibi belirli aralıklarla basılmaktadır. Dergiler belirli konular hakkında okuyuculara derinlemesine bilgi sağlarken, uzman görüşleri, araştırma sonuçları ve analizler sunarak okuyucuların bilgi birikimini artırmaktadır. Özel ilgi alanlarına hitap eden, bu yüzden de hazır ve spesifik okuyucu kitlesi olan dergiler, sunduğu içeriklerle moda, seyahat, dekorasyon gibi konularda okuyuculara yeni trendler hakkında bilgi verirken, sağlık, spor ve tarih gibi temalarla da okuyucularına entelektüel bir

kaynak olmaktadır. İlk dergiler akademik ve entelektüel içeriklere yer veren yayınlar olmuştur. The Gentleman's Magazine (1731), ilk modern dergi olarak kabul edilmektedir. Bu dergi politika, edebiyat, ekonomi ve toplum üzerine içerikler sunarak dönemin entelektüel tartışmalarına katkıda bulunmuştur. 19. yüzyılda Harper's Magazine (1850) ve The Atlantic (1857) gibi dergiler Amerika'da popülerleşmiş ve edebi, kültürel ve siyasi tartışmaların platformu olmuştur. 20. yüzyılda dergiler özel ilgi alanlarına hitap eden geniş bir yelpazeye yayılmıştır. Moda, spor, seyahat, sağlık gibi konularda niş kitlelere yönelik dergiler yaygınlaşmıştır. Vogue (1892) ve Time (1923) gibi dergiler geniş okuyucu kitlelerine hitap eden başarılı örneklerdir. Dergiler fotoğraflı içerikleri ve etkili görsel sunumları ile de dikkat çekmiştir. Dijitalleşme basılı dergileri de etkilemiştir. Birçok dergi dijital formatlarda yayın yapmaya başlamıştır. E-dergiler, sosyal medya platformları ve bloglar, basılı dergilere olan ilgiyi azaltmış, ancak belirli niş konulara yönelik dergiler hala basılı versiyonlarını korumaktadır.

2.3.3 Kitap

Kitap kağıt veya benzeri malzemelerden oluşturulmuş sayfaların bir araya getirilmesiyle hazırlanan ve metin, resim, grafik veya diğer bilgileri içeren bir basılı yayın türüdür. Dijital teknolojilerdeki gelişmelere bağlı olarak kitapların elektronik olarak yayınlanması durumu günümüzde daha tercih edilir hale gelmiş, dijitalleşme sayesinde aranan bir bilginin kitap içinde tek tuşla bulunabilmesi ve mekan kavramının ortadan kalkması olanakları doğmuştur. Ancak dijital kültürün bir yansıması olarak bilgiye erişim arttıkça kitap gibi uzun ve ayrıntılı analiz metinleri içeren yayınlara duyulan ilgi de gitgide azalmıştır.

Kitapların tarihsel gelişimi insanlık tarihindeki önemli kültürel ve teknolojik aşamalarla şekillenmiştir. Yazının icadıyla birlikte, MÖ 3500 yıllarında Sümerler ilk yazılı belgeleri kil tabletler üzerine kaydetmiştir. Bu dönemde Mısır'da papirüs bitkisinden üretilen papirüs, yazı yazmak için kullanılmış ve papirüs ruloları yaygınlaşmıştır. Papirüs, taşınabilir ve saklanabilir bir yazı materyali olarak büyük önem kazanmıştır. MÖ 2. yüzyılda, hayvan derilerinden yapılan parşömen papirüsten daha dayanıklı olduğu için tercih edilmiştir. Parşömen, özellikle Orta Çağ boyunca el yazması kitapların üretiminde kullanılmıştır. Aynı dönemde kodeks adı verilen kitap formatı ortaya çıkmış ve ruloların yerini almıştır. Kodeks,

sayfaların bir araya getirilip ciltlenmesiyle oluşmuş ve günümüz kitaplarına benzer bir yapı sunmuştur. 15. yüzyılda Johannes Gutenberg matbaayı icat etmiştir. Bu icat, kitapların seri üretimini mümkün kılmış ve bilgiye erişimi büyük ölçüde hızlandırmıştır. Matbaanın gelişimiyle birlikte kitaplar daha geniş kitlelere ulaşmış, yazılı kültür hızla büyümüş ve günümüze gelmiştir. Kitaplar; bilgi iletimi, eğlence, edebiyat veya referans amaçlı olabilir. Genellikle ciltlenmiş ve bir kapakla korunan sayfalardan oluşmaktadır. Kitaplar; kültürler arasında bilgi iletimi, eğlence ve öğrenme aracı olarak görülmektedir. Geleneksel olarak basılı formda yayımlanan kitaplar, dijital medyanın gelişimiyle birlikte elektronik kitaplar (e-kitaplar) gibi dijital formatlarda da yayınlanmaktadır. Kitaplar birçok farklı konuda bilgi edinme ve kültürel zenginleşme için önemli bir kaynaktır.

Kitap, televizyon, internet vb. dijital medya türleri çıkmadan önce çok fazla rağbet gören geleneksel medya türü olarak gösterilebilmektedir. Cemal Şafi'nin bir kitap fuarında dediği gibi: *"60'lı, 70'li yıllarda Türk milleti daha çok okuyordu. Ama her şeyi okuyordu. Çünkü televizyon ve internet yoktu. Çok meraklıydı. Okumaya karşı bizde bir soğukluk oldu. Televizyon çıktı, biraz zedelendi, internet çıktı, iyice yaralandı. Telefonlar çıktı teknik mektup da kalmadı"* (Göksel, 2013, s.7). Cemal Şafi'nin bu sözünde geçmişteki okuma alışkanlıklarının dijital medya araçlarının yaygınlaşmasıyla nasıl değiştiğine dair bir gözlem bulunmaktadır. Şafi, 60'lı ve 70'li yıllarda Türk milletinin daha çok okuduğunu ancak zamanla televizyon, internet ve telefon gibi dijital medya araçlarının etkisiyle bu alışkanlıkların zayıfladığını vurgulamaktadır. Özellikle internetin ortaya çıkması bu süreci daha da hızlandırmıştır; çünkü internet hem özet bilgiler sunmaya başlamış hem de bilgiyi görsellikle destekler hale gelmiştir. Hazır ve işlenmiş bilgiler sunan ve bu içerikleri video ve fotoğraf gibi unsurlarla destekleyen dijital dünya, zamanla bireylerdeki okuma, araştırma ve bilgiyi analiz etme gibi zihinsel bir emek ve zaman gerektiren süreçlerden uzaklaştırmış ve hatta geline nokta paylaşılan içeriklerin ne olduğunun anlaşılması için okuma yazma yetisine bile gerek duyulmamaya başlanmıştır. Ayrıca dijital dünyanın hızlı akış özelliği, kitap metinleri gibi uzun içeriklere ayrılacak zamanı da yönlendirir hale gelmiş ve bireyler hemen algılayabildiği ve çabuk sonuca ulaşabilecekleri metinlere yönelmeyi alışkanlık haline getirmiştir.

2.3.4 Televizyon

Televizyon, birbirinden uzak mesafeleri yakınlaştıran, sunduğu program, film ve diğer görsel içeriklerle dünyayı ev içine taşıyan görsel-işitsel bir iletişim aracıdır. *"Televizyon sözcüğü, 'uzak' anlamındaki Yunanca tele ve 'görme' anlamındaki Latince visio sözcüklerinden gelmektedir. Buna göre televizyonun sözcük anlamı 'uzaktakini görmedir'"* (Britannica, 1992, s.135). İletişim teknolojilerindeki gelişmelerin günümüz perspektifindeki ilk örneği olarak gösterilebilen televizyonun teknik temelleri 1920'lerde atılmıştır. İlk başarılı televizyon yayını 1927'de Philo Farnsworth tarafından gerçekleştirilmiştir. 1930'larda ise BBC düzenli televizyon yayınlarına başlayan ilk büyük yayıncı olmuştur.

1950'lerde televizyon Amerika ve Avrupa'da evlerde yaygın hale gelmiştir. Bu dönemde televizyon; haber programları, dizi ve eğlence şovları ile kitlelerin bir araya geldiği bir medya platformu haline gelmiştir. İletişim teknolojilerinin toplumsal yaşam, kültür ve bireysel bakış açılarını kökten etkileyen bir örnek olarak televizyon, ne tam olarak geleneksel iletişim araçları içine yerleştirilebilmekte ne de dijital iletişimin tam manasıyla parçası olabilmektedir.

1960'lar televizyonun altın çağı olarak kabul edilmektedir. John F. Kennedy ile Richard Nixon arasında yapılan televizyon tartışması, televizyonda canlı yayınlanan ilk başkanlık tartışması olarak tarihe geçmiştir. 1980'lerde uydu teknolojilerinin gelişmesiyle televizyon küresel çapta daha geniş bir erişim ağına kavuşmuştur. Özel televizyon kanalları ve kablolu yayıncılık ile birlikte televizyon içerikleri çeşitlenmiştir. Haber kanalları (CNN), müzik kanalları (MTV) ve eğlence kanalları yaygınlaşmıştır.

Televizyon dijital platformların (Netflix, Hulu, Amazon Prime) ortaya çıkmasıyla büyük bir değişim geçirmiştir. Geleneksel televizyon yayıncılığı dijital platformlarla rekabet etmek zorunda kalmış, ancak canlı yayınlar gibi anlık içerikler için televizyon hala önemini korumaktadır. Televizyon geniş kitleye kolaylıkla ulaşabilen bir medya türüdür. Televizyon, geniş kitlelere hitap etme kapasitesine sahip olmasının yanı sıra görsel ve işitsel öğeleri bir arada sunarak izleyicilere daha zengin bir deneyim sunmaktadır. Bu özellik televizyonu dijital medya araçlarından ayıran önemli bir faktördür. Dijital platformlar genellikle bireysel ve çevrimiçi

içerik odaklıdır ancak televizyon hala büyük bir kitlenin ortak paydada bulunduğu, toplumsal olayları ve kültürel olguları yansıttığı bir mecra olarak varlığını sürdürmektedir. Bu anlamda televizyon, insanların birlikte deneyimlediği bir hikâye anlatıcısı olmaya devam etmektedir. Dijital medya televizyonun formatını ve sunum biçimlerini dönüştürmüş olsa da onu yok etmemiştir. Örneğin; televizyon yayınları sosyal medya üzerinden canlı izlenebilmektedir. Aynı zamanda YouTube, Netflix gibi dijital platformlar televizyon programlarının daha fazla kişiye ulaşmasını sağlamaktadır. Ayrıca televizyon kanalları artık internet üzerinden yayın yapabilmekte ve dijital içerik üreticileriyle iş birlikleri yapmaktadır. Yani televizyon dijitalleşmenin getirdiği yenilikleri kendi yapısına entegre ederek varlığını sürdürmekte ve etkisini yitirmemektedir. Televizyonun eğlence dünyasında hâlâ güçlü bir yerinin olması, onun geleneksel medyanın en etkili unsurlarından biri olmasını sağlamaktadır. Birçok insan, hala gündemle ilgili önemli gelişmeleri televizyon izleyerek öğrenmektedir. Ayrıca televizyon dizileri, yarışma programları ve belgeseller gibi içerikler büyük bir izleyici kitlesi tarafından takip edilmeye devam etmektedir. Bu televizyonun renkli ve eğlenceli dünyasının, dijital medyanın sunduğu kişiselleştirilmiş içeriklerden farklı olarak hala toplumsal bir etki yarattığını göstermektedir. Televizyon sadece bireysel değil toplu bir deneyim de sunmaktadır. Dijital medyanın yükselişi televizyonun biçim ve içerik olarak evrim geçirmesini zorunlu kılmıştır. Ancak televizyonun yalnızca geleneksel medyanın bir aracı olarak kalmadığını, aynı zamanda dijital medya ile birleşerek gelecekteki medya ortamını şekillendiren önemli bir oyuncu olmaya devam edeceğini söylemek de mümkündür. Örneğin; televizyon kanalları ve dijital platformlar arasındaki entegrasyon bu evrimin örneklerinden biridir. Televizyon kanalları internet üzerinden izlenebilir hale gelerek izleyiciye her an erişilebilir içerikler sunmaya başlamıştır. Sonuç olarak televizyonun dijital medyanın gelişimi ile zayıfladığı düşünülse de hala önemli bir medya aracı olma rolünü sürdürmektedir. Hem geleneksel medyanın unsurlarını taşıırken hem de dijital dönüşümle uyum sağlayarak kitlesel etki yaratma kapasitesini kaybetmemiştir. Gelecekte de televizyon dijital medya ile birleşerek daha da güçlü bir hikâye anlatıcısı olma yolunda ilerleyecektir.

2.3.5 Sinema

Yalnızca eğlence değil, aynı zamanda bir duygu aktarım aracı olarak görülen

sinema, hareketli görüntülerin projeksiyon cihazı aracılığıyla bir ekrana yansıtılarak izlendiği veya dijital ortamlarda görüntülendiği bir görsel sanat ve eğlence biçimidir. Sinema; genellikle bir hikaye anlatımı, görsel estetik, müzik ve diğer ses öğelerini bir araya getirerek seyirciye duygusal ve zihinsel bir deneyim sunmaktadır. "Sinema gerçekliğin bir dilidir ve bu dil görüntülerin ritmik bir düzen içinde dizilmesiyle oluşturulur." sözüyle sinema hakkındaki görüşünü ifade eden Fransız sinema eleştirmeni ve aynı zamanda kuramcısı olan André Bazin, bu sözünde sinemanın gerçekliğini yansıtan ve görsel bir anlatım dili kullanan bir sanat formu olduğunu, bu dilin ise görüntülerin belirli ritim ve düzen içinde oluşturulduğunu ifade etmektedir. Bu biçim izleyiciyi etkilemekte ve filme duygusal derinlik katabileceğini söylemektedir. Sinemada anlatılmak istenen şey izleyiciye ne kadar iyi verilirse izleyiciyi derinden etkilemekte ve onu düşündürmektedir. Charlie Chaplin'in de dediği gibi "Sinema sessiz olmasına rağmen en güçlü ifade araçlarından biridir." 1890'larda sinema, hareketli görüntülerin kaydedilmesi ve projeksiyonla izleyiciye sunulması ile başlamıştır. Lumière Kardeşler 1895'te ilk halka açık film gösterimlerini gerçekleştirmiştir. Bu dönem sinemanın eğlence aracı olarak doğuşunu simgelemektedir. 1900-1927 yılları arasında sinema hikâye anlatmaya başlamış ve Georges Méliès ile Edwin S. Porter gibi öncüler sinemada montaj ve özel efektler kullanarak görsel hikaye anlatımını zenginleştirmiştir. Charlie Chaplin ve Buster Keaton gibi ikonlar sessiz sinemanın büyük yıldızları olmuştur. 1927 yılından sonra sinema "The Jazz Singer" filmiyle sese geçmiştir. Bu dönemde sinema endüstrisi hızla büyümüş ve Hollywood'un altın çağı başlamıştır. Filmler artık diyaloglu, müzikli ve ses efektli olmuştur.

1940'lardan sonra renkli filmler yaygınlaşmış ve sinema dünya genelinde büyük bir kitleye ulaşmıştır. Dijital teknolojinin gelişimiyle 1990'lardan günümüze kadar geçen sürede sinema, görsel efektlerde büyük ilerlemeler kaydetmiş, ayrıca Netflix, Amazon Prime gibi dijital platformlar sayesinde sinema küresel boyutta daha erişilebilir olmuştur.

2.3.6 Radyo

Radyo, görüntünün hiçbir işlev sağlamadığı, buna karşın iletişimdeki etkinliğin yalnızca sesin gücüne bağlı olduğu işitsel bir iletişim aracıdır. Bu yüzden

radyoda konuşana ait sesin tonu, hızı, vurgusu, nefes alışverişi sıklığı ve duraklamalar büyük önem taşımaktadır ve işitilen içerik dinleyicinin zihninde betimlemeler yaratmalıdır. Radyo elektromanyetik dalgalar aracılığıyla ses sinyallerini taşımakta ve bu sinyalleri bir alıcı cihaz aracılığıyla ses haline dönüştürmektedir.. Temelde radyo yayınları, istasyonlar tarafından üretilen ses içeriklerini dinleyicilere iletmek için kullanılmaktadır. "*Dünyada ilk radyo yayını, 1920'de ABD'nin Pittsburgh şehrinde KDKA adlı radyo kanalında başlamış; 1922'de İngiltere'de bir devlet yayın örgütü olan BBC (British Broadcasting Corporation) kurulmuş ve ilk düzenli radyo yayınları başlamıştır*" (Aziz,1981, s.8). Radyo kablolu iletişim teknolojilerinin gelişimi ile 1890'larda icat edilmiştir. Guglielmo Marconi, radyo dalgaları aracılığıyla sinyal iletim teknolojisini geliştirerek radyo iletişiminin temelini atmıştır. 1900'lerin başında radyo, askeri ve ticari haberleşme için kullanılmaya başlanmıştır. İlk düzenli radyo yayınları 1920'lerde Amerika Birleşik Devletleri'nde başlamıştır. Pittsburgh'da KDKA adlı radyo istasyonu 1920 yılında Amerikan başkanlık seçim sonuçlarını duyuran ilk radyo yayını olarak tarihe geçmiştir. 1920'lerde radyo evlerde popüler hale gelmiş ve müzik, haber, eğlence programları gibi içeriklerle geniş bir dinleyici kitlesine ulaşmıştır. 1930'lar ve 1940'lar radyonun altın çağı olarak kabul edilmektedir. II. Dünya Savaşı sırasında radyo, haberlerin hızla yayılmasını sağlayan en önemli araç haline gelmiştir. O dönemlerde Franklin D. Roosevelt'in yaptığı "Fireside Chats" (Radyo Sohbetleri), radyonun halkla doğrudan iletişim kurma gücünü ortaya koyan önemli örneklerden olmuştur. 1950'lerde televizyonun yükselişiyle radyo kitlesel eğlence aracı olma işlevini yavaş yavaş televizyona devretmeye başlamıştır. Ancak radyo, yerel haberler ve müzik yayını gibi alanlarda varlığını sürdürmüştür. 1980'lerde FM radyonun yaygınlaşması özellikle müzik yayını yapan radyo istasyonlarına olan ilgiyi artırmıştır.

İnternet radyoları ve podcastler günümüzde radyo yayıncılığının dijital bir formunu temsil etmektedir. Geleneksel radyo yayınları, özellikle araba kullanırken, toplu taşıma seyahatlerinde veya yerel haberlerin duyurulmasında hala önemini korumaktadır.

2.4 Dijital Medya/Yeni Medya

Dijital medya, bilgilerin elektronik ortamda iletilmesini sağlayan internet

tabanlı bir kitle iletişim aracıdır. Çok yönlü özelliğe sahip dijital medya bu niteliğini, şimdiye kadarki iletişim araçlarının tümünü bünyesinde toplamasından almaktadır. Kısacası geleneksel medya türlerini dijital teknolojilerle birleştirerek ortaya çıkan bu medya türü içeriklerini bilgisayarlar, internet, mobil cihazlar ve diğer dijital teknolojiler üzerinden yayımlamaktadır. Dijital medya bilgiyi hızlı bir şekilde paylaşma, etkileşim sağlama, küresel ölçekte iletişim kurma ve çeşitli içerikleri kişiselleştirme gibi avantajlar sunmaktadır. Ancak aynı zamanda güvenilirlik, aşırı şeffaflık, özel yaşamın ihlali, siber saldırı, sanal zorbalık ve dijital bağımlılık gibi sorunları da beraberinde getirmiştir. Dijital medya; internetin, mobil cihazların ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla toplumsal yaşamın her alanına hakim olan bir konuma yerleşmiş, pek çok konuda yönlendirici etkisini hissettirmeye başlamıştır.

Dijital medyanın kökenleri bilgisayar teknolojilerinin ve internetin ilk gelişmelerine kadar uzanmaktadır. 1950'ler ve 1960'larda bilgisayarlar ve temel veri iletim sistemleri geliştirilmiştir. ARPANET'in 1960'larda ortaya çıkması internetin temelini oluşturmuştur. 1980'lerde kişisel bilgisayarların yaygınlaşması ve 1990'larda World Wide Web'in gelişimi dijital medyanın geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. 2000'ler itibariyle Facebook, Twitter gibi sosyal medya platformlarının ve Youtube gibi video paylaşım sitelerinin ortaya çıkması dijital medyanın toplumsal etkileşimini ve bilgi paylaşımını dönüştürmüştür. Günümüzde mobil internet, akıllı telefonlar ve benzeri yeni medya teknolojileri dijital medyanın evriminde önemli rol oynamaktadır. Dijital medya kullanıcıların içeriklerle etkileşim kurmasına olanak sağlamaktadır. Sosyal medya platformları ve bloglar, bireylerin aktif bir şekilde içerik üretmesini ve de paylaşmasını sağlamaktadır. Dijital medya kullanıcıların ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş içerikler sunmaktadır. Örneğin öneri algoritmaları ve kişiselleştirilmiş haber akışları, bireylerin ilgi duyduğu konulara odaklanmakta ve onları içlerine çekmektedir. Dijital medya bilgiyi hızla ve geniş kitlelere ulaştırabilir. İnternet ve mobil uygulamalar haberlerin ve bilgilerin anında ulaşılmasını sağlamaktadır. Dijital medya; metin, ses, video ve görsel gibi çeşitli medya formatlarını bir arada sunabilir. Bu sayede kullanıcı deneyimi zenginleşir ve bu deneyim kalıcı hale gelmektedir.

2.4.1 İnternet Haber Siteleri

İnternet haber siteleri, haber ve bilgi içeriği sunan çeşitli kategorilerde güncel haberleri paylaşan online platformlardır. Bu siteler haberleri hızlı bir şekilde yayınlarak kullanıcılara anlık bilgi sağlamakta, genellikle metin, fotoğraf, video ve grafik içerikleri kullanarak zengin ve çeşitli bir haber deneyimi sunmaktadır. İnternet haber siteleri 1990'ların ortalarından itibaren yaygınlaşmaya başlamıştır. İlk haber siteleri, basılı gazetelerin dijital versiyonları olarak ortaya çıkmıştır. Bu dönemde haber siteleri genellikle Sabah gazetesinin online versiyonu olarak yayın yapmıştır. 2000'ler ile birlikte dijital medya ve internet teknolojilerindeki ilerlemeler haber sitelerinin çeşitlenmesine ve özgün içerikler üretmesine olanak tanımıştır. Bu dönemde birçok haber kaynağı kendi özgün haber sitelerini kurmuş ve dijital haberin yaygınlaşmasına katkıda bulunmuştur. İnternet haber siteleri içeriklerini anında güncelleyebilmekte ve kullanıcıları en son gelişmelerden hızla haberdar edebilmektedir. Zaman ve mekan kısıtlılığını ve hatta online çeviri programlarıyla dil sorunlarını dahi tamamen ortadan kaldıran dijital ortam sayesinde haberler hızlı bir şekilde kitleler tarafından alınabilmektedir. Etkileşimlilik özelliği sayesinde kullanıcılar haber siteleri üzerinden anında yorum yapabilmekte ve tartışmalara katılabilmektedir. Sosyal medya entegrasyonu sayesinde kullanıcılar haberleri çeşitli sosyal medya platformlarında paylaşarak, daha geniş kitlelere yayılmasına katkı vermektedir. Ancak pozitif yönlerine karşın bu olanaklar haberin yeniden yapılandırılması, kaynak göstermeme, içeriği bağlamından uzaklaştırma ve çarpıtma gibi pek çok etik sorunu da beraberinde getirmiştir.

Birçok haber sitesi kullanıcıların ilgi alanlarına göre özelleştirilmiş haber akışları sunmakta, bu kişiselleştirme kullanıcıların ilgi duyduğu konulara dair haberlere daha kolay erişebilmesini sağlamaktadır.

2.4.2 Sosyal Medya Platformları

Sosyal medya; internet tabanlı platformlar aracılığıyla kullanıcıların içerik oluşturması, paylaşması, etkileşimde bulunması ve sanal topluluklarda bir araya gelmesini sağlayan sosyal bir dijital iletişim ortamıdır. Bu platformlar kullanıcıların metin, fotoğraf, video ve diğer medya türlerini paylaşımlarına olanak tanımakta ve genellikle kullanıcıların bağlantı kurmalarını, etkileşimde bulunmalarını ve

içerikleri birbirleriyle paylaşımlarını sağlamaktadır. Sosyal medya bireylerin aileleri, arkadaşları ve topluluklarıyla iletişim kurmasını kolaylaştırır. Aynı zamanda sosyal bağları güçlendirmekte ve yeni bağlantılar kurulmasına olanak tanımaktadır. Sosyal medya, toplumsal hareketler ve aktivizm için önemli bir araç haline gelmiştir. Kullanıcılar sosyal ve politik konularda farkındalık yaratabilmekte ve toplumu harekete geçirebilmektedir. Dijital iletişim ve bilgi paylaşımı üzerinde büyük bir etkiye sahip olan sosyal medya bireylerin, toplulukların ve işletmelerin etkileşim biçimlerini önemli ölçüde değiştirmiştir. Teknolojik gelişmeler ve kullanıcı ihtiyaçları doğrultusunda sürekli olarak yenilenen bir alan olarak sosyal medya, toplumsal dinamikleri şekillendirmeye devam etmektedir.

Çeşitli platform ve uygulamaları bünyesinde barındıran dijital medyada bazı popüler sosyal medya platformları; Facebook, Twitter, Instagram, LinkedIn, TikTok, YouTube olarak sıralanabilir. Facebook; kullanıcıların metin, fotoğraf, video paylaşabileceği, arkadaşlarıyla iletişim kurabileceği ve çeşitli gruplara katılabileceği bir platformdur.

Twitter, kısa mesajlar (tweetler) ile düşünce ve haber paylaşımına odaklanan bir platformdur. Kullanıcılar takip ettikleri hesaplarla etkileşime geçebilir. Instagram, görsel ve video içeriklerin paylaşımına odaklanır. Kullanıcılar fotoğraf ve videolar paylaşabilir, hikayeler oluşturabilir ve gönderilere yorum yapabilir. LinkedIn, profesyonel ağ kurma ve iş dünyasına yönelik içerik paylaşımı için kullanılan bir platformdur. Kullanıcılar iş deneyimlerini paylaşabilir ve profesyonel bağlantılar kurabilir. TikTok, kısa video içeriklerinin paylaşımına odaklanır ve genellikle eğlenceli ve yaratıcı içerikler barındırır. Kullanıcılar müzik, dans ve komedi gibi konularda içerikler oluşturabilir. YouTube, video paylaşım ve yayın platformudur. Kullanıcılar video içeriklerini izleyebilir, yükleyebilir ve yorum yapabilir.

2.4.3 Eğlence Platformları (Dizi/Film)

Kullanıcılara dizi ve film gibi içerikler sunan eğlence temelli platformlar, günümüzün dijital dünyasında insanların boş zamanlarını değerlendirmek için sıklıkla tercih ettikleri ortamlardan biridir. Çoğunun ücretli üyelik gerektirdiği bu platformlar film izlemekten dizi izlemeye, oyun oynamaktan sosyal medya paylaşımlarına kadar pek çok farklı seçeneği ile kullanıcılara geniş yelpazede eğlence deneyimi fırsatı sunmaktadır. Bu platformlar, hem eğlenceli hem de sosyal bağlantılar kurmak için önemli bir araç haline gelmiştir. Teknolojinin hızla gelişmesiyle birlikte, internet üzerinden eğlenceye erişim daha da çeşitlenerek her yaş ve ilgi grubuna hitap eden içeriklerle zenginleşmiştir. Özellikle pandemi döneminde “evde kal” sloganı ile tüm insanlık evinden çıkmadan bir süreç geçirmiştir. Kendilerine çok fazla boş zaman bulmuş ve bunu bir şekilde değerlendirmiştir. Bu durumu fırsat bilen firmalar ise özellikle pandemi döneminde sayısız yeni içerik ve platform kurmuşlardır. *“Covid-19 sürecinde salgının varlığı ve alınan tedbirler izleyiciler karşısında artışlara ve izleme pratiklerinin yoğunlaşmasına neden olmuştur”* (Rahman&Arif, 2021, s.99). Türkiye’de

pandemiyle birlikte Exxen, Gain, Amazon Prime Video gibi platformlar kullanıma sunulmuştur. Ülkemizde yaygın olan diğer eğlence platformları ise; Netflix, Disney +, YouTube, Blu TV, Mubi gibi platformlardır. “Türkiye’de en fazla aboneye sahip olan ve pazar payında ilk sırada yer alan dijital platform %38’lik bir oranla BluTV olmuştur. BluTV’yi %28’lik bir oranla Netflix, %19’luk bir oranla Amazon Prime Video, %9’luk bir oranla Disney+ ve %4’lük bir oranla Mubi izlemektedir” (Aslan, 2023).

Cebindeki televizyon olarak görülen bu platformların en büyük avantajı ise istenilen yerde istenilen içeriğin izlenebilmesi ve içeriğin kaldığı yerden devam edebilmesidir. “Dijital çağda iletişim teknolojilerinin yakınsaması ile internetten televizyon izleyebilir, cep telefonundan oyun oynayabiliriz, yol haritasına dilediğimiz anda son güncellemelerle seyahat halindeyken aracımızdaki radyodan ulaşabiliriz. İç içe geçmiş teknolojiler olarak da görebileceğimiz yeni iletişim teknolojileri mobil yaşama da uyumlu bireyler olarak konumlanmamızı sağlamaktadır” (Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi, 2013, s. 3) Bu teknolojik yakınsama, yalnızca araçların çeşitliliğini artırmamış, aynı zamanda bireylerin günlük yaşam alışkanlıklarını ve bilgiye erişim biçimlerini kökten dönüştürmüştür. Artık bilgiye ulaşmak ve eğlenmek mekâna ya da zamana bağlı olmaktan çıkmış, anlık ve sürekli bir deneyim halini almıştır. Bu durum, bireyleri hem üretici hem de tüketici konumuna getirirken, aynı zamanda sürekli çevrimiçi ve bağlantıda kalma gerekliliğini de ortaya çıkarmıştır. Sonuç olarak, mobil yaşam tarzı dijital çağ insanının temel argümana dönüşmüştür.

2.4.4 Bloglar

Dijital çağın en güçlü iletişim araçlarından biri haline gelen bloglar, bireylerin düşüncelerini, bilgilerini ve deneyimlerini dünyayla paylaşmalarına olanak tanıyan platformdur. Giderek daha fazla kişi tarafından kullanılan bloglar, yalnızca kişisel ifadeyi değil, aynı zamanda eğitsel, profesyonel ve ticari amaçlar için de etkili bir şekilde kullanılmaktadır. “Blog veya diğer adıyla Weblog yazarların herhangi bir konu hakkında kolay ve hızlı şekilde yorumlarını ve diğer İnternet sitelerine bağlantılarını paylaşmalarına olanak sağlayan web siteleridir. Diğer bir tanımla, web programlama becerisi gerektirmeyen, herkesin kolayca bilgisayar ağları üzerinden yazar-okur etkileşimini sağlamalarına olanak sunan, kendi sayfalarını yayımlayabilecekleri ortamlardır.” (Göktaş, 2010, s.10) Bloglar, yalnızca içerik paylaşımıyla sınırlı kalmayan; aynı zamanda fikir alışverişi, tartışma ve bilgi üretiminin aktif bir biçimde gerçekleştiği etkileşimi bol

olan bir platformdur. Kullanıcıların kişisel düşüncelerini, akademik araştırmalarını, sanat eserlerini ya da günlük yaşam deneyimlerini rahatlıkla ifade edebildikleri bu ortam, internetin içindeki öznel bir günlük aracı olarak da değerlendirilebilir. Giderek daha fazla kişi tarafından kullanılan bloglar, geleneksel medya araçlarının sınırlarını aşarak özgür bir ifade alanı sunmakta ve bilgiye erişimi kolaylaştırmaktadır. “*Blogların ucuz maliyeti, kullanım ve ulaşım kolaylığı, özgür erişimli olmaları ve denetimden uzak olmaları gibi özellikleri ortaya çıkmalarından kısa bir süre sonra birçok alana yayılmalarına ön ayak olmuştur. Kişisel hobi bloglarından, kurumsal tanıtım bloglarına, eğitim kurumlarından politik kampanyalara ve sivil toplum kampanyalarına bloglar çok geniş bir yelpazede kullanılmaya başlanmıştır*” (Özüdoğru, 2014, s.42). Blogların başlangıçtaki bu hızlı yükselişi, günümüzde de etkisini sürdürmektedir. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte bloglar, yalnızca bireysel ifade araçları olarak değil, aynı zamanda profesyonel içerik üretiminin, pazarlamanın ve topluluk oluşturmaının da vazgeçilmez unsurları haline gelmiştir. Sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasına rağmen, blogların sağladığı özgün içerik üretme alanı ve derinlemesine analiz yapabilme imkanı, blogları hala tercih edilen bir mecra olmasını sağlamaktadır. Özellikle eğitim, teknoloji, yaşam tarzı, politika ve kültür gibi alanlarda blog yazarlığı, bilgi paylaşımının güçlü ve sürdürülebilir bir yöntemi olarak varlığını korumaya devam etmektedir.

2.5 Türkiye’de Tercih Edilen Ulusal ve Uluslararası Eğlence Platformları

Türkiye’de hizmet veren önemli ve popüler eğlence platformları; YouTube, Netflix, Disney+, Blu TV, Amazon Prime Video, Exxen, Mubi, Gain ve Puhu TV olarak sıralanabilir. YouTube, küresel çapta milyonlarca içerik üreticisi ve izleyiciye ev sahipliği yapan bir platformdur. 2005 yılının sonlarında kurulan YouTube, 2006 yılında Türkiye’de kullanıma açılmış ve hızlı bir şekilde kabul görmüştür. Kişilerin veya firmaların kendi hazırladıkları video içeriklerini herhangi bir aracıya gerek duymaksızın yüklemelerini sağlayan YouTube, izlenme başına üreticilerine ücret ödemektedir. Güncel olarak dünya üzerinde 100 milyon premium üyeye sahip olan YouTube, video içerik platformu dendiğinde akla ilk gelen platformlar arasındadır. Haber içeriklerinden sosyal konulara, eğitimden analizlere kadar geniş yelpazede pek çok içeriğin kanallar üzerinden yayınlanabildiği YouTube, geleneksel dönemden farklı olarak önemli bir kamusal alana dönüşmüş, toplumsal meselelere dikkat çekmede önemli bir işlev üstlenmeye başlamıştır.

Güncel gelişmelere dair bilgilerin ve değerlendirmelerin kullanıcılarla çok kısa sürede paylaşılmasına olanak tanıyan bu platform etkileşimlilik özelliğiyle de izleyicilerin yorum yapmasına fırsat tanımakta, ayrıca şeffaf olmayı herkes için bir zorunluluğa dönüştürmektedir. YouTube platformuna tüm dünya üzerinden erişim sağlanabilmesi, abonelere para kazanma fırsatı sunması ve kısa sürede heterojen yapıdaki çok geniş kitlelere ulaşabilme fırsatı bu platformu herkes için cazip hale getirmekte, buna karşın platform içinde zararlı ve yanıltıcı içeriklere rastlanması, konuların bağlamından uzaklaştırılması, dezenformasyon ve yanıltıcı bilgi paylaşımına karşın hukuki yaptırımların yetersiz kalması platformun dezavantajları olarak gösterilebilmektedir.

Türkiye'de hızlı kabul gören ve abone sayısı her geçen gün artan bir diğer dijital eğlence platformu Netflix'tir. Netflix, 1997 yılında ABD'de kurulmuş, 2016 yılında ise Türkiye'de hizmet vermeye başlamıştır. Pandemi döneminde önceki yıllara nazaran %30'luk bir büyüme kat eden platform, 2020 yılında 37 milyon abone bünyesine katmıştır (Sherman, 2021). Netflix'in, dünyanın çeşitli ülkelerinde çekilmiş binlerce film ve dizi içerikleriyle toplumsal kültürün ve değer yargılarının değişiminde, yeni değer algılarının yaratılmasında ve alışkanlıkların yeniden şekillenmesinde etkin bir rol oynadığından söz edilebilir. Ayrıca bu platform, içerikler üzerinden farklı kültürleri bir araya getirerek kültürleşmeye ve kültürel çeşitlenmeye olanak tanımakta, fakat bir o kadar kültürel tek tipleşmenin ve küresel kültürün önünü açmaktadır. Netflix platformunun orijinal yapımları, uluslararası içerik ile birden fazla ülkelere hitap edebilmesi, platform arayüzünün anlaşılır olması, kullanıcılara tükettikleri içeriklere benzer yapımları önermesi platformun avantajları arasında yer alırken, aylık abonelik ücretlerinin kimi bireylere yüksek gelebilmesi, Türkiye'deki kullanıcılar için Türkçe içerik ve Türk yapımlarının sınırlı olması ve bazı ülkelerde bazı yapımların kısıtlanması gibi durumlar platformun dezavantajları arasında sayılabilmektedir.

Türkiye'de yaygın kullanıcı ağına sahip bir başka eğlence platformu Disney+'tır. Daha kısa bir geçmişe sahip olan 2019'da faaliyetlerine başlayan Disney+, 2022 yılında Türkiye pazarına girmiştir. Disney Plus platformunun Marvel, Star Wars gibi büyük yapımları bünyesinde barındırması, çocuklara hitap eden geniş tüketim yelpazesinin olması, rakip platformlara göre daha uygun fiyatlı olması ve çevrimdışı izleme olanağı platformun avantajları arasında sayılabilirken, yetişkinlere yönelik içeriklerin rakiplerine göre az olması, içeriklerin ülkeden ülkeye değişmesi, bazı içeriklerin kimi ülkelerde erişime kapalı olması ve Türk yapımı içeriklerin diğer platformlara nazaran daha sınırlı olması platformun dezavantajları arasında görülebilmektedir.

Netflix ve Disney+ kadar geniş bir kullanıcı kitlesine sahip olmasa da Blu TV tercih edilen bir başka eğlence platformudur. Blu TV'yi pek çok dijital eğlence platformundan ayıran özellik, Türkiye'de kurulmuş olmasıdır. 2015 yılında yayın hayatına başlayan platform özellikle yerli ve sansürsüz içerik sunmasıyla bilinmekte, yerli olmasına karşın sunduğu içerikler popüler kültürün etkin taşıyıcısı konumundadır. Yerli yapım dizi ve film seçeneklerinin ön plana çıkması, bazı TV kanallarının canlı olarak izlenebilmesi, abonelik sistemlerinin kullanıcının isteğine göre iptal edip tekrar başlatılabilir olması platformun avantajları arasında sayılabilirken, birçok ülkenin izleyebileceği uluslararası içeriklerin sınırlı olması, 4K görüntü desteğinin sınırlı olması ve rakip platformlara göre kıyasla pahalı olması platformun dezavantajları arasında görülebilmektedir.

Türkiye'de kurulan yerli bir diğer dijital eğlence platformu Exxen'dir. Çok genç olan bu platform 1 Ocak 2021'de Türkiye'de Acun Medya tarafından kurulmuş ve pandeminin etkisiyle hızlı şekilde yayın faaliyetlerine başlamıştır. Firma ekstra olarak Exxen Spor adı altında çeşitli liglerin maç yayınlarını bünyesine katmıştır. Exxen platformunun avantajları arasında Türk yapımı popüler içeriklerin yer alması, farklı türde içeriklerin olması, reklamlı ve reklamsız türde abonelik çeşidi ile her bütçeye hitap edebilmesi gösterilebilirken, uluslararası içeriklerin diğer platformlara göre daha sınırlı olması, 4K görüntü desteği sunmaması ve her akıllı televizyon ve cihazlara uyumlu olmaması platformun dezavantajları arasındadır.

Kısa bir geçmişe sahip olan ve pandemi döneminde Türkiye pazarına giren eğlence platformlarından biri de Amazon Prime Video'dur. 2016'nın sonlarında

kurulan, 2020'de Türkiye'ye giriş yapan bu dijital eğlence platformu, abonelerine sunduğu olanaklar ve içerik çeşitliliği ile ön plana çıkmaktadır. Amazon Prime Video platformunun avantajları Prime Video, Amazon Prime aboneliğine dahil olduğu için hem video içeriği sunması hem de ücretsiz kargo gibi ek avantajlar sağlaması, popüler film ve Hollywood yapımı içerikleri bünyesinde barındırması, bazı içeriklerin 4K şekilde izlenebilmesi olarak sıralanabilir. Arayüz kullanımının diğer platformlara nazaran biraz daha karmaşık olması, Türkiye kanadı için Türk yapımlarının oldukça sınırlı olması, bazı yapımların dublajının veya Türkçe altyazısının bulunmaması gibi durumlar ise platformun başlıca dezavantajlarıdır.

Türkiye dijital eğlence pazarındaki diğer platformlar ise rağbet potansiyeli diğerlerine göre bir nebze daha az olan Gain ve Puhu TV'dir. “*Gain, 2019 yılında Beyn Danışmanlık bünyesinde kurulan ve genellikle mobil cihazlardan izlenmesi amaçlanan eğitici ve eğlendirici kısa videolardan oluşan bir yeni nesil bir içerik platformudur*” (Vikipedi, (t.y.)). Puhu TV, 2016'nın sonlarında Türkiye'de Doğuş Grubu tarafından kurulan ücretsiz bir dijital içerik platformudur. Gain platformunun avantajları arasında; zamanı hızlı tüketmek isteyen kullanıcılar için kısa bölümlerden oluşan yapımların yayınlanması, bazı Türk haber kanallarının canlı yayın yapmasına olanak tanınması, diğer platformlara göre daha uygun bir abonelik sunması, mobil cihazlara olan uyumluluğu, dizi, belgesel, talk show, komedi, haber ve müzik içerikleri gibi içerik çeşitliliğine sahip olması bulunmaktadır. Uluslararası çapta tanınan dizi ve yapımların bulunmaması, tüm akıllı televizyon ve mobil cihazlarda erişim imkanı bulunmaması platformun dezavantajları arasında gösterilebilir.

Puhu TV'nin en büyük avantajı şüphesiz tamamen ücretsiz olmasıdır. Yerli ve eskiden popüler olan İnternet Türk yapımlarını yayınlaması, platform arayüzünün basit ve anlaşılır şekilde olması, klasikleşmiş Türk TV dizilerine erişim imkanı sunması diğer avantajlarındandır. Dezavantajları arasında ise; yeni yapımları yelpazesine katmaması, uluslararası dizilere yer vermemesi, reklam olması sebebiyle izleme deneyiminin kesintiye uğraması, çevrimdışı izleme desteğinin olmaması, 4K desteğinin olmaması yer alır.

3. NİHİLİZM PERSPEKTİFİNDE 'ARAYIŞ' DİZİSİNİN İÇERİK ANALİZİ YÖNTEMİYLE İNCELENMESİ

3.1 Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmanın amacı, nihilizm düşünce akımı ve alt türlerine ilişkin kuramsal çerçeve doğrultusunda, Disney Plus platformunda yayımlanan *Arayış* adlı internet dizisinin analizini gerçekleştirmek; bu bağlamda "hiçlik" duygu ve düşüncesinin dijital eğlence platformlarında yayınlanan dizilerde temsil edilip edilmediğini, temsil ediliyorsa bunun ne şekilde gerçekleştiğini belirlenen örneklem üzerinden ortaya koymaktır.

Felsefi bir düşünce akımı olan nihilizm ile ilgili dizi ve film analizlerinin gerçekleştirildiği çok az çalışma bulunmakla birlikte dijital eğlence platformlarında yayınlanan dizilere ilişkin nihilizm bağlamında yapılan çalışma sayısının daha az olması, bu çalışmayı alana sunacağı katkı dolayısıyla önemli kılmaktadır.

3.2 Araştırmanın Yöntemi, Sınırları ve Kısıtlılıklar

Bu çalışmada, seçilen örneklemin incelenmesinde içerik analizi yönteminden yararlanılmıştır. İçerik analizi yöntemi yazılı ve görsel-ışitsel içeriklerin ayrıntılı ve sistematik şekilde incelenmesine olanak tanıyan bir yöntemdir. *1980'lerle birlikte içerik analizi psikoloji ve sosyal bilimler alanında araştırma yöntemlerine yoğun bir biçimde dâhil olurken; gazetecilik ve iletişim çalışmalarında sıklıkla kullanılmaya başlanmıştır*"(Alanka, 2024; s.69). Hem nitel hem de nicel verilerin elde edilmesini sağlayan bu yöntem, bir yandan nitel çalışmalarda içerik çeşitliliğinden kaynaklanan seçme, ayırma ve içerikteki ayrımın kimi zaman bulanık olmasından kaynaklanabilecek sorunları azaltmakta, diğer yandan ise elde edilen bulguların daha net şekilde ortaya konmasına destek olmaktadır. Yapılan çalışmada seçilen örneklem nihilizm ana teması altında mekan, renkler, karakterler ve diyaloglar alt temaları üzerinden incelenmiştir.

Araştırma örnekleminin seçiminde tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden olan amaçlı örneklem metodu kullanılmıştır. Amaçlı örneklem,

genelleme amacı taşımayan ancak konuyu kendi bağlamı içinde derinlemesine incelemeyi ve bu yolla kendisinden sonra yapılacak benzer çalışmalara katkı sunmayı hedefleyen çalışmalarda sıklıkla tercih edilen bir metottur.

Bu araştırmanın içeriği ve bulguları Disney Plus adlı dijital platformda yayınlanan Arayış dizisiyle sınırlıdır. Nihilizm perspektifinde incelenen örneklem üzerinden elde edilen bulgular tüm dizilere ve tüm medya mecralarına genellenebilecek kapsamda değildir.

3.3 Araştırmanın Örnekleme

Bu çalışmada dijital bir dizi platformu olan Disney Plus'ta yayınlanan Arayış dizisi örneklem olarak belirlenmiştir. Dizi, 14 Haziran 2023'te yayınlanmaya başlamış ve bir sezon olarak izleyiciyle buluşmuş Türk yapımı bir dizidir. Dizinin konusunu, gizemlerle dolu bir adada gündelik hayatından sıkılmış, mutsuz, anlamını ve değerini yitirmiş, sağlığını kaybetmiş insanların bu adada gerçekleştirdiği şifa seansları oluşturmaktadır. Dizi 6 bölümden oluşmakta ve her bölüm 49 ile 63 dakika arasında değişmektedir. Modern dünyanın değerlerini ve olgularını eleştiren, aynı zamanda sorgulayan bu dizi, hasta ve mutsuz olan ana karakter Nisan'ın yaşadığı olaylar üzerinden izleyicinin kendisini, çevresini ve deneyimlerini sorgulamasını sağlayan deneyimler sunmaktadır.

3.4 Arayış Dizisinin Künyesi ve Karakterler

3.4.1 Arayış Dizisinin Künyesi

Arayış dizisinin yapımcılığını Ay Yapım üstlenmiştir. Yapımcı olarak Kerem Çatay görev almıştır. Dizinin yönetmen koltuğunda Emin Alper otururken, senaryosu Nükhet Bıçakçı ve Özlem Yücel tarafından kaleme alınmıştır. Görüntü yönetmenliğini Emre Erkmen üstlenmiş, kurgusu ise Aziz İmamoğlu tarafından yapılmıştır. Yapım tasarımı Oya Köseoğlu Kuş'a aittir. Dizinin müziklerini besteci Okan Kaya hazırlamıştır. Oyuncu seçimini Ezgi Baltaş ve Cemre Kılıç gerçekleştirmiştir. Işık şefi olarak Engin Altıntaş, ses şefi olarak Fatih Aydoğdu görev almıştır. Baş kameraman asistanlığını ise Yılmaz Dizer yapmıştır.

3.4.2 Arayış Dizisinin Karakterleri

Dizinin başkarakteri Nisan, Aslı Enver tarafından canlandırılmaktadır. Nisan, hayatında derin bir anlam arayışı içinde olan, içsel boşluk hissiyle boğuşan ve kendini keşfetmeye çalışan bir kadındır. Rahim kanseri teşhisi konmasına rağmen tıbbi tedavi yerine adaya giderek orada şifa aramayı tercih eder.

Tufan karakteri, Mehmet Günsür tarafından canlandırılmaktadır. Tufan, gizemli, otoriter ve bilge bir figürdür. Modern dünyanın gerçeklerini reddeden bu karakter, bir tarikatın lideridir ve insanları psikolojik olarak etkileyip yönlendirme gücüne sahiptir.

Defne Kayalar'ın canlandığı Azra, Tufan'ın yardımcısı ve aynı zamanda hocasının kızıdır. Karakterin geçmişine dair fazla bilgi bulunmamaktadır.

İpek Türktan'ın hayat verdiği Sema (veya Songül), Nisan'ın yakın arkadaşıdır. Şifa kampından etkilenip adaya giderek şifa aramaya başlayan ilk kişilerden biridir.

Emin karakteri, Erol Babaoğlu tarafından canlandırılmaktadır. O da adada şifa arayanlardan biridir. Kaderci bir yapıya sahiptir ve her şeyin Allah'tan gelip Allah'a döneceğine inanır.

Begüm Akkaya'nın canlandığı Meliha, adadaki diğer şifa arayan karakterlerden biridir. Dış dünyayla bağını tamamen koparmış, içine dönük bir kişiliğe sahiptir.

Fatoş karakteri Şirin Öten tarafından canlandırılmaktadır. O da adadaki şifa arayanlar arasındadır ve geleneksel değerlerin bir anlamı olmadığını savunan bir bakış açısına sahiptir.

Veysi karakterine Erdem Şenocak hayat vermektedir. Veysi, söz orucuna girmiş, sessizlik içerisinde kendini bulmaya çalışan bir karakterdir.

Son olarak, Cem karakteri Onur Ünsal tarafından canlandırılmaktadır. Cem, adanın sahibi olan bir iş adamıdır ve adayı geri almak istemektedir.

3.5 Araştırma Soruları ve Varsayımlar

Nihilist yaklaşım temelinde gerçekleştirilen çalışmanın amacını şekillendiren araştırma soruları şu şekildedir:

1. Dijital medyanın dizi ve film gibi boş zamanı değerlendirmeye ve eğlenmeye dayalı içeriklerinde nihilizmin izleri var mıdır?
2. İnternet platform dizilerinde birey nasıl tasvir edilmektedir?
3. İnternet platform dizilerinde arayış, boşluk ve mutsuzluk halinin temsili var mı?
4. İnternet platform dizilerinde nihilizm temel bir değer olarak tanıtılmakta mıdır?

Seçilen örneklem çerçevesinde belirlenen varsayımlar ise şu şekildedir:

V1: Dijital medyada yayınlanan dizi içeriklerinde nihilizm bir değer olarak aşılacaktır.

V1.1 Dijital medyada yayınlanan dizilerde mutsuzluğun temsili vardır.

V1.2 Dijital medyada yayınlanan dizilerde anlam ve değer arayışı tanıtılmaktadır.

V1.3 Dijital medyada yayınlanan dizilerde birey boşluk içinde ve arayış halinde resmedilmektedir.

3.6 Arayış Dizisi Bölümlerinin İncelenmesiyle Elde Edilen Bulgular

Çalışmanın bu kısmında 1 sezon izleyiciyle buluşan Arayış dizisinin 6 bölümü içerik analizi yöntemiyle incelenerek tablollaştırılmış, Nihilizm ve alt türlerine ait düşünce yaklaşımları bağlamında kaç sahnede ve kaç dakika süreyle hangi nihilizm türünün izlerine rastlandığı hem görsel unsurlar hem de diyaloglar üzerinden analiz edilmiştir.

3.6.1 Arayış Dizisi İçerik Analizi Şeması

Tablo-3.1: Arayış Dizisi İçerik Analizi Tablosu

Bölüm	Sahne Süresi (Saniye)	Karakter Sayısı	Ortam Sayısı	Varoluşsal Nihilizm	Ahlaki Nihilizm	Metafizik Nihilizm	Epistemolojik Nihilizm
1	376	4	6	10	8	5	4
2	112	5	6	6	-	4	1
3	81	5+	3	5	1	1	1
4	69	6	4	5	-	1	-
5	373	2	3	2	-	1	-
6	122	6+	3	5	-	1	-
Toplam	1133	28	25	33	8	13	6

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Dizinin birinci bölümünde toplam 376 saniye yani yaklaşık 7 dakika nihilizm ile ilişkili olan sahne geçişleri olmuştur. Bu sahnelerde görüntülenen kişi sayısı 4'tür. Bu kişiler; Nisan, Songül, Tufan, Nisan'ın Ablasıdır. Sahnelerde yer alan ortam sayısı ise 6'dır. Bunlar; Arayış kampı, otelin sokağı, tekne, adadaki bahçe, Songül'ün odası ve hastane koridorudur. Birinci bölümde 10 kez varoluşsal nihilizm türüne, 8 kez ahlaki nihilizm türüne, 5 kez metafizik nihilizm türüne ve 4 kez epistemolojik nihilizm türüne dair örnekler tespit edilmiştir. Birinci bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm türü olmuştur.

Dizinin ikinci bölümünde nihilizmle ilişkilebilecek sahnelerin toplam süresi 112 saniyedir. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 5'tir. Bu kişiler; Nisan, Azra, Tufan, Meliha ve Songül'dür. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 6'dır. Bunlar; Adanın Kapısı, Adanın Etrafı, Tekne, Ada Bahçesi, Nisan'ın Odası ve Songül'ün Odasıdır. İkinci bölümde 6 kez varoluşsal nihilizm türünün, 4 kez metafizik nihilizm türünün ve 1 kez epistemolojik nihilizm türünün örnekleri görülmüştür. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm türü olmuştur.

Dizinin üçüncü bölümünde nihilizm düşüncesinin temsili olarak nitelendirilebilecek sahnelerin toplam süresi 81 saniyedir. Bu sahnelerde yer alan karakterler Nisan, Tufan Emin, Fatoş, Meliha ve kamptaki diğer insanlardır.

Sahnelerin geçtiği ortam sayısı ise 3'tür. Bunlar; adanın bahçesi, adanın içi, mutfaktır. Üçüncü bölümde toplam 5 kez varoluşsal nihilizm türünün 1 kez epistemolojik nihilizm 1 kez ahlaki nihilizm ve 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizmdir.

Dizinin dördüncü bölümünde toplam 69 saniye nihilizm ile ilgili sahneler yer almıştır. Bu sahnelerde görülen karakterler Nisan, Tufan, Cem, Azra, Fatoş ve ayrıca adayı basan insanlar'dır. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 4'tür. Bunlar; adanın içi, Cem'in holding odası, adanın limanı, adanın etrafıdır. Dördüncü bölümde 5 kez varoluşsal nihilizmin, 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm olmuştur.

Dizinin beşinci bölümünde nihilizme örnek teşkil edebilecek sahnelerin geçtiği süre 373 saniyedir. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 2'dir. Bu kişiler; Nisan ve Cem'dir. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 3'tür. Bunlar; sosyal medya (monolog), adanın etrafı, adanın içidir. Beşinci bölümde 2 kez varoluşsal nihilizm türünün, 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır.

Dizinin altıncı ve son bölümünde nihilizm ile ilgili sahnelerin yer aldığı sahne süresi 122 saniye olmuştur. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 6'dır. Bu kişiler; Nisan, Annesi, Ablası, Tufan, Songül ve Azra'dır. Ayrıca sahnelerde tarikat üyeleri de yer almaktadır. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 3'tür. Bunlar; ameliyat odası, Nisan'ın evi, adanın içidir. Altıncı bölümde 5 kez varoluşsal nihilizm türünün, 1 kez metafizik nihilizm türünün örneği görülmektedir. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizmdir.

3.6.2 Arayış Dizisinin Birinci Bölümü

Resim 3.6.1: Arayış Dizisinin Birinci Bölüm sahnesi

Kaynak: Disney+'ta Yayınlanan Arayış Dizisinin Birinci Bölümünden Alınmıştır.

Dizinin 02:05-02:35 dakikaları arasında şifa çemberine katılan Nisan ve Songül, kırmızı renklerin ağır bastığı loş, sakın ve havadar bir ortamdır. Ana renklerden biri olan kırmızı, genellikle tehlike, şiddet, fanatizm veya ruhsal bir dönüşümü simgelemektedir. Nihilizmde kırmızı tonlar, bir karakterin gerçeklikten kopuşunu vurgulamak için kullanılmaktadır. İçerideki loş aydınlatma, bilinmezliği ve karakterlerin hem fiziksel hem de varoluşsal anlamda bir belirsizlik içinde olduklarını ifade etmektedir. Nisan ve Songül'ün aralarında geçen diyalogda "Nisan, ben zaten ölüyorum" diye bir cümle kullanmıştır. Çemberde Tufan adlı karakterin çembere katılan kişilere genelde söylediği sözlerin alt anlamlarında, onların yaşadıkları durumlarla örtüşen mesajlar bulunmaktadır. Songül'ün bu sözünde varoluşsallığın ve nihilizmin alt metinleri bulunmaktadır. Nihilist bir birey, hayatı özünde anlamsız olarak görse de bazen anlık anlamlar yaratma girişiminde bulunma isteği duyabilmektedir. Songül, öleceğini biliyorken bile oradaki çembere katılıp bir arayışta bulunması bu duruma işaret etmektedir. Bu durum, Songül'ün varoluşsal bir boşluk içinde olduğu halde, kendisini bir anlam arayışına sürüklediğini göstermektedir. Kırmızı rengin çemberdeki baskınlığı ise bu çelişkili duyguları daha da derinleştirmektedir. Songül'ün çemberde bulunma motivasyonu, onun hayatta bir yere tutunma ya da ölüme yaklaşırken huzur bulma çabası olarak görülebilmektedir. Tufan'ın sözleri ise bu arayışı besleyerek, çemberde bulunan kişilerin duygusal ve zihinsel olarak anlam yaratma isteğini güçlendirmektedir.

Dizinin 03:20-03:33 dakikaları arasında Azra, şifa çemberi konuşması sırasında normal akışında söylediği cümlelerin aksine yavaş yavaş konuşmaya başlamış, gerginlik ve korku yaratan bir fon müziği eşliğinde kadraja Tufan adlı karakterin sadece silüetinin gözüktüğü hali gelmiştir. Karakterin tamamen gölgede kalması, onun bireysel kimliğini kaybettiğinin önemsizleştiğini ima etmektedir. Ayrıca silüetin arkasında 2 görsel bulunmaktadır. Bunlar ağaç ve güneş resimleridir. Ağaç bir tür mistik bilgeliği, güneş ise sahte anlam sistemini burada ima edebilmektedir. Bu iki sembol nihilizm açısından insanların boş bir evrende anlam yaratma çabasını temsil etmektedir. Tufan orada konuşması sırasında şifa arayan insanlara şu cümleyi söylemiştir: "Neden bunlar benim başıma geldi? Ben bu acıyı hak edecek hiçbir şey yapmadım. Allah'ım, neden beni yalnız bıraktın?" Bu cümle, çembere katılan kişilerin kafasından geçmesini istediği bir sorgulamadır. Söylediği bu ifade, ilahi adalete duyulan inancın sorgulanmasını ve hayal kırıklığını içermektedir. Bu hayal kırıklığı, yerini tamamen yokluğa bıraktığında kişinin boşluğa düşmesi muhtemeldir ve bu durum gerçekleşirse kişi nihilizmin ana temalarından biri olan anlamsızlık ve yokluk durumlarıyla karşı karşıya kalacaktır. Buradan hareketle, Tufan adlı karakterin insanlara bu söylemleriyle nihilizme eğilimi olan bireyleri kendine çekmeye çalıştığını dizinin ilerleyen bölümlerinde görmekteyiz. Tufan'ın bu sözleri, aynı zamanda insanın acıyla baş etme sürecinde yaşadığı duygusal karmaşayı yansıtmaktadır. İlahi bir güce yöneltilen bu tür sorgulamalar, bireyin yaşadığı trajediler karşısında anlam arayışını ve çaresizliğini ortaya koymaktadır. Bu süreç, izleyiciyi de Songül ve diğer çember katılımcılarının yaşadığı çatışmaları sorgulamaya itmektedir. Dizinin ilerleyen bölümlerinde, bu çatışmaların, karakterlerin iç dünyalarındaki değişimleri nasıl şekillendirdiği ve nihayetinde onları nasıl dönüştürdüğü daha da net bir şekilde gözler önüne serilmektedir.

Dizinin 06:49-07:05 dakikaları arasında Tufan adlı karakterin arkasındaki ışık kaynağının güçlü olması onun üstün bir figür olduğunu ima edilmektedir. Nihilizmde bu sahte bir tanrıyı temsil etmektedir. Ayrıca kamptaki insanlar sırtüstü yerde yatıyor ve gözleri kapalı. Bu, oradaki insanların ölüme veya tamamen teslim olmuş bir bilinçsizlik haline işaret etmektedir. Hareketsizlik nihilizmin anlamsızlık temasını güçlendiren unsurlardan biridir. Yerde yatanlar dış dünyayla tüm bağlantılarını kesmiş durumdadırlar. Tufan konuşması sırasında "Sen aslında öldün ama öldüğünün farkında bile olmadın; şimdi o ana dönüyoruz." diyerek kişileri bilinçaltındaki en kötü günü hatırlatmak istemiştir. Daha sonrasında ise kamptakilere "Allah'ım, beni neden terk ettin?" sorusunu sordurmuştur. Burada tekrarlanan bir terk edilmişlik hissi, ilahi yardımın eksikliği ön plana çıkarılmaktadır. Bu durum, kişiyi doğrudan inançlarını sorgulamaya yönlendirmekte ve ardından yoksunluk ile anlamsızlık durumlarıyla baş başa kalmasına sebep olmaktadır. Nihayetinde, kişi nihilist bir bireye dönüşebilir. Tufan'ın bu söylemi, sadece bireyin inançlarını sorgulamasına yol açmakla kalmaz, aynı zamanda kendi varoluşsal değerlerini ve hayatındaki anlamları yeniden değerlendirmesine de sebep olabilir. Kişi, bilinçaltında bastırıldığı bu terk edilmişlik duygusuyla yüzleşirken, aynı zamanda hayatındaki diğer ilişkilerde ve bağlanma biçimlerinde de bir kırılma yaşamaya başlayabilir. Bu durum, onu yalnızca ilahi güce olan inançtan değil, aynı zamanda hayata dair genel bir umut duygusundan da uzaklaştırabilir. Tufan, bu sorgulamaları ustalıkla yönlendirerek bireyleri nihilizme doğru çekmektedir. Zira nihilist bir yaklaşımda, ilahi bir olgunun varlığı reddedilebilir. Birey, bu düşüncelerle yüzleşirken, Tufan'ın sunduğu perspektif doğrultusunda eski inançlarını ve değerlerini terk ederek, kendi anlam arayışından vazgeçebilir. Tufan'ın bu yaklaşımı, yalnızca bireyleri değil, izleyicileri de inançlar, bağlılıklar ve yaşamın anlamı hakkında düşünmeye sevk etmektedir. Dizinin ilerleyen bölümlerinde, bu sorgulamaların karakterler üzerindeki uzun vadeli etkilerinin daha da belirginleşecektir.

Dizinin 08:09-08:40 dakikaları arasında şifa kampı bittikten sonra dışarı çıkan Songül, onu kapıda bekleyen Nisan ile konuşmaya gider. Nisan, "Bu ne, bu içerideki acı pornosu, travma bacalar korusu; yani ne oluyoruz ya? Bu seanslar, seminerler, enerjiler... Bunların hepsi yalan dolan." ifadesini kullanmıştır. Nisan'ın bu ifadesi, kişisel gelişim yöntemlerini ve travma odaklı yaklaşımların reddini

içermektedir. Genel anlamda nihilizm bir reddediş olduğundan, bu davranışı da nihilizmle bağdaştırabiliriz. Ahlaki nihilizm, evrensel veya nesnel değer sistemlerinin olmadığını savunmaktadır. Nisan'ın bu seans ve seminerleri "yalan dolan" olarak nitelemesi, ahlaki nihilizme bir örnek olmaktadır. Ayrıca Nisan, "Bu içerideki acı pornosu, travma bacalar korusu." söylemiyle bu seansların insanlara fayda sağlamaktan çok, onların acılarını sömürdüğünü ifade ederek bu durumun gereksizliğini ve dikkate alınmaması gerektiğini vurgulamaktadır. Nisan'ın bu sert eleştirileri, yalnızca kişisel gelişim yaklaşımlarına duyduğu güvensizlikten ve reddinden değil, aynı zamanda bireylerin acılarını manipüle eden sistemlere yönelik genel bir tepkiyi de yansıtmaktadır. Onun bu düşünceleri, bireysel kurtuluş ve anlam arayışını dışlayan, daha gerçekçi bir yaşam görüşü olduğuna işaret eder. Nisan'ın gözünde, bu tür yöntemler, insanları mevcut sorunlarından uzaklaştıran, ancak gerçek bir çözüm sunamayan yüzeysel birer oyalama aracından ibarettir. Bu bağlamda, ahlaki nihilizmle uyumlu olan bu yaklaşım, bireylerin geleneksel etik ve değer sistemlerini sorgulamalarını ve reddetmelerini içermektedir. Nisan, bu ifadeleriyle yalnızca sistematik bir eleştiri yapmakla kalmaz, aynı zamanda Songül'ü kendi sorunlarıyla daha doğrudan ve gerçekçi bir şekilde yüzleşmeye davet etmektedir.

Dizinin 17:35-18:05 dakikaları arasında Songül ve Nisan, hastaneden eve istirahat etmeye çıkarken Nisan, "Motivasyonlar, olumlamalar... Hepsi yalan dolan. O metinleri benim gibi tipler, senin gibi salaklar inansın diye yazıyor." cümlesini kurmuştur. Burada ahlaki nihilizmin yarattığı durumu görmekteyiz. Nisan, motivasyon ve benzeri çalışmaların aslında anlamlı ya da değerli olmadığını düşündüğünü ve bunları reddettiğini işaret etmektedir. Nisan'ın bu ifadeleri, insan motivasyonlarına ve pozitif düşünce sistemlerine yönelttiği eleştirilerin somut bir yansımasıdır. Ona göre, bireyleri bu tür kavramlarla motive etmeye çalışan yaklaşımlar, yalnızca yüzeysel bir tatmin sağlayan yapay birer mekanizmadır. Bu bakış açısı, ahlaki nihilizmin temel öğeleri olan, evrensel veya nesnel bir anlam ve değer sisteminin yokluğunu benimsemiş olduğunu bizlere göstermektedir. Nisan'ın 'benim gibi tipler' ifadesi, bu sistemleri oluşturan bireylerin de aslında onların gerçekliğine inanmadığını ve sadece maddi çıkarlar doğrultusunda hareket ettiğini ima etmektedir. 'Senin gibi salaklar' sözü ise, bu sistemlere inanan ve onları uygulayan kişilere yöneltilmiş bir eleştiri içermektedir.

Dizinin 35:20-35:30 dakikaları arasında Nisan, Azra'nın olduğu adaya gidebilmek için Tufan'ın teknesine binip sohbet etmeye başlamıştır. Adaya doğru ilerlerken Tufan, "Bir daha bu an yaşanmayacak." diye bir söylemde bulunmuştur. Nihilizm, hayatın geçici ve anlamsız olduğu fikrini benimsemektedir. Burada Tufan'ın bu söylemi bu duruma işaret etmektedir. Yaşamın her anının benzersiz ama aynı zamanda gelip geçici olduğunu vurgulamaktadır. Tufan'ın bu cümlesi, Nisan'ı anın geçiciliği üzerine düşünmeye itmektedir. Her anın kendi içinde taşıdığı değeri ve tekrarlanamazlığını ima etmektedir.

Dizinin 36:45-37:50 dakikaları arasında teknede adaya doğru hareket halindeyken Tufan'ın, "Milyonlarca mutsuz insandan biri olmaktan korkmuyor musun?" sorusuna Nisan, "Mutlu olmaktan korksaydım yaşamazdım." diye yanıt verir. Bunun üzerine Tufan, "Hayatları boyunca ev, araba, para için istemedikleri işlerde çalışan, istemedikleri hayatları yaşayan, olmadığı insanlar gibi davranmak zorunda kalan sevgisiz, temassız, aşksız, sevişmeden, kahkaha atmadan neşesiz, mutsuz yaşayan ölülerden biri olmaktan korkmuyor musun?" Diye bir cümle kurmaktadır. Özellikle Tufan'ın "istemedikleri işlerde çalışarak" sözü, varoluşsal nihilizm ile bağdaştırılabilir. Çünkü bireyin varoluşunun özünde anlamsız olduğu ve insanların çoğunun bu anlamsızlığı fark etmeden bilinçsizce yaşadığı fikriyle örtüşmektedir. Varoluşsal nihilizmde insanların gerçek anlamda yaşamadıklarını ifade eden bunun gibi betimlemeleri görmekteyiz. Tufan'ın sözleri, varoluşsal nihilizmin ana temalarından birini derinlemesine vurgulamaktadır. Bu, yaşamın gerçek bir anlamı olmadığı ve insanların çoğunun, yaşamlarının büyük bir kısmını bu anlamsızlık içinde geçirdikleridir. Bu bakış açısına göre, çoğu insan yalnızca toplumsal kurallara ve dayatmalara uyarak, kendi isteklerinden ve içsel arzularından bağımsız bir şekilde yaşamaktadır. Tufan'ın, "istemediği işlerde çalışarak" ifadesi, bu insanları ruhsal olarak ölü, ama fiziksel olarak hayatta kalan varlıklar olarak tanımlamaktadır. Bir kişinin mutsuz, sevgisiz ve neşesiz yaşaması, bu varoluşsal boşluk ve anlam arayışının hiç fark edilmeden sürdürülmesiyle açıklanabilir. Nisan'ın verdiği yanıt ise bu durumu reddetme ve hayatın anlamını sorgulama çabasıdır. Nisan, "Mutlu olmaktan korksaydım yaşamazdım" diyerek, yaşamın içinde aradığı anlamın ve tatminin peşinden gitmeyi seçtiğini ifade etmektedir. Nisan, Tufan'ın karamsar görüşlerine karşı kendi varoluşunu daha anlamlı kılmaya çalışırken, bu tavır aslında onun özgürlüğünü ve kendine ait bir

yaşam biçimini yansıtmaktadır. Tufan'ın sözleri, insanları bu geçici ve anlamsız hayatlarında farkında olmadan kaybolmuş, ölü gibi yaşayan varlıklara dönüştüğünü ifade ederken, Nisan'ın tepkisi, kör bir şekilde yaşamaya karşı bir direnişi simgelemektedir. Nihilizmin öne sürdüğü "hayatın anlamsızlığı" düşüncesine karşı, Nisan bir anlam arayışı, bir değer ve mutluluk oluşturma çabasının peşinden gitmektedir. Bu çatışma, yaşamın özü üzerine yapılan bir sorgulamanın ve bireyin kendi anlamını yaratma çabasını yansıtmaktadır.

Dizinin 42:10-42:20 dakikaları arasında tufanın konuşmasını dinlemeye gelen insanların tek tip beyaz kıyafetlere sahip olduğunu görmekteyiz. Bu tip topluluklar tarikatı çağrıştırmaktadır. İnsanların bireysel kimliklerinin belirsizleştiği herkesin aynı giyindiği sahneler nihilist dizi ve filmlerde sıkça görülmektedir. Tufan şifa arayan insanlara konuşmasını yaparken, diye bir cümle kurmuştur. Bu cümle, maddiyata dayalı dünyayı ve fiziksel olarak üzerimize atılan yükleri eleştirmek ve reddetmek anlamına gelmektedir. Nihilist bakış açısına göre fiziksel yüklemeler ve maddi ağırlıklar, anlam arayışını engellemektedir. Kişinin özgürlüğü ve anlamı araması için bu tip şeylerden uzaklaşması gerektiğini savunur nihilizm. Tufan'ın bu cümlesi, yaşamın maddi ve fiziksel yüklerinden sıyrılmayı, daha derin ve anlamlı bir varoluş arayışının başlangıcı olarak sunmaktadır. Nihilist bakış açısına göre, insanların günlük yaşamlarında karşılaştıkları maddi zorluklar, tüketim odaklı dünya ve toplumun dayattığı kurallar, bireylerin gerçek anlamı keşfetmelerine engel teşkil etmektedir. Tufan, bu maddi dünya ile bağlantısını koparan kişilerin, dışsal etkenlerden bağımsız bir şekilde içsel bir özgürlük ve anlam arayışına girebileceğini savunmaktadır.

Dizinin 42:20-43:15 dakikaları arasında Tufan, kendi isteğiyle adaya katılıp şifa arayan insanlara konuşmalar yaparken, "O dışarıdaki sağır ve körler der ki; hastalıklar vücudumuzda bir anda belirir, şimşek gibi. O modern hastanelerinde sana tahliller yapar, testler yapar. Seni emarlara sokar. Sonra da teşhis diye bir yaftayı senin zihnine yapıştırır. Tedavi diye seni zehirlerler, keserler, parçalarlar. Sen ölünce de otopsi raporuna kanser, tümör, kalp yazarlar" diye bir cümle kurmaktadır. Bu cümlede Tufan'ın, toplumun ve modern dünyanın tanımladığı hastalıkları ve tedavileri reddetmiş olması, nihilizmin izlerini taşımaktadır. Tufan'ın bu sözleri, toplumun ve modern dünyanın sağlık anlayışına duyduğu eleştiriye

yansıtmaktadır. Nihilizmde, genel olarak toplumun dayattığı kurallar ve değerler anlamsız olarak görülmektedir, bu bağlamda modern tıbbın yaklaşımı da reddedilmektedir. Tufan, modern tıbbın hastalıkları fiziksel bir realite olarak kabul etmesini ve bu hastalıkları tedavi etme çabalarını, insanın gerçek varoluşsal sıkıntılarından uzaklaşmak için yapılan boş bir çaba olarak nitelendirmektedir. Bu bakış açısına göre, hastalıklar ve ölüm gibi olgular, yalnızca fiziksel belirtilerle açıklanamayacak kadar derin ve anlamlıdır. Tufan'ın bahsettiği "zehirlemek, kesmek, parçalamak" gibi tıbbi müdahaleler, ona göre, varoluşsal bir anlam arayışının, bireyin içsel ve manevi durumunun göz ardı edilmesinden başka bir şey değildir. Ona göre, tıbbın bu yaklaşımları, kişiyi kendi gerçeğinden uzaklaştırmakta ve aslında hayatı daha da anlamsız hale getirmektedir. Nihilist bir bakış açısıyla, yaşamın sonunda ölüm de kaçınılmaz bir sondur ve bu sonun, modern dünyada belirlenen fiziksel hastalıklarla tanımlanması, insanın varoluşunun anlamını kaybetmesine neden olmaktadır.

Dizinin 43:30-43:45 dakikaları arasında Tufan, yine şifa arayan insanlara konuşmasını yaparken, "İnsan sadece sevgisizlikten ölür. Ruhundaki kanserden, zihnindeki tümörden ölür." diye bir cümle kurmaktadır. Bu cümle varoluşsallık ile ilişkilidir. İnsanların ölümünün biyolojik ya da fiziksel sebeplerle değil, daha çok duygusal ve manevi eksikliklerden kaynaklandığını düşündüğünü ifade etmektedir. Nihilist kişiler, insanların yaşamlarını derin bir içsel boşluk ve sevgisizlikle geçirdiğini savunmaktadır. Bu da onları ruhsal ve zihinsel olarak ölü hale getirmektedir. Tufan'ın bu cümlesi, varoluşsal anlam arayışının ve içsel boşluğun vurgulandığı bir düşünceyi ifade etmektedir. Ona göre, bir insanın gerçek ölümü, biyolojik ya da fiziksel ölümden önce, duygusal ve manevi bir çöküşle gerçekleşmektedir. Fiziksel hastalıklar, birer semptom olabilirken, asıl ölüm, bir insanın sevgisiz yaşamasından ve anlam arayışında bulunmamasından kaynaklanmaktadır. Bu düşünce, varoluşsal nihilizmin temel ilkelerinden biridir; çünkü nihilizmde yaşamın anlamı sorgulanırken, insanların içsel dünyalarında kaybolmuşluk hissi ve boşluk hissi ön plana çıkmaktadır. Eğer kişi, kendisini bu boşluktan, sevgisizlikten ve içsel yalnızlıktan kurtaramazsa, ruhsal ve zihinsel olarak ölü hale gelmektedir.

Dizinin 43:15-43:21 dakikaları arasında Tufan, şifa arayan insanlara son

cümlelerini kurarken, "Sana ölümü gösterip, seni sıtmaya razı ederler." diye bir ifade kullanmaktadır. Tufan burada, toplumun bireylere dayattığı değerleri ve korkuları eleştirmektedir. Bireyleri korkutmak için kullanılan büyük bir tehdit, yani ölümü ifade etmektedir. Bu tehdit ile Tufan, şifa arayan bireylerin sorgulama yetisini güçlendirmek ve onların tıbbi, bilimi ve tedavileri reddetmesini sağlayarak nihilist bireyler oluşturmayı amaçlamaktadır. Tufan'ın bu cümlesi, toplumun dayattığı korkulara karşı bir meydan okumadır. Ölüm, insanın en büyük korkusu olarak toplum tarafından sıkça vurgulanır ve bireyler bu korku üzerinden yönlendirilmektedir. Tufan, bu korkunun aslında bir manipölasyon aracı olduğunu savunmaktadır. Ona göre ölüm tehdidi, insanlar üzerinde baskı kurarak onları kontrol etmek ve belirli değer sistemlerine, normlara, hatta tıbbi ve bilimsel uygulamalara zorlamak için kullanılmaktadır. Ancak Tufan, bu korkuya karşı durarak, bireylerin sorgulama yetisini uyandırmak, onları kendi düşünsel özgürlüklerine ve içsel anlam arayışlarına yönlendirmek istemektedir. Burada, nihilizmin temel anlayışlarından biri olan varoluşun anlamının sorgulanması ve kabul edilen sistemlerin reddedilmesi devreye girmektedir. Tufan, şifa arayan insanları, toplumun bu dayatmalarından ve korkularından arındırmayı amaçlamaktadır. Tufan'ın söylemi, şifa arayanların bu tür korkulara karşı direnmeleri gerektiğini ve kendi içsel güçlerini keşfederek, daha derin bir anlam arayışına yönelmeleri gerektiğini aşılamaya çalışmaktadır.

Dizinin 46:45-47:25 dakikaları arasında Tufan'ın yaptığı konuşma sonrası Nisan ve Songül baş başa sohbet etmektedir. Nisan, Songül'ün içinde bulunduğu ortamı reddedip adadan ayrılmasını ve kendi benimsediği geleneksel yöntemleri tercih etmesini önererek, "Senin gerçek doktorlara ihtiyacın var, tedaviye ihtiyacın var." der. Nisan cümlesini bitirdikten sonra Songül, elindeki tableti Nisan'a uzatır ve hiçbir hastalığının kalmadığını, iyileştiğini söyler. Bunun üzerine Nisan çok şaşırır ve bu duruma inanmak istemez. Nisan, geleneksel yöntemlere ve bilimsel tıbbı inanmaktadır. Songül ise alternatif yöntemi benimseyip şifa aramış ve bulmuştur; çünkü iyileştiğini iddia etmektedir. Bu durum, toplumun dayattığı sağlık anlayışını sorgulamaktadır. Çünkü bilimsel tıbbın yöntemlerinden ve tedavilerden ziyade bu tür kampta da bir iyileşme durumu oluşmuştur. Nisan'ın, hala bilimsel tıp ve geleneksel tedavi yöntemlerini savunarak, Songül'e gerçek doktorlara gitmesini önerdiği an, toplumun genelinde kabul görmüş sağlığı ve iyilik anlayışının bireyler

üzerindeki baskısını gözler önüne sermektedir. Nisan, bilime ve geleneksel tıba olan inancı nedeniyle Songül'ün iyileşmesine şüpheyile yaklaşır ve yaşadığı durumu mantıksız bulmaktadır. Ancak Songül'ün, alternatif bir yöntemle iyileştiğini iddia etmesi, toplumsal normları ve inançları sarsmaktadır. Songül'ün bu iyileşme deneyimi, nihilizmin temel unsurlarını yansıtmaktadır. Toplumda genellikle kabul edilen tedavi yöntemlerinin veya kurumların varoluşsal bir anlamı olmadığı, her bireyin kendi iç yolculuğunda sağlığını ve iyiliğini bulması mümkündür fikrini öne çıkarmaktadır. Nihilist bir bakış açısına göre, toplumsal normlar ve değerler genellikle anlamsızdır ve bireylerin bu normlara uyması gerektiği dayatması da boş bir çaba olarak görülmektedir. Songül, kendi yolunu ve sağlığını bulmuş bir birey olarak, alternatif bir anlayışla iyileşmenin mümkün olacağını ve olduğunu savunmaktadır. Bu durum, bireylerin, toplumun ve bilimsel kurumların dayattığı sınırların ötesine geçerek, kendi varoluşsal anlamlarını yaratma çabasının bir yansıması olarak karşımıza çıkmaktadır.

Dizinin 54:40-54:45 dakikaları arasında Nisan, geleneksel yöntemleri ve tıbbın yapılması gereken işlemlerini reddedip rahminin aldırılmasından vazgeçer. Nisan'ın ablası ise ona çok tepkilidir. Ablası tamamen tıba ve bilime göre hareket eden birisidir. Dizinin ilk bölümünün son sahnesinde, Nisan arkasına dönüp ablasına, "Eninde sonunda hepimiz öleceğiz, kurtlar yiyip bitirmeyecek miydi zaten?" diye bir cümle kurmaktadır. Bu cümle, varoluşsal nihilizmi ve ölüm temasını açıkça yansıtmaktadır. Nihilizmde, yaşamın sonunda tüm insan çabalarının anlamsız olduğu düşünülmektedir. Nisan'ın bu ifadesinde, yaşamın eninde sonunda sona ereceğini ve ölümün kaçınılmaz olduğu bilgisini vurgulamaktadır. Yani ne yaşarsak yaşayalım ve ne kadar çabalarsak çabalayalım, sonunda hepimiz öleceğiz. Nisan'ın bu ifadesi, nihilizmin temel bir inancını yansıtarak, yaşamın ve insan çabalarının nihayetinde anlamsız olduğu fikrini ortaya koymaktadır. Ölümün kaçınılmaz bir son olduğunu vurgulayan Nisan, insan yaşamını ve bu dünyada yapılan tüm uğraşları boş bir çaba olarak görmektedir. Bu bakış açısına göre, ölümün gelip çattığı bir dünyada ne kadar çaba gösterilirse gösterilsin, bu çabaların sonuçları aslında hiçbir anlam taşımamaktadır.

Dizinin birinci bölümünde toplam 376 saniye yani yaklaşık 7 dakika nihilizm ile ilişkili olan sahne geçişleri olmuştur. Bu sahnelerde görüntülenen kişi

sayısı 4'tür. Bu kişiler; Nisan, Songül, Tufan, Nisan'ın Ablasıdır. Sahnelerde yer alan ortam sayısı ise 6'dır. Bunlar; Arayış kampı, otelin sokağı, tekne, adadaki bahçe, Songül'ün odası ve hastane koridorudur. Birinci bölümde 10 kez varoluşsal nihilizm türüne, 8 kez ahlaki nihilizm türüne, 5 kez metafizik nihilizm türüne ve 4 kez epistemolojik nihilizm türüne dair örnekler tespit edilmiştir. Birinci bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm türü olmuştur.

3.6.3 Arayış Dizisinin İkinci Bölümü

Resim 3.6.2: Arayış Dizisinin İkinci Bölüm Sahnesi

Kaynak: Disney+'ta Yayınlanan Arayış Dizisinin İkinci Bölümünden Alınmıştır.

Dizinin 2. bölümünün 01:20 ile 01:50 dakikaları arasında Nisan adaya gidip Azra'ya şifa kampına katılmak istediğini söylemiştir. Bunun üzerine Azra, "Buraya ancak yüklerinden, bağlarından kurtularak girebilirsin. Kimliğini, hesap kitaplarını, egonu, kabuklarını, ön yargılarını ve hayatına dair her şeyi geride bırakarak" diye bir cümle kurmuştur. Azra burada kimlik, ego, hesap kitap gibi bireysel ve toplumsal yapılarla özdeşleşen unsurların geride bırakılması gerektiğini söylemektedir. Nihilizm, sıklıkla bireyin ve toplumun inşa ettiği anlamların geçersizliğine vurgu yapmaktadır. Buradan hareketle Azra'nın bu cümlesindeki her şeyin terk edilmesi fikri, nihilist bir tema olarak değerlendirilmektedir. Bu, bireyin toplumsal ve bireysel anlam yüklerinden sıyrılarak varoluşun yalın gerçeğiyle yüzleşmesi gerektiğine işaret etmektedir. Nihilizmde bu tür bir boşalma, mevcut değerlerin, kimliklerin ve normların bir yanılsama olduğunun kabul edilmesiyle anlam kazanmaktadır. Azra'nın çağrısı, kişinin kendini tüm inanç sistemlerinden, dayatılmış kimliklerden özgürleştirerek, salt bir varoluş halinde yeniden tanımlanmasını önermektedir. Bu bağlamda, var olan her şeyin reddedilmesi ve hiçlik halinde bir farkındalık yaratılması, Azra'nın yaklaşımını doğrudan nihilist bir

birey olarak karakterize etmektedir.

Dizinin 03:25 ile 03:30 dakikaları arasında adaya gitmek üzere tekneye ulaşan Nisan'a Azra "Her şeyi geride bırak demiştik" diye bir cümle kurmaktadır. Azra burada kişinin tüm varlıklarını, bağlarını ve dış dünyayla olan ilişkisini tamamen bırakması gerektiğini söylemektedir. Bireyin kimlik ve değerlerinden sıyrılarak bir boşluk durumuna geçmesini önermesi nihilist bir bakış açısının temel unsurlarından biridir. Ayrıca nihilizm genellikle bireyin geleneksel anlamlar ve değerlerle bağlarını koparmasını savunmaktadır. Buradan hareketle Azra'nın söylemini nihilist bir cümle olarak kabul edebiliriz. Azra'nın bu yaklaşımı, bireyi tüm yüklerinden arındırarak varlığını en saf ve yalın haliyle deneyimlemeye çağırmaktadır. Nihilizmde sıkça görülen, anlamların ve değerlerin geçici olduğu fikri, burada kişinin kendini tüm dışsal bağlardan soyutlayarak içsel bir hiçlik durumuna ulaşmasını sağlamaktadır. Bu öneri, yalnızca bireyin kimliklerini terk etmesini değil, aynı zamanda toplumsal roller, beklentiler ve hatta aidiyet duygusuyla olan bağlarını da koparmasını talep etmektedir. Azra'nın sözleri, geleneksel yapıların ve değer sistemlerinin birer illüzyon olduğunu öne sürerek, varoluşsal özgürlüğe erişim için bu illüzyonların aşılması gerektiğini öne sürmektedir.

Dizinin 03:51 ile 04:01 dakikaları arasında tekneye binen Nisan'a Azra "Sana söylediklerimizi iyice düşündün mü" sorusunun üzerine Nisan; "Dış dünyayla hiçbir bağlantım yok. Teknoloji yok. Siz ne dersiniz odur. Arınmaya hazırım" diye bir cümle kurmaktadır. Nisan'ın kendi iradesini tamamen teslim etmesi, kendi anlam yaratma kabiliyetini reddetmesi anlamına gelmektedir. Dış dünyanın tamamen reddi, şu ana kadarki olan yaşamı bütün olarak anlamsızlaştırma eğilimi olarak görülmektedir. Nihilizmde bireyin kendi anlamını yaratma yetisini inkar etmesi yine temel unsurlardan biridir. Nisan'ın bu tutumu nihilizmin, bireyin geleneksel anlam sistemlerini ve kendi iradesini sorgulama yönündeki radikal çağrısıyla örtüşmektedir. Kendi anlam yaratma kabiliyetini reddederek dışsal bir otoriteye tam teslimiyet göstermesi, bireyin varoluşsal özünü bir kenara bırakması anlamına gelmektedir. Bu durum, yaşamın özünde bir anlam barındırmadığı fikrini benimsemekle birlikte, bireyin kendini tamamen bu boşluğa teslim etmesini ifade etmektedir. Azra'nın liderliğinde dış dünyayla bağlarını kopararak arınma sürecine

girmesi, yalnızca eski anlam sistemlerinin terk edilmesini değil, aynı zamanda bireyin kendi benliğini bir hiçlik düzleminde yeniden şekillendirmesini de zorunlu kılmaktadır.

Dizinin 12:55 ile 13:05 dakikaları arasında Tufan şifa arayışında olan insanlara konuşma yaptığı esnada "Mutluluk bir ada. Kulaç attıkça uzaklaşan asla ulaşamadığımız" diye bir cümle kullanmaktadır. Tufan'ın mutluluğun ulaşılmaz bir kavram olarak tanımlaması, insanın mutluluk uğruna olan çabalarının sonuçsuzluğunu ve yaşamın anlam arayışının aslında boşa çıktığını simgelemektedir. Nihilizm, mutluluğu bir yanılsama veya elde edilemez bir hedef olarak görmektedir. Tufan'ın burada mutluluğu ada metaforuna koyması, boşunalık hissini yansıtmaktadır. Bu metafor, insanın sürekli çabaladığı ancak asla erişemediği bir hedefin peşinde sürüklendiği fikrini güçlendirmektedir. Nihilizmde, mutluluğun bu şekilde bir yanılsama olarak değerlendirilmesi bireyin, hayatın anlam arayışını sorgulamasına ve bu arayışın sonuçsuzluğu karşısında yüzleşmesine yol açmaktadır. Tufan'ın ifadeleri, insan çabasının anlamsız bir döngüden ibaret olduğunu vurgularken, mutluluğun somut gerçeklikten ziyade uzak bir hayal olduğuna dair nihilist bir bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu, insanın kendi varoluşuyla yüzleşmesi ve bu döngüyü kabullenerek yaşamın boşluğunu fark etmesi gerektiği düşüncesini akıllara getirmektedir.

Dizinin 13:10 ile 13:27 dakikaları arasında şifa arayanlara konuşma yapan Tufan; "Doğduğumuz ailelerimiz, insanlar, ülke, iş, para ilişkiler, yanlış sorular kalbimizi, ruhumuzu ezdi, bizi hasta etti" diye bir cümle kurmaktadır. Tufan burada yaşamın temel unsurlarının insan için aslında yük olduğunu ima etmektedir. Bu, nihilizmin hayata dair geleneksel değerleri sorgulama ve bunların anlamsız yapılar olduğuna paralel bir konuşmadır. Tufan'ın burada toplumsal yapıların bireyi tüketmesi, şifa arayanların varoluşlarının anlamını sorgulamasını istemiştir. Nihilist bireyler, yaşamın temel unsurlarını anlamsız, geçici ve değersiz olarak görmektedirler. Tufan'da nihilist bireyler gibi bu cümlesini kurarak şifa arayan insanlara yaşamın temel unsurlarını reddetmelerini, bireyin kendi anlamını yaratması gerektiğini ima etmektedir. Tufan bu cümleyi kurduğunda, bireyin toplumun dayattığı anlamlardan kopma ve onları reddetme ihtiyaçları olduğunu ortaya koymakta ve insan ruhunun ezilmişliğine vurgu yapmaktadır. Tufan'ın bu

ifadeleri, bireyin toplumsal ve kültürel normlar tarafından kuşatılmış bir varoluş sürdürdüğünü ve bu durumun insan ruhunu ezdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Nihilizmin temel yaklaşımıyla örtüşen bu görüş, yaşamın temel unsurlarının birey için birer anlam kaynağı olmaktan çok, baskı ve kısıtlamanın aracı haline geldiğini ima etmektedir. Toplumsal yapıların birey üzerinde yarattığı yükleri reddetme çağrısı, bireyin kendi varoluşunu özgürce tanımlayabilmesi için bir başlangıç noktası olacağını savunmaktadır. Tufan, bu bağlamda şifa arayanları, dayatılan değerleri ve anlamları sorgulamaya teşvik ederken, yaşamın geleneksel anlamlarının geçiciliğini ve kırılğanlığını fark etmeye davet etmektedir.

Dizinin 2. bölümünün 21:15 ile 21:20 dakikaları arasında Nisan'a adada odasını gösteren Meliha, Nisan'a; "Kimliğin, sıfatların bunların hepsi geride kaldı" diye bir cümle kurmaktadır. Meliha burada açıkça bireyin üzerinde oluşturulmuş bu yapay ve geçici anlamları reddettiklerini ima etmektedir. Kimlik ve sıfatların geride kalması, bireyin öznel ve nesnel tüm tanımlardan sıyrılmasını göstermektedir. Bu, nihilizmin hayatı, kimliği ve insanın kendisini tanımlayan unsurları anlamsız kılmaya çalıştığını göstermektedir. Kimliğin ve geçmişin bir yük olarak görülmesi, nihilizmin bireyin kendi anlamını yaratabilmesi için her şeyden arınması gerektiğiyle doğru orantılıdır. Meliha'nın bu ifadeleri, bireyin toplumsal ve bireysel kimliklerin ötesinde saf bir varoluşa ulaşma ihtiyacını vurgulamaktadır. Buradan hareketle nihilist bireyler, kimlikleri ve insanların üzerindeki sıfatları, insanın kendini sınırladığı ve tanımladığı yapılar olarak görmekte ve bunları toplumsal veya bireysel olarak inşa ettiği yapay kavramlar olarak görmektedirler. Bu yapılar, özgün bir bireyin önünde engel olarak görülmektedir. Bu nedenle, bireyin bu yüklerden sıyrılması, kendi anlamını yaratabilmesi için bir ön koşul olarak kabul edilir. Meliha'nın, kimliklerin ve sıfatların geride bırakıldığını belirtmesi, bireyin geçmişin ağırlığını reddederek şu anki varoluşuna odaklanması gerektiğini ima etmektedir. Bu, nihilizmin bireyi anlamdan arınmış bir özgürlük durumuna çağırmasıyla doğrudan paralellik taşır ve bireyin yalnızca kendine ait bir anlam yaratma sürecine yönelmesi gerektiği düşüncesini desteklemektedir.

Dizinin 19:25 ile 19:30 dakikaları arasında Nisan, Songül'ün odasına gitmiş ve Songül'le konuşmaktadır. Nisan adadaki sistemin saçmalıktan ibaret olduğunu düşündüğünü aktarırken Songül bu duruma sinirlenir ve Nisan'a odasından

çıkmasını söylerken en son söylediği ‘Adım artık Sema’ diye bir cümle kurmaktadır. Songül’ün bu yaklaşımı geçmişteki kimliğinin veya tanımın terk edilmesi ve onun reddedilmesini, onun yerine yeni bir kimlik almasını ifade etmektedir. Burada Songül’ün adını değiştirmesi, eski kimlikten kopuşunu ifade ettiği üzere nihilistik bir yaklaşımı olduğunu göstermektedir. Songül’ün kendisine Sema adını vermesi, eski kimliğiyle olan bağını koparma ve kendini yeniden tanımlama çabasını simgelemektedir. Nihilizm perspektifinden bakıldığında, bu davranış, adların ve kimliklerin insanın kendine yüklediği geçici ve yapay anlamlar olduğunu ortaya koymaktadır. Eski adı ve geçmişi bir kenara bırakmak, bireyin varoluşuna yeni bir başlangıç yapma arzusunu ifade etmektedir. Songül’ün bu seçimi, geçmişten kurtulma ve toplumun dayattığı tanımlardan özgürleşme çabası olarak değerlendirilebilir. Bu, yalnızca bir isim değişikliği değil, aynı zamanda bireyin kendi anlamını yaratma yolunda eski yaşamını ve onun getirdiği tüm tanımları reddetmesi anlamına gelmektedir. Böylece, varoluşun özündeki anlamsızlığa karşı bireyin kendi anlamını oluşturma çabası, nihilizmin temel bir yansıması olarak görülmektedir.

Dizinin 21:55 ile 22:25 dakikaları arasında Azra ve Tufan bir araya gelip bir dizi konuşma yapıyor. Konuşma sırasında Azra; "Her şeyi tüketmeye o kadar alışmış ki burayı parayla şifa alıp gidebileceği bir dükkan sanıyor" diye bir cümle kullanmaktadır. Azra’nın burada modern tüketim toplumuna bir eleştirisi söz konusudur ve bu nihilist düşüncelerde sıklıkla yer almaktadır. Azra, Nisan’ın anlam arayışını bile tüketim odaklı bir şekilde ele aldığını ve bu tavırla gerçek bir anlam bulamayacağını ifade etmektedir. Azra’nın bu sözleri, modern toplumun tüketim odaklı yapısında insanın varoluşsal arayışları nasıl yozlaştırdığına dair bir eleştirisi söz konusudur. Nihilizmde, tüketim toplumunun sunduğu değerler ve anlamlar, genellikle yüzeysel ve geçici olarak değerlendirilmektedir. Azra’nın, Nisan’ın şifayı bile bir ürün olarak görmesini eleştirmesi, bireyin derin bir anlam bulma arayışını dahi tüketim alışkanlıklarıyla sınırlandırmasının bir yanılsama olduğunu ifade etmektedir. Bu, gerçek anlam ve varoluşsal tatminin, modern toplumun dayattığı maddi değerlerle sağlanamayacağına dair nihilist bir uyarı olarak yorumlanabilir. Azra, bu eleştirisiyle yalnızca Nisan’a değil, aynı zamanda anlam arayışını tüketim kültürünün kalıplarına sıkıştıran modern bireylere de eleştirisi söz konusudur.

Dizinin ikinci bölümünde nihilizmle ilişkendirilebilecek sahnelerin toplam süresi 112 saniyedir. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 5'tir. Bu kişiler; Nisan, Azra, Tufan, Meliha ve Songül'dür. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 6'dır. Bunlar; Adanın Kapısı, Adanın Etrafı, Tekne, Ada Bahçesi, Nisan'ın Odası ve Songül'ün Odasıdır. İkinci bölümde 6 kez varoluşsal nihilizm türünün, 4 kez metafizik nihilizm türünün ve 1 kez epistemolojik nihilizm türünün örnekleri görülmüştür. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm olmuştur.

3.6.4 Arayış Dizisinin Üçüncü Bölümü

Resim 3.6.3: Arayış Dizisinin Üçüncü Bölümünden Sahne

Kaynak: Disney+'ta Yayınlanan Arayış Dizisinin Birinci Bölümünden Alınmıştır.

Dizinin 3. bölümünde Nisan ile Fatoş akşam saatlerinde adanın kıyısında annelik ve annelik duygusu hakkında konuşmaktadır. Konuşmanın devamında ise dizinin 25:27 ile 25:54 dakikaları arasında Fatoş Nisan'a "Annelik bir mit bebeğim, masal masal" diye bir cümle kullanmaktadır. Fatoş'un Nisan'a yönelttiği "Annelik bir mit bebeğim, masal masal" sözü, toplumsal olarak inşa edilmiş değerleri ve kutsallaştırılmış kavramları eleştirmektedir. Fatoş, anneliğin doğuştan gelen bir içgüdü değil, kültürel bir anlatı olduğunu savunarak, nihilizmin özündeki anlam yitimi ve değerlerin aslında yapay olduğuna dikkat çekmektedir. Emil Cioran'ın nihilist bakış açısına göre, insanın inandığı tüm kavramlar aslında bir tür varoluşsal teselli mekanizmasıdır. Annelik de bu bağlamda, insanın biyolojik gerçeklikleri aşarak kendisine bir amaç atfetme çabalarından biri olarak görülmektedir. Fatoş, anneliğin içgüdüsel veya kutsal değil, sonradan inşa edilmiş bir hikâye olduğunu

öne sürerek, bu tür anlatıların köksüzlüğünü ortaya koymaktadır. Fatoş'un "Annelik bir mit" söylemi, nihilizmin temel argümanları ile doğrudan örtüşmektedir. Çünkü geleneksel değerlerin sorgulanması, anlamların göreceliliği ve insanın kendisine atfettiği rollerin anlamsızlığı gibi nihilist unsurlar, bu ifadede kendini göstermektedir. Nihilist bir bakış açısıyla, anneliğin doğuştan gelen bir gerçeklik değil, kültürel bir anlatı olduğu düşüncesi, bireyin kendini ve toplumun ona dayattığı kimlikleri yeniden sorgulamasını gerektirecektir. Bu bağlamda, Fatoş'un söylemi yalnızca annelik kavramını değil, genel anlamda insanın kendisine yüklediği değerleri ve anlamları da hedef almaktadır. Nihilizm, insanın geleneksel anlamlandırma çabalarını reddetmekte ve her kavramın aslında insan eliyle yaratılmış, göreceli ve değişken olduğuna vurgu yapmaktadır. Bu perspektiften bakıldığında, annelik içgüdü, fedakârlık ya da koşulsuz sevgi gibi kavramlar da yalnızca birer sosyal kurgu olarak görülmektedir. Bu noktada Friedrich Nietzsche'nin "değerlerin yeniden değerlendirilmesi" fikri devreye girmektedir. Nietzsche, toplumun kutsal olarak gördüğü değerlerin aslında insanlar tarafından yaratıldığını ve bu değerlerin sorgulanmadan kabul edilmesinin bireyin özgürlüğünü kısıtladığını savunmaktadır. Fatoş'un 'Annelik bir mit' söylemi de bu tür bir sorgulamanın ürünüdür; toplumsal anlatıların doğuştan gelen değişmez hakikatler olmadığını vurgulayarak, bireyin kendi anlamını yaratma isteğini ön plana çıkarmak istemektedir.

Dizinin 3. bölümünde Tufan, Nisan'a "ya kal ya da git" der. Lakin Nisan gitmek istemediğini söyler. Bunun üzerine Tufan, "gitmek istemiyorsun ama burada da değilsin" der. Daha sonrasında ise Nisan, kızgın bir ifadeyle dizinin 40. saniyesi ile 50. saniyesi arasında "Ne yapmamı istiyorsun, sana biat mı edeyim? Soyun dediğinde soyunayım, elini kaldırdığında da gideyim mi?" diye cümle kurmaktadır. Nisan karakterinin önceki bölümlerde bu tarıkata güvenmediğini ve oradaki oluşuma karşı durduğu artık izleyici tarafından bilinmektedir. Nisan'ın bu isyanı, tam da bu anlam yaratma sürecine karşı duyduğu varoluşsal çıkmazı temsil etmektedir. Varoluşsal nihilizm türünün temel kavramlarından biri kişinin kendi anlamını yaratmasıdır. Ancak bu cümlelerde kişi kendi anlamını bulmak yerine, başkalarının ona ne yapması gerektiğini ifade etmektedir. Nisan'ın bu ana kadar buradaki durumları reddetmesi varoluşsal nihilizm türüne örnek gösterebilir. Nisan'a göre, var olan seçenekler yalnızca otoritenin sunduğu yapay seçimlerden

ibarettir ama Nisan’a göre gerçek özgürlük, Tufan gibi bir otorite figürüne boyun eğmektense, kendi yolunu çizmektir. Nisan’ın bu isyanı Friedrich Nietzsche’nin nihilizm anlayışı çerçevesinde değerlendirilirse, Nisan’ın tepkisi köle ahlakına duyulan bir başkaldırı olarak gösterilebilir. Zira Nietzsche, otoriteye ve dogmalara kayıtsız şartsız itaatin, bireyin özgün kimliğini kaybetmesine neden olduğunu savunmaktadır. Nisan’ın, kendisinden beklenen teslimiyete karşı çıkışı, nihilizmin bireyin benliğini ve özgürlüğünü koruma çabasıyla doğrudan ilişkilidir. Onun bu söylemi, mevcut düzeni ve Tufan’ın temsil ettiği otoriter yapıyı sorgularken, aynı zamanda nihilizmin temel bir prensibini, yani tüm önceden belirlenmiş anlamlarını ve kurallarını da reddetmektedir. Üstelik pasif nihilizm bireyin çaresizlik içinde her türlü anlamı reddetmesini temsil ediyorsa, aktif nihilizm mevcut anlamları yıkıp yeni bir varoluş inşa etme çabasını içermektedir. Buradan yola çıkarak Nisan’ın otoriteye karşı çıkışı, bu bağlamda aktif nihilizme ilk adımı olarak yorumlanabilir.

Dizinin 3. bölümünde Tufan, kamptaki insanlarla birlikte otururken Nisan oraya gelir ve “bana şifa vermeni istiyorum” der’ ve diyaloglar şekillenmeye devam eder. Dizinin 01:35 ile 01:40 dakikaları arasında ise Tufan Nisan’a “senin kötü bir haber duyacak halin kaldı mı? Acı çeken bir ağaç, hayvan, insan, dağ, taş görececek halin kaldı mı? Açlıktan ölen çocukları, yanan ormanları, zehirlenen hayvanları, intihar eden anneleri görececek halin kaldı mı?” diye bir cümle kurmaktadır. Bu cümlelerde dünya, mutlak bir kaos ve acı yeri olarak aktarılmaktadır. Nihilizmdeki varoluşun anlamsız olduğu düşüncesi bu cümlelerden çıkarılabilecek sonuçlardan biridir. Ayrıca, “görmeye halin kaldı mı?” Sorusu kişinin artık tepki veremez hale geldiğini ifade etmektedir. Tufan’ın sözleri, dünyanın acı, yıkım ve anlamsızlık üzerine kurulu olduğunu ifade eden yaklaşımları içermektedir. Onun Nisan’a yönelttiği, “senin kötü bir haber duyacak halin kaldı mı?” sorusu, insanın olaylar karşısında hissizleşmesini sorgular niteliktedir. Tufan’ın sözleri, dünyada var olan kötülükler karşısında duyarlılığını yitiren bireyin içinde bulunduğu nihilistik bir çıkmazı betimlemektedir. ‘Açlıktan ölen çocuklar, yanan ormanlar, zehirlenen hayvanlar, intihar eden anneler’ gibi imgeler hem ahlaki çöküşü hem de doğanın ve insanlığın kaçınılmaz bir yıkıma sürüklendiği düşüncesini pekiştirmektedir. Tufan’ın bu ifadeleri pasif nihilizme yakın durmaktadır. Pasif nihilist birey, yaşamın anlamsızlığını kabul eder ve bu durum karşısında bir eylemsizlik içinde kalmaktadır. Tufan’ın Nisan’a yönelttiği sorular, yaşama karşı duyulan tükenmişliği açıkça

gözler önüne sermektedir. Nietzsche'ye göre bu tip bir nihilizm, bireyin varoluşsal gücünü ve iradesini yok ederek onu çaresizliğe itmektedir. Genel anlamda Tufan'ın bu ifadeleri nihilizmin umutsuzluk, anlamsızlık ve duyarsızlık yönleriyle örtüşmektedir.

Dizinin 3. bölümünde tarikat lideri Tufan, Nisan'a teslim olup adaya ayak uydurması için bir dizi konuşma yapmaktadır. Tufan, Nisan'ın etrafında dönerek söylemlerine devam ederken dizinin 02:10-02:22 dakikaları arasında “Biraz huzur, bir gram konfor için hayatını, ruhunu, kalbini satmak mı?” diye eksilteli bir cümle kullanıp Nisan'a asıl değerli olan benlik durumlarını değersiz şeyler uğruna satmak mı istiyorsun demek istemiştir. Ruhunu ve hayatını, küçük bir konfor karşılığında feda edebilen insanların kendini nihilist birey olarak görmesi daha olasıdır. Çünkü nihilizm bir yandan da ahlaki değerlerin özünde boş olduğu fikrine dayanmaktadır. Tufan, bireyin rahatlık ve güven uğruna öz benliğinden ve kimliğinden ödün vermesini eleştirirken, aslında varoluşun özüne dair bir eleştiri yapmaktadır. Bu söylem özellikle modern insanın anlam arayışında içine düştüğü varoluşsal boşluğa işaret etmektedir. Günümüz toplumlarında bireyler, konfor ve güvenlik arayışı içinde öz değerlerinden ve kimliklerinden taviz vermektedir. Tufan'ın ifadeleri, bu durumun bir eleştirisi olarak görülmektedir.

Dizinin 3. bölümünde Nisan bahçeden topladığı mahsulleri mutfağa götüreceken Emin adlı karakterle karşılaşmaktadır. Emin, “Boş ver şimdi mutfağı gel biraz konuşalım seninle” dedikten sonra dizinin 10:42 ile 11:03 dakikaları arasında “bak şimdi bir şey söyleyeceğim sana. Bebeğini sen öldürmedin. Onu Allah verdi, Allah aldı. Kimse öyle düşünerek, aklından geçirerek, işte yok enerji göndererek bilmem ne yaparak bir canı alamaz. Allah her şeye kadirdir. Bu kadar basit” diye bir cümle kullanmaktadır. Emin, olayların ilahi bir irade doğrultusunda gerçekleştiğini savunarak bireyin iradesini ve sorumluluğunu arka plana atmaktadır. Nihilist bir perspektiften değerlendirildiğinde ise bu söylem, insanın kendi varoluşu üzerindeki kontrolünü yitirdiği bir çaresizlik hali olarak görülmektedir. Burada Emin yaşanan bu durumun insan eylemlerinin bir etkisi olmadığı, tüm olayların zaten belirlenmiş olduğunu söylemektedir. Bu, nihilizmin özgür iradenin bir illüzyon olduğu görüşüne yakın bir anlayış olmakla birlikte özgür iradenin reddini içermektedir. Emin'in sözlerinde görülen bu yaklaşım, varoluşsal nihilizmle de

ilişkilendirilebilir. Jean-Paul Sartre ve Albert Camus gibi varoluşçu düşünürler, insanın kendi anlamını yaratması gerektiğini savunurken, Emin'in ifadeleri bu fikrin tam tersini öne sürmektedir: İnsan ne yaparsa yapsın, sonuç değişmez; dolayısıyla bireysel irade bir anlam taşımaz. Bu düşünce, bireyi edilgen bir konuma iterek, yaşam karşısındaki sorumluluklarını da ortadan kaldırmaktadır. Bu noktada, nihilizmin ahlaki boyutu da devreye girmektedir. Eğer bireyin eylemleri hiçbir şeyi değiştiremiyorsa, o halde ahlaki sorumluluk da anlamsız hale gelir. Emin'in söylemi, insanın eylemlerinin sonuçları üzerindeki etkisini tamamen reddettiği için, ahlaki nihilizmin de varlığı söz konusudur. Bu bakış açısı, bireyin yaşadığı suçluluk, pişmanlık veya vicdan azabının da anlamsız olduğu izleyicilere aktarılmaktadır. Bireyin kader üzerinde hiçbir etkisinin olmadığına dair bu düşünce, nihilist açıdan bakıldığında, insanın çaresizliği ve dünyadaki olaylara yabancılaşmasıyla sonuçlanması çok olasıdır. Bu noktada asıl soru, Nisan'ın bu edilgenliği kabullenip kabullenmeyeceği, yani pasif nihilizme mi yoksa anlam yaratmaya yönelik bir arayışa mı yöneleceğidir.

Dizinin 3. bölümünün sonlarına doğru Nisan, Emin ve Meliha mutfakta mahsulleri işlerken aralarında bir takım soru-cevaplar dönmektedir. Nisan, oradakilere “hiç mi merak etmiyorsunuz ya ne oluyor ülkede. Savaşlar iklimler...” Emin soruya konu dışı bir cevap verdikten sonra Meliha ise dizinin 49:33 ile 49:39 dakikaları arasında “Ben 2 senedir haber okumadım, izlemedim. Ne kaybettim? Hiçbir şey” diye bir cümle kullanmaktadır. Meliha'nın bu sözü, hem bilgiye ve hakikate duyulan inancın hem de bireyin toplumsal sorumluluklarını reddettiği nihilizm biçimini izleyicilere örneklemektedir. Bu söylem özellikle ahlaki nihilizm, varoluşsal nihilizm ve epistemolojik nihilizm bağlamında değerlendirilebilir. Ahlaki nihilizm, evrensel ahlaki değerlerin olmadığını ve bireyin eylemlerinin doğrudan bir anlam taşımadığını savunmaktadır. Meliha'nın küresel meseleleri takip etmemesi, ahlaki bir sorumluluk duymadığını ve dünyada olup bitenlere kayıtsız kalmayı seçtiğini göstermektedir. Varoluşsal nihilizm, bireyin varoluşunun içsel bir anlam taşımadığını ve yaşamın kendiliğinden bir değerinin bulunmadığını öne sürmektedir. Buradan hareketle Meliha'nın ‘Ne kaybettim? Hiçbir şey’ ifadesi, dünyadaki olayların bireyin varoluşunu etkilemediğine dair bir inanç içermektedir. Eğer hiçbir bilgi veya dış dünya gelişmesi bireyin yaşamına anlam katmıyorsa, o zaman birey bunlardan tamamen soyutlanabilir. Ayrıca bu bakış açısı, Albert

Camus'un "absürt" kavramıyla da ilişkilendirilebilir. Çünkü Camus, insanın anlamsız bir dünyada anlam arayışına girdiğini, ancak bu çabanın kaçınılmaz olarak başarısızlığa mahkûm olduğunu savunmaktadır. Meliha'nın tutumu, varoluşsal bir teslimiyeti temsil etmektedir.

Son olarak epistemolojik nihilizm, bilginin güvenilirliği ve anlamlılığı konusunda radikal bir şüphecilik içermektedir. Meliha, geleneksel bilgi ve haberdar olma zorunluluğunu anlamsız bularak epistemolojik nihilizm türünün örneği sayılabilecek bir cümle kurmuştur.

Dizinin üçüncü bölümünde nihilizm düşüncesinin temsili olarak nitelendirilebilecek sahnelerin toplam süresi 81 saniyedir. Bu sahnelerde yer alan karakterler Nisan, Tufan Emin, Fatoş, Meliha ve kamptaki diğer insanlardır. Sahnelerin geçtiği ortam sayısı ise 3'tür. Bunlar; adanın bahçesi, adanın içi, mutfaktır. Üçüncü bölümde toplam 5 kez varoluşsal nihilizm türünün 1 kez epistemolojik nihilizm 1 kez ahlaki nihilizm ve 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizmdir.

3.6.5 Arayış Dizisinin Dördüncü Bölümü

Dizinin 4. bölümünde Nisan ve Tufan merak ettiği şeyleri birbirlerine sormaktadır. Bu sırada Tufan dizinin 14:38 ile 14:47 dakikaları arasında Nisan'a "Benim ne olduğum ya da buradaki insanların ne olduğuyla ilgili ne düşündüğün umurumda değil, önemli de değil" diye bir cümle kurmaktadır. Tufan'ın bu cümlesi, nihilizmin temel dayanaklarından biri olan anlamın yokluğu ve bireyin düşüncelerinin evrensel bir değer taşımadığı fikrini yansıtmaktadır. Özellikle varoluşsal nihilizm bağlamında değerlendirildiğinde, bu ifade bireyin kendisi ve çevresindeki insanlar hakkında başkalarının düşüncelerini önemsiz görmesiyle, genel olarak tüm değerlerin ve yargıların anlamsız olduğu görüşüne bağlanmaktadır. Özellikle Friedrich Nietzsche'nin "değerlerin yeniden değerlendirilmesi" fikri çerçevesinde ele alındığında, bu cümledeki umursamazlık, yalnızca kişisel bir ilgisizlik değil, aynı zamanda var olan anlam sistemlerine ve değerlere yönelik bir meydan okuma olarak da görülmektedir. Tufan, başkalarının kendisine ya da diğer insanlara dair düşüncelerini önemsiz bularak, toplumun dayattığı anlam mekanizmalarını reddetmektedir. Böylece birey, kendisini bir anlam boşluğunda

konumlandırmakta ve herhangi bir dışsal yargının belirleyiciliğini reddederek nihilist bir tavır sergilemektedir. Sonuç olarak, Tufan'ın bu ifadesi, nihilizmin bireyin kendisi ve çevresiyle kurduğu ilişkide nasıl bir anlam yitimi yarattığını açıkça göstermektedir. Başkalarının düşüncelerini ve yargılarını reddetmesi, yalnızca bireysel bir kayıtsızlık değil, aynı zamanda toplumsal değerlerin ve anlam sistemlerinin geçiciliğine yönelik bir farkındalığı da yansıtmaktadır. Tufan'ın bu yaklaşımı, modern bireyin anlam arayışındaki çıkmazlarını ve toplumsal normların zorunluluğunu sorgulayan bir duruş olarak okunabilmektedir.

Dizinin bu bölümünde Tufan ve Nisan, Zeren'i ziyaret ettikten sonra birlikte yürümeye devam ederken Tufan, 16:57 ile 17:15 dakikaları arasında Zeren'in durumuyla ilgili olarak Nisan'a "Biz kimseyi önceki hayatlarına, geçmişine göre değerlendirmiyoruz. Hayat hep aynı insan olmak için çok uzun değil mi? Sen de buraya başka bir insan olmak için gelmedin mi? O yüzden kim olduğunu değil, kim olmak istediğini soruyoruz" diye bir cümle kullanmaktadır. Tufan'ın bu sözleri, nihilizmin bireysel kimlik ve anlam kavramlarına yönelik sorgulayıcı tutumunu yansıtmaktadır. Özellikle varoluşsal nihilizm bağlamında değerlendirildiğinde, geçmişin bireyi tanımlayan mutlak bir gerçeklik olmadığı, kimliğin değişken ve yeniden inşa edilebilir olduğu fikri öne çıkmaktadır. Nihilist düşünce, insanın doğuştan belirlenmiş bir benlik taşımadığını ve kimliğin yalnızca bireyin seçimleri doğrultusunda şekillendiğini savunmaktadır. Tufan'ın ifadeleri, bireyin kendi varlığını özgürce inşa edebileceği fikrini ortaya koyarken, aynı zamanda kimlik ve anlamın toplumsal normlar ya da geçmiş deneyimlerle mutlak bir şekilde belirlenemeyeceğini vurgulamaktadır. Bu düşünce, nihilizmin geleneksel kimlik algılarına yönelik eleştirisini gözler önüne sererek bireyi, anlamın olmadığı bir dünyada kendi varoluşunu yaratma sorumluluğuyla yüzleşmeye davet etmektedir. Sonuç olarak, Tufan'ın sözleri, nihilizmin kimlik ve varoluş kavramlarına yönelik radikal yaklaşımını ortaya koymaktadır. Nihilizm, bireyin geçmişine veya toplumun ona biçtiği rollere bağlı bir benlik taşımadığını savunmaktadır. Bu bakış açısına göre insan, önceden belirlenmiş bir anlamdan yoksundur ve kendini sürekli yeniden tanımlamak zorundadır. Tufan'ın vurguladığı gibi, geçmiş bir belirleyici değil, ancak bireyin kendisinden sıyrılabilceği bir gölgedir. Bu anlayış, kimliğin aslında bir yanılsama olduğunu ve bireyin yalnızca kendi seçimleriyle varlık kazandığını düşündüren nihilist bir boşluk yaratmaktadır. Ancak bu boşluk, anlamın

yokluğu karşısında bireyin kendisini var etme zorunluluğunu da beraberinde getirmektedir. Bu da insanı, kaçınılmaz bir hiçlik bilinciyle yüzleşmeye itmektedir.

Dizinin 4. bölümünün ortalarında Tufan ve Nisan birlikte adadan ayrılıp İstanbul'da adanın sahibi olan Cem karakteri ile görüşmeye gitmektedir. Nisan Cem'e durumlarını anlatırken dizinin 31:02 ile 31:12 dakikaları arasında “O insanlar, biz, koskoca şehirde; İstanbul'da gidecek hiçbir yer bulamayan yapayalnız insanlar” diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın bu sözleri, nihilizmin bireyin toplum içindeki yerini ve varoluşsal yalnızlığını nasıl ele aldığını gösteren çarpıcı bir ifade olarak karşımıza çıkmaktadır. Nihilizm, insanın dünyada köksüz ve yönsüz olduğunu, varoluşun herhangi bir özsel anlam taşımadığını savunmaktadır. Nisan'ın “koskoca şehirde gidecek hiçbir yer bulamayan yapayalnız insanlar” vurgusu, bireyin modern dünyada anlam ve aidiyet duygusunu yitirdiğine işaret etmektedir. Özellikle varoluşsal nihilizm çerçevesinde değerlendirildiğinde bu sözler, bireyin kendisini büyük bir şehir içinde bile tamamen yabancı ve aidiyetsiz hissetmesini, insanın çevresinde fiziksel olarak var olmasına rağmen varoluşsal bir boşluk içinde kaybolmasını yansıtmaktadır. Bu bağlamda, Nisan'ın sözleri, nihilizmin insanın yalnızlığına dair sunduğu karamsar tabloyu gözler önüne sererken, aynı zamanda bireyin kendisine dışsal bir anlam atfedemediği sürece, kalabalıklar içinde bile yapayalnız kalacağını vurgulamaktadır. Sonuç olarak Nisan'ın bu sözleri, nihilizmin insanın yalnızlığına ve köksüzlüğüne dair ortaya koyduğu varoluşsal çıkmazı gözler önüne sermektedir. Birey, anlamın olmadığı bir dünyada, yalnızca fiziksel varlığıyla değil, aynı zamanda içsel bir boşluk duygusuyla da baş başadır. İstanbul gibi devasa bir şehirde bile hiçbir yere ait olamamak, nihilizmin bireyin aidiyet arayışını nasıl geçersiz kıldığını izleyiciye göstermektedir. Nihilist perspektiften bakıldığında, bu durum insanın yalnızca toplum içinde değil, tüm yaşamı boyunca süregelen bir anlam eksikliğiyle mücadele ettiğini göstermektedir.

Dizinin 4. bölümünde Nisan ve Tufan konuşurken Azra gelip onlara “Herkes bizi konuşuyor, İstanbul’un dibinde fuhuş yuvası, iğrenç tarikat gibi cümleler kurmuşlar bize” demekte ve telefonda bu konuşulanları Nisan’a ve Tufan’a göstermektedir. Azra tüm bu olanları Nisan’ın üzerine yıkmaya çalışırken Tufan araya girmekte ve dizinin 18:55 ile 19:02 dakikaları arasında “Demek ki bunları da yaşamamız gerekiyormuş” diye bir cümle kullanmaktadır. Tufan’ın bu sözü, nihilist karakterlerin olaylara yönelik kaderci ve anlamsızlık temelli bakış açısını yansıtmaktadır. Bu ifade, yaşanan olayların herhangi bir yüksek amaç ya da ahlaki değer taşımadığını işlemektedir. Nihilist bakış açısına göre, insan deneyimleri rastlantısaldır ve bu deneyimlere yüklenen anlamlar yalnızca bireyin algısına bağlıdır. Özellikle varoluşsal nihilizm çerçevesinde değerlendirildiğinde, Tufan’ın sözleri, olayların içsel bir amacı veya nihai bir anlamı olmadığını kabul eden bir kayıtsızlık tavrı taşımaktadır. İnsan, yaşadığı olayları anlamlandırmaya çalışsa da, nihayetinde bu çaba boşuna olabilir; çünkü yaşananlar ne adaletin ne de ahlaki bir düzenin parçasıdır. Tufan’ın yaklaşımı, Albert Camus’nün absürt felsefesiyle de örtüşmektedir; hayatın içinde anlam aramak boş yere bir uğraş olabilir ve en sağlıklı yaklaşım, olayları olduğu gibi kabul edip onlara herhangi bir mutlak anlam atfetmemektir. Sonuç olarak, Tufan’ın sözleri, nihilizmin yaşanan olaylara dair kaçınılmaz bir anlamsızlık ve kaçınılmazlık durumunu ortaya koymaktadır. Nihilizm, evrende önceden belirlenmiş bir düzen veya amaç bulunmadığını savunduğundan, Tufan’ın ifadesi de bu rastlantısallığı kabullenişin bir yorumudur. Bu bakış açısına göre, olaylar ne adaletin ne de bireysel çabanın sonucu olarak gerçekleşir; yalnızca olur ve geçerler. Tufan’ın sözleri, bireyin yaşadığı deneyimlere anlam yükleme çabasının boşuna olduğunu ve insanın, varoluşun özündeki boşluğu kabullenmek zorunda olduğunu gözler önüne sermektedir.

Dizinin 4. bölümünde ada ifşa olduktan sonra adanın etrafına gelen bir grup insan adada ne olup bitiyor diye bakarken Fatoş adlı karakter bu duruma çok sinirlenir ve dizinin 20:40 ile 20:50 dakikaları arasında "Allah kahretsin, Allah belasını versin, biz kurtulamayacak mıyız bunlardan ya? Rahat bırakın bizi” diye bir cümle kullanmaktadır. Fatoş’un bu sözleri, nihilizmin insanın varoluşsal sıkışmışlığı ve kaçış arayışı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Burada Fatoş, dış dünyadan gelen baskıyı lanetlerken, aynı zamanda bir tür çaresizlik duygusunu

da dile getirmektedir. Nihilist bakış açısına göre, birey ne kadar kaçmaya çalışırsa çalışsın, kendisini çevreleyen anlamsızlık ve dayatmalar karşısında tam anlamıyla özgürleşemez. İnsan, anlamdan yoksun bir dünyada her ne kadar kaçış yolları arasa da, dışsal güçler ve toplumsal yargılar bireyin varoluşsal sıkışmışlığını sürekli hatırlatır. Sonuç olarak, Fatoş'un tepkisi, nihilizmin bireyin çaresizliğini ve anlam arayışının boşunalığını nasıl ortaya koyduğunu göstermektedir. İnsan, kendi varoluşunu şekillendirmeye çalışsa da, çevresindeki anlamsızlık ve toplumun dayattığı yargılar kaçınılmaz bir şekilde ona ulaşır. Nihilizm açısından bakıldığında, bireyin dış dünyaya karşı gösterdiği her tepki, özünde boş bir çabadır; çünkü hiçbir isyan, hiçbir kaçış, varoluşun temelindeki anlamsızlığı ortadan kaldırmaz. Fatoş'un sözleri, bireyin içinde bulunduğu çıkmazın bir ifadesi olarak yorumlanabilir. Çünkü insan, var olduğu sürece bu boşluk ve belirsizlikle yüzleşmek zorundadır.

Dizinin 4. bölümünde Nisan, Cem Bey'e adadaki durumları anlatırken Cem Bey'in empati kurması adına dizinin 31:25 ile 31:40 dakikaları arasında "Siz bu muhteşem plazada koltuğunuzda hayatınızın mükemmel olduğunu sanıyorsunuz ama bir kere benim söylediğim şeyleri yaşasanız ne demek istediğimi o kadar iyi anlarsınız ki. Ben bir daha adaya dönmeyeceğim. Ben yaptıklarımın bedelini ödeyeceğim. Ama eski Nisan olur muyum bilmiyorum." diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın sözleri, nihilizmin temelinde yatan varoluşsal sorgulamayı ve yaşamın anlamına dair derin bir belirsizliği içinde barındırıyor. Onun yaşadığı deneyimler, hayatın sadece dışsal başarılar ve konfor üzerinden değerlendirilemeyeceğini gösterirken, aynı zamanda bir tür varoluşsal boşluğa da işaret ediyor. "Ama eski Nisan olur muyum bilmiyorum." ifadesi, nihilizmin birey üzerindeki etkisini açıkça ortaya koyuyor. Çünkü bu, kimliğin ve anlamın zaman içinde değişebileceği, hatta tamamen kaybolabileceği fikrini de içinde barındırmaktadır. Sonuç olarak, Nisan'ın yaşadığı dönüşüm, nihilizmin insan zihninde yarattığı kaçınılmaz sorgulamayı gözler önüne sermektedir. Anlam, yalnızca biz ona inanırken var olur; ancak bu inanç bir kez sarsıldığında, geriye hiçbir şeyin mutlak bir değeri olmadığı gerçeği kalır. Belki de bu yüzden Nisan, eski benliğine geri dönemeyeceğini hissetmektedir.

Dizinin dördüncü bölümünde toplam 69 saniye nihilizm ile ilgili sahneler yer almıştır. Bu sahnelerde görülen karakterler Nisan, Tufan, Cem, Azra, Fatoş ve ayrıca adayı basan insanlar'dır. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 4'tür.

Bunlar; adanın içi, Cem'in holding odası, adanın limanı, adanın etrafıdır. Dördüncü bölümde 5 kez varoluşsal nihilizmin, 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizm olmuştur.

3.6.6 Arayış Dizisinin Beşinci Bölümü

Dizinin 5. bölümünün girişinde Nisan, telefonda takipçilerine video çekerken bir yandan çeşitli insanlar, figürler o sese görüntü olarak eşlik etmektedir. Nisan'ın nihilizmin yansımaları bağlamında kurduğu cümleler dizinin 00:00:46-06:47 dakikaları arasında geçmektedir. Bu kısımda “Neredesin, kalabalık bir caddede ev gibi hissetmediğin evin. Sevgisiz evliliğinde, tırışkadan aşkın, yalnız kalmamak için yaşadığın ve daha beter yalnız hissettiğin ilişkide, canını yakan işte, harcanıp gittiğini bildiğin ömründesin. Kabul görmediğin, dışlandığın, para için katlandığın, kalbini hep sakladığın, sevilmediğin, hep alıp hiç vermeyen ruhunu paramparça eden dallarının kırıldığı, çiçeklerinin ezildiği, gidecek hiçbir yerinin kalmadığı, hayallerinin yıkıldığı o yerde misin? Kıskançlığın kuyularında, yalnızlığın soğukluğunda, bir ölünün soluğunda, hep o buz gibi kış gününde misin, neredesin? Hiçbir sözün avutmadığı, acı çektiğini kimsenin bilmediği o yerde misin? Yangın sonrası bir ormanda, zehir akan bir ırmakta, acı çeken bir hayvanın gözlerinde mi neredesin? Ağla gözyaşların tükenene kadar. Seni ancak mutsuzluğun kurtarabilir. Sonra umutsuzluğundan uyan, gözyaşlarını sil. Tanrı seni unutmadı, terk etmedi. Acılarına karşılık vaat edilen bir cennet var. Kalbine güven, orada bir yerde. Sen yeter ki gözlerini aç, sislerin ardındaki o yola bir şans ver. Yeniden bağ kurabilmek güvenmek ve sevmek için. Bitmeyen gecelerin şafağı, şehir ışıklarında kaybolan yıldızlar gibi. Bu duyduğun sesler senin değil. Kim konuşuyor? Kim sana ayıp, günah, yapamazsın, zevk alamazsın diyor? Kim sana dur, sevmek, kaç diyor? Sustur onları ve kalbinin söylediklerini duy. Aç gözlerini. Geldik. Kıyı görüldü. Derin bir suya dalar gibi bırak kendini ve hatırla aşk orada. Aşkta kaybolmak, erimek ve biz olmak için sadece hatırla. Vakit geldi. Her neredesin orada olduğunu bil. Kimsesizliğinde boğulma. Kabul göreceksin, sevinecek, değer göreceksin. Mutluluk yok tek başına. Umut var, cennet var neredesin?” diye bir dizi monolog yayınlamaktadır. Nisan'ın bu sözleri, nihilizmin farklı yönlerini içinde barındıran güçlü bir varoluşsal monolog niteliğinde olduğu ifade edilebilir. Her bir cümle insanın modern dünyadaki yalnızlığına, anlam arayışına, hayal kırıklıklarına ve

işsel boşluğa dokunmaktadır. Bu metin nihilizm açısından analiz edilecek olursa monologda 6 farklı cümle ön plana çıkmaktadır: Bunlardan ilki "Neredesin? Kalabalık bir caddede ev gibi hissetmediğin evin..." Nisan burada, bireyin içinde yaşadığı dünyaya ait hissetmeme durumunu dile getirmektedir. Ev, klasik anlamda güvenin ve aidiyetin sembolüdür; ancak burada, evin bile bir yabancılık hissi yarattığı vurgulanmaktadır. Bu, varoluşçu nihilizmin merkezinde yer alan yabancılaşma kavramını izleyicilere çağrıştırmaktadır. Birey, toplum içinde var olmasına rağmen kendini hiçbir yere ait hissetmemektedir. İkincisi, "Sevgisiz evliliğinde, tırışkadan aşkın, yalnız kalmamak için yaşadığın ve daha beter yalnız hissettiğin ilişkisinde..." Bu cümlede Nisan, insanın sahte duygusal bağlarla varoluşsal boşluğu doldurmaya çalışmasını anlatmaktadır. Nihilizm, aşkın veya ilişkilerin gerçek bir anlamı olup olmadığını sorgulamaktadır. İnsan, sırf yalnız kalmamak için bir ilişkiye girdiğinde, aslında daha derin bir yalnızlık hissetmektedir. Bu da, nihilizmin insan ilişkileri üzerindeki yıkıcı etkisini bizlere göstermektedir. Duygusal bağlar, sadece geçici bir tesellidir ve nihayetinde gerçek bir anlam taşımamaktadır. Üçüncüsü "Canını yakan işte, harcanıp gittiğini bildiğin ömründesin..." Burada Nisan, hayatın bir değer taşımadığı ve bireyin zamanla sadece tükenmekte olduğu fikrini işlemektedir. Nihilizme göre insan, kaçınılmaz şekilde ölüme doğru ilerlerken yaşadıklarının anlamlı olup olmadığını bile sorgulamaktadır. Bir ömür boyu çalışmak, çabalamak, toplumsal beklentilere uymak... Tüm bunlar, bir gün gelip yok olacağını bilen insan için ne ifade edebilir? Eğer sonuç hep aynıysa, bu uğurda verilen emeklerin ne anlamı vardır? Gibi sorular izleyicilere empoze edilmektedir. Dördüncüsü "Kabul görmediğin, dışlandığın, para için katlandığın, kalbini hep sakladığın..." Nihilizm, toplumun birey üzerindeki baskısını da eleştirmektedir. Günümüzde birey, sürekli bir kabul görme ihtiyacı içindedir. Ancak çoğu zaman bu çaba sonuçsuz kalır ve kişi, kendini topluma uyum sağlamak için olduğundan farklı biri gibi göstermektedir. Kişinin kendini olduğundan farklı biri gibi gözüktürme durumu Saydam-Postmodern nihilizm türünde karşımıza çıkmaktadır. Saydam-Postmodern nihilizm, bireyin özüne dair bir iç yolculuktan kaçınmasını, sürekli yeni imajlar yaratmasını konu edinmektedir. Fakat bu süreçte, kişi kendi öz benliğinden uzaklaşmaktadır. Nisan'ın sözlerinde de bu yabancılaşma açıkça hissedilmektedir: Para için katlanılan işler, gizlenen duygular ve samimiyetsiz ilişkiler... Hepsi, bireyin özgünlüğünü kaybetmesine yol açmaktadır. Beşincisi "Zehir akan bir ırmakta, acı çeken bir hayvanın gözlerinde mi

neredesin?" Burada Nisan, dünyanın kaçınılmaz bir çöküş içinde olduğu fikrini işlemektedir. Nihilizm, insanın sadece kendisinin değil, yaşadığı dünyanın da bir yok oluşa sürüklendiğini savunmaktadır. Doğa kirlenmekte, hayvanlar acı çekmekte, dünya giderek kötüleşmektedir. Bu felaket senaryosu içinde anlam arayışının bir noktada çaresizlikle sonuçlanacağını izleyicilere aktarmaktadır. Altıncısı ise "Sustur onları ve kalbinin söylediklerini duy. Aç gözlerini. Geldik! Kıyı görüldü" cümlesidir. Nisan'ın bu cümlesi onun hiçliği ve anlamsızlığı aşma çabasının bir yansıması olarak görülebilir. Evet, belki her şey anlamsızdır. Ancak bu, insanın tamamen boşlukta yaşamak zorunda olduğu anlamına gelmeyeceğini vurgulamakla birlikte birey, kendi anlamını oluşturabilir, yeni bir başlangıç yapabilir. Tıpkı kıyıya varan bir yolcu gibi, karaya çıkmanın mümkün olacağını izleyicilere empoze etmektedir. Bu noktada, izleyicilerin seçimi belirleyici olacaktır. Ya kaybolmayı kabul edip tamamen boşluğa düşecek ya da varoluşuna yeni bir yön verecektir.

Dizinin 5. bölümünde Cem adaya gelmiştir ve adayı gezerken Nisan Cem'e eşlik etmektedir. Cem Nisan'a adada geçmişte yaşanan olayları aktarırken dizinin 17:06 ile 17:13 dakikaları arasında Nisan; "Yani bilmiyorum, gerçek adı o mu? Biz buraya geldikten sonra kendimize bir isim seçiyoruz" diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın bu sözleri, kimlik ve anlamın belirsizliğini vurgulayan nihilist bir sorgulamaya kapı aralamaktadır. "Gerçek adı o mu?" sorusu, bireyin kim olduğuna dair kesin bir gerçeğin var olup olmadığına dair derin bir şüphe barındırmaktadır. Nihilizm, isimler gibi kimliklerin de aslında rastgele ve değişken olduğunu ve bireyin kendi anlamını yaratmak zorunda olduğunu savunmaktadır. "Biz buraya geldikten sonra kendimize bir isim seçiyoruz." ifadesi, insanın kendi kimliğini şekillendirme çabasını izleyicilere göstermektedir. Nihilizm, bireyin öz kimliğinin bile mutlak olmadığını, içinde bulunduğu bağlamın bir ürünü olduğunu savunmaktadır. O halde, seçilmiş her yeni isim, insanın eski kimliğini reddettiği gerçeğiyle baş başa kalmaktayız. Eğer her birey, geldiği bu yerde yeni bir isim seçmek zorundaysa, belki de bu, kimliğin mutlak bir gerçeklik olmadığını, yalnızca geçici bir inşa olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, Nisan'ın sözleri, nihilizmin özünü oluşturan kimlik ve varoluş sorgulamasını derinleştirmektedir. Eğer isimler, benliğimizi şekillendiren mutlak gerçeklikler değil de yalnızca geçici kavramlarsa, o zaman insanın kendine yüklediği tüm anlamlar da aynı derecede değişkendir.

sonucunu izleyicilere aktarmaktadır. Nihilizm, kimliğin sabit ve özü itibarıyla anlamlı olmadığını, aksine, insanın varoluşuna rastlantısal şekilde tutunmaya çalıştığını öne sürmektedir.

Dizinin 5. bölümünün başında monolog şeklinde aktardığı cümleleri duyan kişilerden biri de Cem karakteridir. Cem adada Nisan ve Tufan ile birlikteyken bu monoloğun çok işe yaradığını, insanların fuhuş yuvası, iğrenç tarikat ifadelerinden sonra gelen bu monologla birlikte imrenilen hayat şekli olarak yorumlamıştır. Tüm bunların üzerine, Cem dizinin 13:05 ile 13:10 dakikaları arasında Nisan’a ve Tufan’a doğru “Hop bir algı operasyonu gördün mü? Tık hemen değişti” diye bir cümle kullanmaktadır. Cem’in bu cümlesi, gerçeklik algısının ne kadar kırılgan ve manipüle edilebilir olduğunu gözler önüne sermektedir. Nihilizm bağlamında ele alındığında, bu ifade, hakikatin nesnel bir gerçeklikten ziyade, yorumlarla, inançlarla ve algılarla şekillendiğini vurgulamaktadır. Eğer gerçek, yalnızca algıya bağlıysa, o zaman hiçbir şey mutlak bir anlama sahip değildir; her şey, içinde bulunduğumuz bağlam ve maruz kaldığımız anlatılar tarafından belirlenmektedir. Cem’in fark ettiği bu değişim, nihilist bir bakış açısından, insanların aslında kendi gerçekliklerini yaratıp ona inanma eğiliminde olduğunu göstermektedir. “Fuhuş yuvası” ve “iğrenç tarikat” gibi olumsuz etiketler, tek bir monoloğun ardından yerini “imrenilen hayat” fikrine bırakıyorsa, bu, insanın anlam ve değer yargılarının ne kadar oynak olduğunu izleyicilere kanıtlamaktadır. Nihilizm, tam da bu noktada devreye girerek, değerlerin ve doğruların mutlak olmadığını, yalnızca toplumsal anlatılar ve bireysel kabuller üzerine kurulu geçici yapılar olduğunu savunmaktadır. Sonuç olarak, Cem’in sözleri, yalnızca bir algı operasyonuna işaret etmekle kalmaz, aynı zamanda insanın gerçekliğe duyduğu inancın ne kadar kırılgan ve yanıltıcı olduğunu da izleyicilere aktarmaktadır. Eğer hakikat, dış koşullara, anlatılara ve bireysel algılara göre sürekli değişebiliyorsa, o zaman mutlak bir hakikatin varlığından söz etmek mümkün müdür? Nihilizm, insanın tutunduğu tüm anlamların, ahlaki yargıların ve sosyal yapıların zihinsel kurgular olduğunu savunmaktadır. İnsan, anlam arayışını sürdürse de, aslında hiçbir şeyin özünde kesin bir anlam taşımadığı gerçeğiyle yüzleşmek zorundadır. Cem’in gözlemlediği bu ani değişim, bize gösterir ki, değer yargıları ve inanç sistemleri yalnızca bir anlatının gücüyle şekillenebilir ve yıkılabilmektedir.

Dizinin beşinci bölümünde nihilizme örnek teşkil edebilecek sahnelerin geçtiği süre 373 saniyedir. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 2'dir. Bu kişiler; Nisan ve Cem'dir. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 3'tür. Bunlar; sosyal medya (monolog), adanın etrafı, adanın içidir. Beşinci bölümde 2 kez varoluşsal nihilizm türünün, 1 kez de metafizik nihilizm türünün izlerine rastlanılmıştır.

3.6.7 Arayış Dizisinin Altıncı Bölümü

Resim 3.6.4: Arayış Dizisinin Altıncı Bölümünden Sahne

Kaynak: Disney+'ta Yayınlanan Arayış Dizisinin Birinci Bölümünden Alınmıştır.

Dizinin 6. bölümünün son sahnelerinde Azra'nın ölümü üzerine tüm tarikat üyeleri Azra'nın karşısında bembeyaz elbiseler içerisinde her biri Azra'nın üstüne bir taş koyarken o sırada Tufan, yani tarikat lideri bir dış ses ile izleyicilere seslenmekteyken Nisan karakteri kalabalığın içinden en öne doğru hareket etmekte ve en sonunda Zeren'in doğan çocuğunu kucağına almaktadır. Tufan'ın söylediği cümleler içerisinde dizinin 52:43 ile 53:45 dakikaları arasında "Bu çağ hastalıkların çağı, mutsuzluğun çağı, egonun kibrin kıskançlığın, karanlığın çağı, Bir devir kapandı, yenisi başlıyor. Bizim zamanımız geldi, Bu çağ arayışın şifanın birliğin çağı. Biz kendi ailemizi kendimiz seçtik. Kendi sözümüzü kendimiz söyledik. Yolumuzdan da yoldaşımızdan da kalbimizden de şüphemiz yok. Bu dünyanın bize vermediğini biz almaya geliyoruz" diye cümleler kullanmaktadır. "Bu çağ hastalıkların çağı, mutsuzluğun çağı, egonun kibrin kıskançlığın, karanlığın çağı" cümlesinde Tufan, içinde bulunulan çağın mutsuzluk, ego ve karanlıkla dolu olduğunu vurgulamaktadır. Ona göre, varoluş başlı başına karmaşık, düzensiz ve anlamsızdır; insanlar ise kaçınılmaz bir şekilde kendi içsel boşluklarına sürüklenmektedir. Sonuç olarak, Tufan'ın sözleri, nihilizmin varoluşun anlamsızlığına ve bireyin kendi gerçekliğini inşa etme zorunluluğuna dair temel

fikirlerini yansıtmaktadır. İçinde bulunulan çağın kaotik ve karanlık olduğunu vurgularken, aynı zamanda bireylerin bu anlamsızlığın içinde bir düzen ve aidiyet arayışına girdiğini ifade etmektedir. Nihilizme göre, dış dünyadan bir anlam beklemek boş bir çabadır; çünkü hayatın özünde bir anlam yoktur ve insanlar, kendi gerçekliklerini inşa etmek zorundadır. Tufan'ın "bu dünyanın bize vermediğini biz almaya geliyoruz" sözü, bireyin dışsal anlam arayışını terk edip, kendi düzenini yaratma girişimini simgelemektedir.

5. bölümün son sahnesinde Azra, Nisan'a 'Allah inşallah en sevdiğini alır senden' dedikten kısa bir süre sonra Nisan'ın belinin altında bir kan birikintisi olmuş, Nisan yere yığılmış ve 5. bölüm sonlanmıştır. 6. bölümün ilk sahnesinde, Nisan bir ameliyat masasındadır. Yarı hayal yarı gerçek şekilde yaşadığı anlar izleyicilere aktarılmaktadır. Bir yandan hayali şekilde Nisan ve annesi diyalog halindedir. Diğer yandan ise ameliyat masasında gözlerini yarım açarak Tufan'ı görmektedir. Nisan annesine 'ben sen gibi anne olamayacağım' der. Annesi ise ona; 'dünya annedir, doğa annedir. Aç gözünü kızım, annelik üremek değil ki' dedikten sonra dizinin 02:45-02:54 dakikaları arasında bir bebeği kollarına koyarken "insan bu hayata kendini büyütmek için doğar. Önce kendini doğurup büyüteceksin" diye bir cümle kullanmaktadır. Bu sahnede nihilizmin çeşitli öğeleri açıkça görülebilmektedir. Nisan annesiyle gerçekleştirdiği diyalogda, anneliğin biyolojik bir zorunluluk olmadığı fikrinde annesi toplumsal normları ve anlam yüklemelerini reddetmektedir. Nihilizm, insanın önceden belirlenmiş bir amacının olmadığını, hayatına anlam katması gerekenin yalnızca kendisi olduğunu savunmaktadır. Burada da annesi, Nisan'a dışsal anlamlar aramak yerine kendisini var etmesi gerektiğini söylemektedir. Bu, varoluşçu nihilizmin "hayatın özünde bir anlamı yoktur, ancak birey kendi anlamını yaratabilir" düşüncesini desteklemektedir. Sonuç olarak, bu sahnede nihilizmin temel görüşleri açıkça yansıtılmaktadır. Toplumsal normların anlamsızlığı ve bireyin kendi varlığını inşa etme zorunluluğu ön plana çıkmaktadır. Nisan'ın annesi aracılığıyla verilen mesaj, insanın önceden belirlenmiş bir amacı olmadığını ve anlamın dışsal kaynaklarda değil, bireyin kendi varoluş sürecinde şekillendiğini vurgulamaktadır. Bu bakış açısı, nihilizmin hayatın özünde bir anlam yoktur, ancak insan kendi anlamını yaratabilir düşüncesiyle örtüşmektedir. Sonuç olarak, cümlede nihilizmin kaçınılmaz varoluşsal boşluğu ve bireyin bu boşluk karşısında kendi kimliğini yaratma çabasını etkileyici bir şekilde

ortaya koymaktadır.

Dizinin 6. bölümünde Nisan ve ablası konuşurlarken Nisan'ın 'param yok, işim yok, kendi ameliyatımı bile kendim ödeyemedim' demesi üzerine dizinin 05:34 ile 05:42 dakikaları arasında "buna da şükür, canını kurtardın. O tarikatlara elini veren kolunu kaptırıyor. Bir giren bir daha çıkamıyor kızım" diye bir cümle kurmaktadır. Nisan'ın bu cümlesi, bireyin kendi varlığını sürdürebilme yetisinin bile başkasına bağımlı olabileceğini göstermektedir. Nihilizm perspektifinden bakıldığında, insan çabalarının bir noktada anlamsızlaştığı, kendi varlığını idame ettirme çabasının bile başkasının desteğine bağlı olduğu gerçeğiyle yüzleşilmektedir. Nisan, burada kendi varlığının bile ona ait olmadığını, yaşamının bile başkalarının elinde olduğunu hissetmektedir. Bu, nihilizmde özgür iradenin aslında olmadığı, seçimlerin çevresel ve toplumsal faktörler tarafından belirleneceği düşüncesiyle örtüşmektedir. Ablasının "buna da şükür, canını kurtardın." cümlesi hayatta kalmanın bile bir lütuf olarak görüldüğü bir çaresizlik hissini izleyicilere yansıtmaktadır. "O tarikatlara elini veren kolunu kaptırıyor. Bir giren bir daha çıkamıyor kızım." cümlesi ise özgür iradenin kayboluşuna bir göndermedir. Kendi yaşamına bile hükmedemeyen birey, bir inanç sistemine, bir topluluğa ya da bir güce teslim olduğunda artık varoluşunu sorgulama yetisini kaybedeceğini izleyicilere aktarmaktadır. Bu bağlamda, nihilizmin insanın özgür iradesi ve varoluşu hakkındaki karamsar bakış açısı izleyicilere yansıtılmaktadır. Nisan'ın ekonomik ve sosyal bağımlılığı, bireyin kendi varlığını dahi tam anlamıyla kontrol edemediğini göstermektedir. Nihilizm perspektifinden bakıldığında, insanın içinde bulunduğu yapılar ve güç ilişkileri tarafından şekillendirildiği, seçimlerinin büyük ölçüde dış etkenlere bağlı olduğu düşüncesi desteklenmektedir.

Dizinin 6. bölümünde Nisan'ın ablasının "o tarikatlara elini veren kolunu kaptırıyor" demesi üzerine Nisan dizinin 05:45 ile 05:58 dakikaları arasında "evlilik de öyle değil mi, çocukta, işte, borçta... Tek fark onlar senin kolunu kapmıyor; hayatını kapıyor. Sonra çıkamıyorsun kendi tarikatından" diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın bu cümlesi, nihilizmin özgürlük ve bireysel irade üzerindeki sorgulamalarına doğrudan bir eleştiridir. Hayatın içinde, bireyin kendi seçtiğini sandığı yolların aslında onu nasıl kısıtladığını ve kaçınılmaz bir döngüye soktuğunu anlatmaktadır. Evlilik, çocuk sahibi olmak, çalışmak ve borçlanmak,

bunların hepsi, insanın kendini özgür hissettiği ama aslında bir sistemin içindeki yapboz parçaları olduğunu izleyicilere yansıtmaktadır. Nihilizm, bunların hiçbirinin nihai bir anlam taşımadığını, insanın bu döngüde sadece kendini oyaladığını savunmaktadır. Nisan burada, bireyin kendi seçimleriyle aslında kendine hapisane yarattığına işaret etmektedir. "Sonra çıkamıyorsun kendi tarikatından." derken, insanın bu yapılar içine girdikten sonra bir daha özgürlüğünü kazanamayacağını, tıpkı bir tarikata bağlanan insan gibi, kendi hayat düzenine hapsedildiğini vurgulamaktadır. Nihilist bir bakış açısıyla, bu düzenler birer yanılsamadır; bireyin hayatına anlam kattığını sandığı şeyler aslında onun özgürlüğünü elinden alan birer mekanizmadır. Sonuç olarak, Nisan'ın sözleri nihilizmin insanın özgürlük algısına yönelik eleştirisini açıkça yansıtmaktadır. Bireyin kendi seçimleri gibi görünen evlilik, iş, borç ve aile gibi kavramlar, aslında onu görünmez bir hapisaneye sürükleyen toplumsal yapıların bir parçasıdır. Nihilizme göre, insan hayatına anlam kattığını sandığı bu düzenlerin hepsi, yalnızca varoluşsal bir oyalamadan ibarettir. Nisan'ın vurguladığı gibi, birey kendi hayatını bir tarikata dönüşen bu sistemler içinde kaybeder ve artık özgürlüğünü geri kazanamaz. Bu bakış açısı, nihilizmin hayatın özünde bir anlam taşımadığı ve insanın kendini bu yanılsamalarla avuttuğu düşüncesiyle örtüşmektedir.

Dizinin 6. bölümünde Nisan ve ablası konuşmaya devam ederken Nisan ablasına dizinin 06:43 ile 06:53 dakikaları arasında "sen mutsuzsun, beni de yanında istiyorsun, sıkıştın çıkamıyorsun ya oradan, o batağa düştün ya, o çukurun içindesin ya beni de istiyorsun orada. Ben istemiyorum, git evimden!" diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın bu ifadesi, hayatın belirli mekanizmalarına hapsedilmiş insanın, bu kalıpların dışına çıkmayı reddetmesini ve buna isyan edenleri de kendi yanında tutmaya çalışarak yalnız olmama çabasını anlatmaktadır. Nihilizm açısından bakıldığında, toplumun bireyleri belirli rollerin ve zorunlulukların içine hapsedtiği ve bu döngüden çıkmaya çalışanları yolundan etme isteği açığa çıkmaktadır. Nisan burada, bu döngünün dışında kalmaya, kendi yolunu çizmeye çalışan bir birey olarak izleyicilerin karşısındadır. "Ben istemiyorum, git evimden." cümlesi, bir reddedişin ifadesidir. Nisan, başkalarının hapisanesinde yaşamayı reddetmektedir. Bu, nihilizmin bireysel özgürlükle ilgili görüşleriyle örtüşmektedir. Çünkü anlamın olmadığı bir dünyada bile insan kendi seçimlerini yapabilir ve başkalarının dayattığı anlamlara hapsedilmeyi reddetmektedir. Sonuç

olarak, Nisan'ın sözleri, nihilizmin bireyin özgürlük arayışına dair eleştirisini yansıtmaktadır. Toplum, bireyleri belirli kalıplara sokarak onların bağımsız yollar çizmesini engelleyen bir yapı olarak sunulmaktadır. Nisan, bu dayatılmış sistemin içinde sıkışıp kalanların, yalnız kalmamak adına başkalarını da aynı çukura çekme eğiliminde olduğunu vurgulamaktadır. Nihilist bir bakış açısıyla, birey ancak bu yanılsamaları reddederek kendi varoluşunu şekillendirebilir.

Dizinin son sahnesinde ise tarikat üyelerine son sözlerini aktaran Nisan karakteri dizinin 54:25 ile 54:30 dakikaları arasında "Ben artık Nisan değilim. Nisa'yım" diye bir cümle kullanmaktadır. Nisan'ın "Ben artık Nisan değilim. Nisa'yım." cümlesi, nihilizmin kimlik, varoluş ve değişim üzerine olan eleştirilerini yansıtmaktadır. Nihilizme göre, kimlik ve varlık sabit değildir; insanlar gerçek kimlikten yoksundur. Nisan'ın bu cümlesi, kimlik değişiminin varoluşsal bir seçim değil, sadece bir yanılsama olduğunu göstermektedir. Eğer varoluşun nihai bir anlamı yoksa, kimliklerin de önemi yoktur. İnsan, kendi kimliğini yaratmakta özgürdür, ancak nihayetinde bu kimlik de bir anlam taşımamaktadır. Nisan'ın bu değişimi, toplumsal beklentiler, geçmiş ve gelecekteki kaygılarından kurtulma çabası gibi gözükmemektedir. Sonuç olarak, Nisan'ın kimlik değişimi, nihilizmin bireyin varoluşsal anlam arayışına yönelik eleştirisini yansıtmaktadır. Kimlik, bireyin kendini tanımlamak için yarattığı bir yapı olsa da nihilist bakış açısına göre bu da bir illüzyondan ibarettir. Nihilizm, hayatın özünde bir anlam taşımadığını savunduğu gibi, kimliğin de mutlak olmadığını ve insanın sürekli değişen bir varlık olduğunu öne sürmektedir. Bu bağlamda, Nisan'ın "Ben artık Nisan değilim, Nisa'yım." sözleri, bir dönüşüm gibi görünse de aslında varoluşsal boşluğun içinde bir anlam arayışının temeli olarak açıklanabilir.

Dizinin son sahnesinde ise yeni adı olan Nisa karakterinin boynundaki yılan kolyesi dikkat çekmektedir. Çünkü dizinin 1. bölümünün 45:00 dakikası ile 45:20 dakikaları arasında Azra karakteri Songül'e yine burada dış ses olarak kullanılan 6. bölümün 54:40 ile 55. dakikalarında "dün gece bir rüya gördüm bahçemize bir yılan girmiş, ayaklarımıza dolanmıştı, yılan geldi benim boynuma sarıldı" diye bir cümle kullanmaktadır. Azra'nın bu rüyası gerçekleşmiştir. Çünkü adaya yerleşen Nisan karakteri dizinin sonunda onun yok olmasına katkıda bulunmuştur. Songül karakteri de bu cümleyi hatırlayıp çok değişik duygularla Nisa karakterine bakmış ve dizi

bölümleri sona ermiştir... Yılan sembolü ve Nisa karakterinin dönüşümü, nihilizmin kaçınılmaz değişim ve anlamsızlık fikriyle örtüşmektedir. “*Yılan, tüm kültürlerde yaşam ve ölümü temsil eden evrensel bir semboldür*” (Demir, 2024, s.76). Nihilist perspektiften bakıldığında, Nisan’ın Nisa’ya dönüşmesi ve tarikatın sonunu getiren figüre dönüşmesi, hayatın rastlantısal ve kontrol edilemez yapısını vurgulamaktadır. Nihilizm, hiçbir şeyin mutlak bir anlam taşımadığını ve insanın sürekli bir değişim ve belirsizlik içinde var olduğunu savunmaktadır.

Dizinin altıncı ve son bölümünde nihilizm ile ilgili sahnelerin yer aldığı sahne süresi 122 saniye olmuştur. Bu sahnelerdeki toplam kişi sayısı 6’dır. Bu kişiler; Nisan, Annesi, Ablası, Tufan, Songül ve Azra’dır. Ayrıca sahnelerde tarikat üyeleri de yer almaktadır. Sahnelerin geçtiği toplam ortam sayısı ise 3’tür. Bunlar; ameliyat odası, Nisan’ın evi ve adanın içidir. Altıncı bölümde 5 kez varoluşsal nihilizm türünün, 1 kez metafizik nihilizm türünün örneği görülmektedir. Bu bölümde en sık rastlanılan nihilizm türü Varoluşsal Nihilizmdir.

SONUÇ

Bu çalışma, postmodern dönemin birey üzerinde yarattığı varoluşsal etkileri, dijital eğlence platformlarındaki diziler üzerinden aramayı hedeflemiştir. Günümüz toplumunda bireyin anlam arayışının yerini giderek artan bir boşluk ve anlamsızlık duygusunun aldığı gözlemlenmektedir. Bu bağlamda yeni medyanın bireyler üzerindeki etkisi yalnızca iletişim eylemi çerçevesinde değil, aynı zamanda değer sistemi, kimlik yapısı ve dünyayı algılama biçimi perspektifinde görülebilmektedir. Bu etkiler özellikle dijital ortam yönelimlerinin artmasıyla daha belirgin hale gelmiş, bireylerin düşünsel ve duygusal dünyasında çok daha hızlı ve keskin dönüşümler kendini göstermiştir. Bu dönüşümlerden biri de nihilist düşünce yapısının yeni medya aracılığıyla yaygınlaşmasıdır.

Tezin kuramsal çerçevesi postmodernizm, nihilizm ve nihilizm türleri etrafında şekillendirilmiştir. Bu çerçevede, yeni medyanın yalnızca bir iletişim aracı değil, aynı zamanda bireyin benlik algısını yeniden inşa eden ideolojik bir yapı olduğu savunulmuştur. Çalışmada özellikle, yeni medyanın sunduğu sınırsız ve denetimsiz ifade alanının, bireyleri geleneksel değerlere karşı mesafeli, zaman zaman da tepkili hale getirdiği görülmüştür. Bu durum hem bireysel hem de toplumsal düzeyde nihilist eğilimlerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamaktadır.

Arayış dizisinin içerik analizi yöntemiyle incelendiği çalışmada, dizinin tüm bölümlerinde nihilist temaların doğrudan ya da dolaylı olarak işlendiği tespit edilmiştir. Özellikle anneliğin bir mit olarak değerlendirilmesi, tıbbi otoritenin reddedilmesi, bireyin kendi kimliğini isim değiştirerek yeniden tanımlaması gibi unsurlar, postmodern nihilizmin görsel anlatılara nasıl yansıdığını göstermektedir. Bu sahneler, yalnızca bireysel bir başkaldırının değil, aynı zamanda toplumsal yapıların çözülüşünün de göstergesidir. Adının dahi var olan her şeyin anlamsızlaştırıldığı, sorgulandığı ve reddedildiği bir eğilime işaret eden dizide en çok görülen nihilizm türü ise varoluşsal nihilizm olmuştur. Dizi, pek çok karakter ve bu karakterlerin birbirinden farklı yaşam öyküleri üzerinden sunduğu içeriklerle, çeşitli kesimlerden çok sayıda izleyici kitlesini etkileme potansiyeli yaratmaktadır. Modern bilimin ve tıbbın bulgularının dahi reddedildiği

dizide karakterler bir yandan kendileri için en doğru olduğuna inandıklarının peşinde gitmeye yönlendirilirken, diğer yandan hem mevcutta hem de arayış yolculuğunda mutsuz bireyler olarak tasvir edilmektedir. Bu da nihilizmin mevcut olana anlam yüklenmesi ya da anlamın aranmasının yorucu ve gereksiz olduğu önermesini destekler niteliktedir. Bu bağlamda dizinin mevcut olanı yani anı yaşamayı, geçmişle bağ kurmayıp geleceğe yönelik adımlar atılmaması anlayışını bir yaşam felsefesi olarak izleyicisine sunduğunu göstermektedir.

Elde edilen bulgular ışığında, yeni medyanın nihilist düşünce yapısını besleyen ve çoğu zaman görünür kılan bir zemin sunduğu sonucuna varılmış ve çalışmada ortaya konan varsayımlar desteklenmiştir. Araştırma soruları ve varsayımlar çerçevesinde incelenen örneklem üzerinden ulaşılan sonuçlara göre dijital platformların dizi türündeki içeriklerinde karakterler varoluşsal krizler yaşayan bireyler olarak tasvir edilirken, anlam arayışının, sorgulamanın, boşluğun ve acının merkezindeki varlıklar olarak gösterilmektedir. Tüm bunlarla birlikte paradoksların birlikteliği olarak tanımlanabilen post modern dünyanın bu tarifine uygun olarak boşluk ve anlamsızlığın içinde acı duyan birey aynı anda akışa bırakılan yaşamın anlık deneyimleri içerisinde ise mutlu ve umutlu kişiler olarak resmedilmektedir. Bu durum adeta bir yandan anlamsızlaştırmayı meşrulaştırırken diğer yandan ise anlamsızlığın anlamlandırılmasına ve bununla gelen anlık mutluluklara kapı açmaktadır. Dijital dünyanın sunduğu içerikler bu eğilimi destekler ve meşrulaştırır niteliktedir. Dolayısıyla araştırma sorusuna bir cevap olarak internet dizilerinde konu, olay örgüsü, ortam, renkler, karakterler ve eylemler aracılığıyla yer yer örtülü yer yer de açık şekilde nihilizmin temel bir değer haline gelmesini sağlayacak temsillerin bulunduğu söylenebilmektedir. Bununla beraber geleneksel medyada özellikle televizyon ile başlayan ve dijital medya ile yaygınlık kazanan acı, mutsuzluk ve sansasyon merkezli medya eğilimlerinde ait olduğu ve kimliğini tanımladığı yer ve olgulardan haz yoluyla uzaklaştırılan birey zamanla en tanıdık olana dahi yabancılaşmış ve devamında gelen boşluk hali bireyi yeni olanın arayışına sürüklemiştir. Bu durum ise nihilizmin postmodern toplum bireyi için temel bir değere dönüşmesinde başlı başına bir faktör olarak nitelendirilebilir. Netice itibarıyla gelinen noktada nihilizm felsefi bir tartışma alanı olmaktan çıkmış, bireyin gündelik yaşamının, düşünsel süreçlerinin ve hatta kimlik inşasının temel bileşenlerinden biri olmuştur. Özellikle internet kullanıcılarının yeni medya

ortamlarında karşılaştıkları içerikler aracılığıyla bu düşünce yapısına maruz kaldıkları, zamanla bu yapıyı benimsedikleri ya da içselleştirdikleri göz ardı edilemeyecek bir gerçektir.

Sonuç olarak, bu çalışmada yapılan analizler doğrultusunda, yeni medyanın yalnızca teknolojik değil, aynı zamanda ideolojik ve kültürel bir araç olduğu ortaya konmuştur. Çalışma bireylerde yeni medya içeriklerinin tüketimine yönelik farkındalık amacı taşıyan diğer çalışmalara nihilizm perspektifinde katkı sunma hedefine ulaşmıştır.

KAYNAKÇA

- Alanka, D. (2024). Nitel Bir Araştırma Yöntemi Olarak İçerik Analizi: Teorik Bir Çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 62–82.
- Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi. (2013). *Dijital İletişim ve Yeni Medya*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Aslan, E. (2023). Türkiye’de Hangi Online Dizi-Film Platformu Daha Çok Kullanılıyor? London: Webmasto. Haziran 2, 2025 tarihinde <https://webmasto.com/turkiyede-hangi-online-dizi-film-platformu-daha-cok-kullaniliyor-2022> adresinden alındı.
- Aziz, A. (1981). *Radıyo ve Televizyona Giriş* Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Baudrillard, J. (2011). *Simülakrlar ve Simülasyon* (O. Adanır, Çev.). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Cılız, F. (2022). Heidegger’in “Nietzsche Beni Mahvetti!” Sözü Üzerine Bir İnceleme. *Temaşa Felsefe Dergisi*, (17), 92–103.
- Cioran, E. M. (2013). *Çürümenin Kitabı* (H. Bayrı, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Critchley, S. (2010). *Sonsuz Talep: Direniş Siyaseti* (T. Birkan, Çev.). İstanbul: Metis Yayınları.
- Crosby, D. A. (1988). *The Specter of Absurd: Sources and Criticisms of Modern Nihilism*. New York: State University of New York Press.
- Çakır, H. (2007). Geleneksel Gazetecilik Karşısında İnternet Gazeteciliği. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (22), 123-149.
- Çevikbaş, S. (2010). Nietzsche ve Nihilizm Kalkanına Yaşamın Yadsınmasını Kazımış Olan Bir Felsefe. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. 14(1), 25-40.
- Demir, T. (2024). Türk Halk İnanış ve Uygulamalarında Yılanın İşlevine Mitolojik Bir Bakış. *Söylem Filoloji Dergisi* 9(1), 75–88.
- Demirel, T. (2010). *Blogların Öğretim Amaçlı Kullanımı Üzerine Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Erzurum: Atatürk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Devran, Y., & Özcan, Ö. F. (2020). Dil, Nihilizm ve Televizyon. *AJIT-e: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10(39), 137–148.
- Diken, B. (2009). *Nihilism*. London: Routledge.

- Diken, B. (2011). *Nihilizm* (A. Onacak, Çev.). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Dürre, M. (2020). Nietzsche'nin Nihilizm Söylemi: Felsefe Arkivi – *Archives of Philosophy*, 52, 83-96
- Göksel, T., Kahraman, M. (2014) Türkiye Kitap Okuyor Mu? Youth and Our Cultural Heritage, Uluslararası Kongre Bildirileri, 16-18 Mayıs 2014 (s.529-546) Samsun, Türkiye
- Heidegger, M.,Jünger, E. (2016). *Correspondence, 1949–1975* (T. Quinn, Trans.).London & New York: New Heidegger Research. Rowman & Littlefield Publishers.
- Karataş, S. E. (2019). Albert Camus'nün Uyumsuz'u ve Felsefeyle İlişkisi Bağlamında *Melankoli* Filminin İncelenmesi. *SineFilozofî Dergisi*, (Özel Sayı), 571–584.
- Kierkegaard, S. (1985). *Philosophical fragments* (H. V. Hong & E. H. Hong, Trans.). New Jersey: Princeton University Press.
- Kuçlu, E. (2018). *Gianny Vattimo: Bir Fırsat Olarak Nihilizm* Yayınlanmış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,
- Küçükalp, D. (2005). *Politik Felsefede Nihilizm Sorunu: Nietzscheci Bir Tartışma*. Yayınlanmış Doktora Tezi. Bursa: Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Macit, M. H. (t.y.) Nihilizm. Ankara: TÜBİTAK Ansiklopedi. Mart 16, 2025 tarihinde <https://ansiklopedi.tubitak.gov.tr/ansiklopedi/nihilizm> adresinden alındı.
- Nietzsche, F. (2010). *Güç istenci* (N. Epçeli, Çev.). İstanbul: Say Yayınları.
- Önemli, S. (2017). Post-Dijital Çağa Hazır Mısınız? İstanbul: Digital Age. Kasım 22, 2024 tarihinde <https://digitalage.com.tr/post-dijital-caga-hazir-misiniz/> adresinden alındı.
- Özüdoğru, Ş. (2014). Bir Web 2.0 Uygulaması Olarak Bloglar: Blogların Dinamikleri ve Blog Alemi. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication*, 4(1), 36–47.
- Philip, W., (1992). *Temel Britannica: Temel Eğitim ve Kültür Ansiklopedisi*. İstanbul: Ana Yayıncılık
- Rahman, K. T., & Arif, M. Z. U. (2021). Impacts of Binge-Watching On Netflix During The COVID-19 Pandemic. *South Asian Journal of Marketing*, 2(1), 97–112.
- Rousseau, J. J. (2012). *Toplum Sözleşmesi* (V. Günyol, Çev.) İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

- Rutli, E. E. (2020). F. H. Jacobi'nin Aydınlanmacı Rasyonalizm Eleştirisi Üzerine Bir Değerlendirme. *Temaşa Felsefe Dergisi*, 12, 51–72.
- Scannell, P., (1994). *Culture and power: A media, culture & society*. London: Sage Publications.
- Sherman, N. (2021). Netflix'in Abone Sayısı Salgın Döneminde 200 Milyonu Aştı, Şirket Hisseleri Değer Kazandı. Londra: BBC Türkçe, Kasım 26, 2024 tarihinde <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-55731244> adresinden alındı.
- Slocombe, W. (2006). *Nihilism And The Sublime Postmodern: The (hi)story of a Difficult Relationship From Romanticism to Postmodernism*. London: Routledge.
- Soydan, E. & Alpaslan, N. (2014). Medyanın Doğal Afetlerdeki İşlevi, *Sosyal Bilimler Dergisi*,(7) 54–64.
- Temelli Coşgun, A. (2022). *Kültür Endüstrisi Bağlamında Dijital Seyir Platformu Netflix'e Yönelik Eleştirel Bir Analiz, Netflix etkisi: Dijital çağda ekran kültürü*, İstanbul: Urzeni Yayınevi.
- Ticimax. (2025). Geleneksel Medya Nedir? Geleneksel Medya Hakkında Her Şey. İstanbul: Ticimax Blog. Kasım 26, 2023 tarihinde <https://www.ticimax.com/blog/geleneksel-medya-nedir-geleneksel-medya-hakkinda-her-sey> adresinden alındı.
- Tokgöz, O. (2006). *Temel Gazetecilik*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Türk Dil Kurumu(TDK). (t.y.). Ankara: Türkçe Sözlük. Temmuz 10, 2025 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden alındı.
- Türkoğlu, N. (2015). *Toplumsal iletişim: İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Vikipedi. (t.y.). GAIN. *Vikipedi: Özgür Ansiklopedi*. Haziran 1, 2025 tarihinde <https://tr.wikipedia.org/wiki/GA%C4%B0N> adresinden alındı.
- We Are Social. (2025). *We Are Social 2025: Global ve Türkiye verileriyle dijital dünya*. Clicksus. Temmuz 11, 2025 tarihinde <https://www.clicksus.com/we-are-social-2025-global-ve-turkiye-verileriyle-dijital-dunya> adresinden alındı.
- White, A. (1990). *Within Nietzsche's labyrinth: Recollections of Philosophy and Struggle*. New York & London: Routledge.

ÖZ GEÇMİŞ

Adı ve Soyadı : Oğuzcan KARATAŞ

Bildiği Yabancı Diller : İngilizce

Uzmanlık Alanı : Radyo, Televizyon ve Sinema/ Pazarlama
İletişimi ve Halkla İlişkiler

Derece	Bölüm/Program	Üniversite	Yıl
Lisans	İletişim Fakültesi/ Radyo Televizyon ve Sinema	Kocaeli Üniversitesi	2022
Y. Lisans	Sosyal Bilimler Enstitüsü/ Disiplinlerarası Pazarlama İletişimi ve Halkla İlişkiler Tezli Yüksek Lisans	Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi	2025

Eserler:

B. Uluslararası bilimsel toplantılarda sunulan ve bildiri kitaplarında (proceedings) basılan bildiriler:

B1- Akdal, T., & Karataş, O. (2025) Dijital Kültürün Nihilist Yansımaları: “Arayış” Dizisi Üzerinden Bir İçerik Analizi, 11. Uluslararası Göbeklitepe Bilimsel Çalışmalar Kongresi Bildirileri, 17-18 Mayıs 2025 (s. 712-713) Şanlıurfa, Türkiye